

DET KONGELEGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Meld. St. 28

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Noregs fiskeriavtalar for 2017
og fisket etter avtalane i 2015 og 2016

Innhald

1	Samandrag	7	3.4.1	NEAFC	41
1.1	Fiskeriavtalane for 2017	9	3.4.2	NAFO	43
1.2	Fisket etter avtalane i 2016 og 2017	12	3.4.3	IWC	44
			3.4.4	NAMMCO	45
			3.4.5	CCAMLR	45
2	Det internasjonale fiskeri-samarbeidet	13	3.4.6	ICCAT	46
2.1	Det havrettslege rammeverket	13	3.4.7	SEAFO	47
2.2	Det vitenskaplege grunnlaget for avtalane	15	4	Bestandane – status og rådgjeving	49
2.3	Internasjonale havmiljøprosessar	19	4.1	Barentshavet	49
2.4	Kontroll og handheving	20	4.2	Norskehavet	64
2.5	Anna internasjonalt fiskerisamarbeid	25	4.3	Nordsjøen og Skagerrak	72
			5	Fisket etter avtalane i 2015 og 2016	86
3	Fiskeriavtalane for 2017	29	5.1	Tosidige avtalar	87
3.1	Oversikt over avtalane	29	5.1.1	Noreg – Russland	87
3.2	Tosidige avtalar	30	5.1.2	Noreg – EU	89
3.2.1	Noreg – Russland	30	5.1.3	Noreg – Færøyane	92
3.2.2	Noreg – EU	33	5.1.4	Noreg – Grønland	93
3.2.3	Noreg – Færøyane	36	5.1.5	Noreg – Island	94
3.2.4	Noreg – Grønland	36	5.2	Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar	95
3.2.5	Noreg – Island (Smottholavtalen) ..	37	5.2.1	Norsk vårgytande sild	95
3.3	Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar	37	5.2.2	Lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen	96
3.3.1	Forvaltninga av norsk vårgytande sild	37	5.2.3	Kolmule	96
3.3.2	Forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen	38	5.2.4	Makrell	97
3.3.3	Forvaltninga av kolmule	38	5.2.5	Norsk fiske i Irmingerhavet	98
3.3.4	Forvaltninga av makrell	39	5.2.6	Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet	98
3.3.5	Forvaltninga av uer	40			
3.4	Internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar	41			

Ordforklaring og forkortingar

ACOM	Advisory Committee on Fisheries Management/ICES sin rådgjevande komité for fiskeriforvaltning.
CCAMLR	Commision for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources/Kommisjonen for bevaring av levande marine ressursar i Antarktis. CCAMLR vart oppretta i 1981 med Noreg som ein av grunnleggjarane.
COFI	The Committee on Fisheries/ FAO sin fiskerikomité. Komitéen vart etablert i 1965 og er eit mellomstatleg forum der fiskeri og havbruk blir diskuterte.
FAO	Food and Agricultural Organization/FN sin matvareorganisasjon. FAO vart etablert i 1945 og Noreg vart medlem same år.
ICCAT	International Convention for the Conservation of Atlantic Tunas/Den internasjonale konvensjonen for bevaring av atlantisk tunfisk. ICCAT vart oppretta i 1966 og gjort gjeldande frå 1969. Noreg har vore medlem sidan 2004.
ICES	International Council for the Exploration of the Sea/Det internasjonale råd for havforskning. ICES er ein uavhengig, vitskapleg organisasjon som gir råd om forvaltninga av det marine miljøet og dei marine ressursane. Oppretta i Danmark i 1902. Noreg vart medlem same år.
IMO	Den internasjonale sjøfartsorganisasjon vart oppretta i 1948. IMO er FN sitt spesialiserte kontor som er ansvarleg for å betre maritim sikkerheit og å hindre forureining frå skip.
IUCN	International Union for the Conservation of Nature/Verdas naturvernunion. Organisasjonen vart grunnlagd i 1948 og har til føremål å bevare naturen og fremje ei berekraftig utnytting og bevaring av naturressursane. Noreg har vore medlem sidan 1970.
IWC	International Whaling Commission/Den internasjonale kvalfangstkommisjonen. IWC skal ta vare på oppgåvene til Konvensjonen for regulering av kvalfangst, ICRW. Oppretta i Washington DC i 1946. Noreg vart medlem i 1948.
MSY	Maximum Sustainable Yield/Maksimalt berekraftig utbytte.
NA FIG	Den Nord-atlantiske fiskerietterretningsgruppa. NA FIG vart oppretta i 2015 for å kartlegge økonomisk kriminalitet i fiskeindustrien i Nord-Atlanteren.
NAMMCO	North Atlantic Marine Mammal Commission/Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen. Avtalen om samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr i Nordatlanteren vart inngått av Færøyane, Grønland, Island og Noreg i 1992.
NAFO	Northwest Atlantic Fisheries Organization/Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen. Oppretta i 1979, signert av Noreg same år.
NEAFC	North East Atlantic Fisheries Commission/Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen. NEAFC er ein regional fiskeriforvaltningsorganisasjon som arbeider for ei langsiktig og optimal utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområdet. NEAFC vart oppretta i sin noverande form i 1982.
OSPAR	The Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic/Konvensjonen om vern av havmiljøet i det nordaustlege atlanterhavsområdet. Noreg underskreiv avtalen i 1992. OSPAR-konvensjonen vart gjeldande frå 25. mars 1998.
RFMO	Regional Fisheries Management Organisation/Ein regional fiskeriforvaltningsorganisasjon.
SEAFO	South East Atlantic Fisheries Organization/Den søraustatlantiske fiskeriorganisasjon. Etablert 20. april 2001, Noreg vart medlem i 2004. SEAFO er ein regional fiskeriorganisasjon som arbeider for langsiktig utnytting av ressursane.
TAC	Total Allowable Catch/totalkvote.
UUU-fiske	Ulovleg, urapportert og uregulert fiske.
WTO	World Trade Organisation/Verdas handelsorganisasjon. Arbeider for eit ope og ikkje-diskriminerande handelssystem samtidig som samtidig tek miljøomsyn. Noreg har vore medlem sidan opprettinga i 1995.

Meld. St. 28

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Noregs fiskeriavtalar for 2017 og fisket etter avtalane i 2015 og 2016

*Tilråding frå Nærings- og fiskeridepartementet 31. mars 2017,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Solberg)*

1 Samandrag

Noreg er ein havnasjon med rike fiskeressursar. Dei store mengdene fisk i norske farvatn har gitt mat, arbeid og inntekt til det norske kystfolket til alle tider. I 2016 eksporterte Noreg villfanga fisk og fiskeprodukt for 26,2 milliardar kroner, som var ny rekord.

På verdsbasis er overfiske og samanbrot i viktige fiskebestandar eit stort problem, og Noreg har dei siste tiåra engasjert seg tungt i internasjonalt samarbeid for å få ei berekraftig fiskeriforvaltning. Det handlar både om å ta vare på eigne interesser og å ta eit globalt ansvar for korleis det internasjonale samfunnet sitt forhold til bruken av havet utviklar seg.

Vi deler opp mot 90 prosent av fiskeressursane vi haustar av med andre land. Det er forvaltninga av desse ressursane som er tema for dei årlege fiskeriavtalane. Avtalane skal sikre at haustinga av fiskebestandane er berekraftig. Dei er difor basert på uavhengige vitskaplege råd om kvotar og forvaltningstiltak og inneheld forpliktande føresegner om kvotefordeling, forvaltningstiltak og kontrollsamarbeid.

Det er tre overordna mål som ligg til grunn for Noreg sin medverknad i dei ulike forhandlingsprosessane og dei internasjonale organisasjonane for ressursforvaltning:

- Å fremje ei berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane, basert på den best tilgjengelege vitskaplege kunnskapen og ei økosystembasert tilnærming.
- Å sikre Noreg ein rettferdig del ved kvotefordeling av felles bestandar.
- Å sikre tilfredsstillande kontroll og handheving innan dei forvaltningsregima der Noreg tek del.

Oversikt over fiskeriavtalane

Noreg inngår tre typar internasjonale fiskeriavtalar: tosidige avtalar, kyststatsavtalar og avtalar i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar (RFMOar).

Noreg inngår tosidige avtalar med Russland, EU, Færøyane, Island og Grønland. Avtalane med Russland og EU er mest omfattande og gjeld felles forvaltning av dei bestandane vi deler

i høvesvis Barentshavet og Nordsjøen. I tillegg blir det avtalt gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone og byte av kvotar. EU er også formell motpart i avtalane om regulering av fisket i Skagerrak og Kattegat, og svensk fiske i norsk økonomisk sone. Avtalane med Færøyane, Grønland og Island gjeld først og fremst kvotebyte. Kvotebyttet har tradisjonelt vore ei vidareføring av tidlegare fiskemønster hos partane, men nivået avheng òg av variasjonar i storleiken på dei ulike bestandane. Dei tosidige avtalane omfattar dessutan kontrollsamarbeid og i ulik grad forskningssamarbeid.

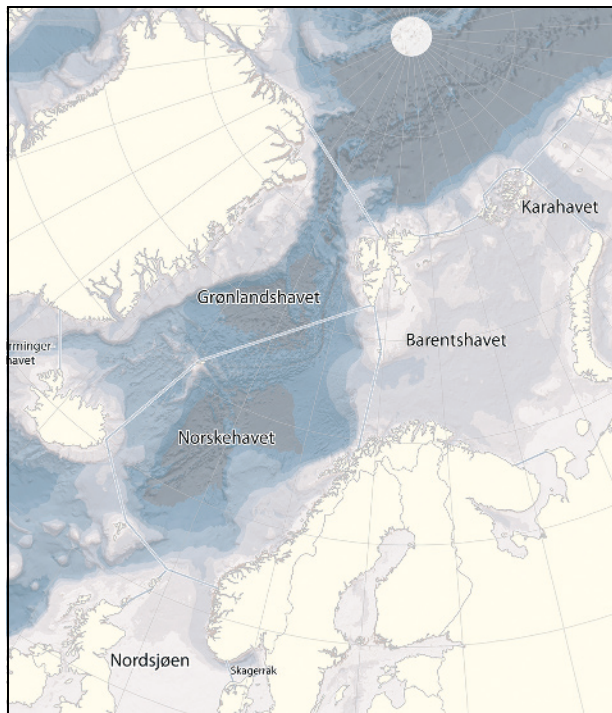
Dei største bestandane i Norskehavet er makrell, norsk vårgytande sild (nvg-sild) og kolmule. Dette er bestandar som vandrar mellom sonene til fleire statar. Dei blir difor forvalta gjennom fleirsidige avtalar, såkalla kyststatsavtalar, mellom statane som har bestanden i sine soner. Noreg har også ein trepartsavtale om forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen, og er part i prosessen om fordeling og regulering av uer i Irmingerhavet mellom Færøyane, Grønland og Island.

FN-avtalen om fiske på det opne hav pålegg kyststatane og statar som fiskar i internasjonalt farvatn å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrande fiskebestandar. RFMOane søker å kombinere ei langsiktig bevaring og best mogleg utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområda sine. Det skjer gjennom regulering av fisket, miljøtiltak og kontrollsamarbeid. RFMOane har mellom anna vore viktige arenaer i kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske). Dei ulike fiskeriforvaltningsorganisasjonane Noreg deltek i er nærmare presentert i kapittel 3.

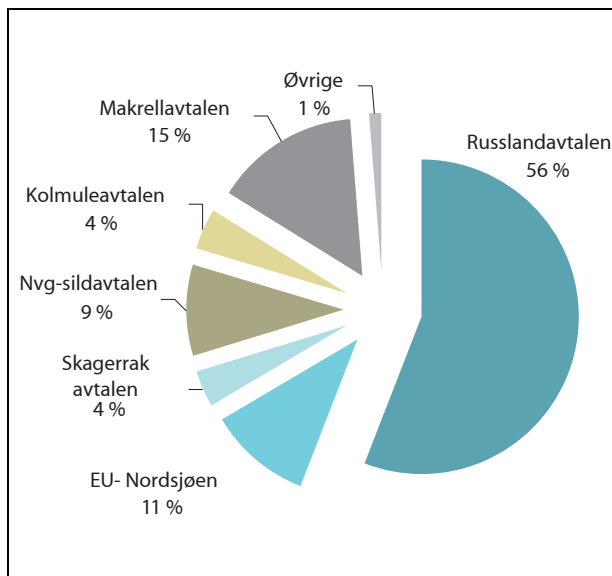
I kapittel 2 har vi ei kort innføring i tema som er viktige i det internasjonale fiskerisamarbeidet. Det havrettslege rammeverket, den vitskaplege rådgjevinga og dei internasjonale havmiljøprosessane legg viktige premisser for dei årlege fiskeriavtalane. Vi omtalar dessutan det internasjonale samarbeidet mot ulovleg fiske.

Verdiane vi forhandlar om

Den samla fangstverdien i 2016 i dei fiskeriavtalane Noreg inngjekk med andre land er rekna til litt mindre enn 35 milliardar kroner¹. Noreg sin del utgjorde 15,6 milliardar kroner, som er litt under halvparten av den totale verdien. I tillegg

Figur 1.1 Dei nordaustatlantiske havområda

Figur 1.2 Fiskeriavtalane sin relative verdi for Noreg i 2016

kjem verdiane som blir skapt av vidareforedling av fangsten. Den reelle verdien av avtalane er avhengig av i kor stor grad Noreg nyttar kvotane fullt ut.

Figur 1.2 viser korleis den økonomiske verdien var fordelt mellom dei viktigaste avtalane i 2016. Denne fordelinga vil variere ein del frå år til år, som følgje av endringar i storleiken på kvotane

¹ Rekna med norske prisar for førstehandsomsetning.

og prisane i marknaden for dei ulike artane. Figuren illustrerer like fullt den økonomiske tyngda av dei ulike avtalane.

Torsken i Barentshavet er den kommersielt viktigaste bestanden Noreg har, og den norske kvoten hadde i 2016 ein verdi på om lag 6,9 milliardar kroner. Det er grunnen til at meir enn halvparten av dei samla verdiane av fiskeriatvatalane kjem frå Russlandsavtalen. 29 prosent av verdiane frå avtalane totalt, skriv seg frå kyststatsavtalane for dei tre pelagiske bestandane i Norskehavet. Makrellen er for tida den viktigaste med ein verdi på 2,3 milliardar kroner i 2016. Avtalen med EU om forvaltninga av fellesbestandane i Nordsjøen stod for 11 prosent av verdiane. Dette er høgare enn i 2014 og 2015 fordi dei oppnådde prisane var betre i 2016. Skagerrak-avtalen med EU stod for 4 prosent av dei samla verdiane i 2016.

1.1 Fiskeriatvatalane for 2017

Figur 1.3 viser den avtalte totalkvoten for viktige bestandar for Noreg i 2016 og 2017, medan figur 1.4 viser den fastsette norske delen av kvotane på desse bestandane. Dei endelege kvotane til Noreg vil skilje seg noko frå denne fordelinga, fordi vi byter kvotar i dei ulike avtalane etter at totalkvotane er fastsette.

Kapittel 3 presenterer dei fastsette kvotane i alle dei ulike avtalane. Kapittel 4 inneheld ein gjennomgang av status og vitskapleg rådgeving for dei ulike bestandane.

Avtalen med Russland

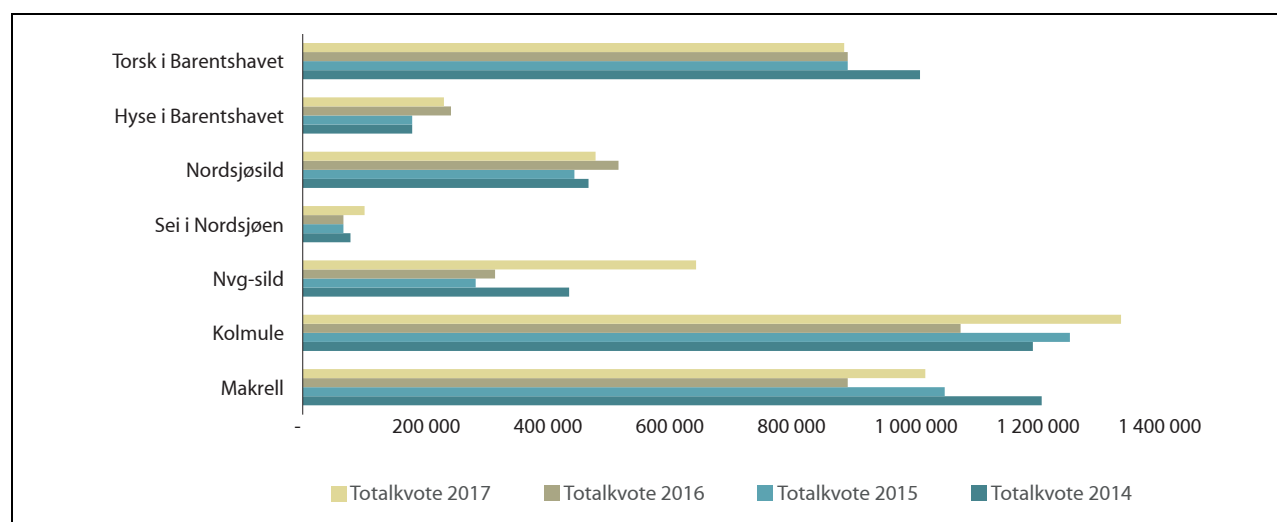
Noreg og Russland har avtalt totalkvotar for 2017 på fellesbestandane i Barentshavet og fordelinga mellom Noreg, Russland og avsetjing til tredjeland. Landa har også avtalt gjensidig rett til å delta i fisket i kvarandre sine soner og har bytt kvotar som gjeld både fellesbestandar og nasjonale bestandar.

Torsken og hysa i Barentshavet har vore på eit svært høgt nivå dei siste åra. Dei to bestandane blir delt likt mellom Noreg og Russland etter at ein har sett av ein kvote til tredjeland. Tredjelandskvoten blir bytt mot kvotar på andre artar. Torskekvote er ført vidare på om lag same nivå som i 2016, og er framleis høg historisk sett. Kvotenivået er venta å sikre eit høgt utbyte på lang sikt. Hysekvoten er sett ned med om lag 5 prosent frå 2016.

Noreg og Russland vedtok å vidareføre kvotefleksibilitet mellom år i fisket etter torsk og hyse. Det inneber at partane kan overføre inntil 10 prosent av kvoten til neste år, eller fiske inntil 10 prosent av eigen kvote på forskot.

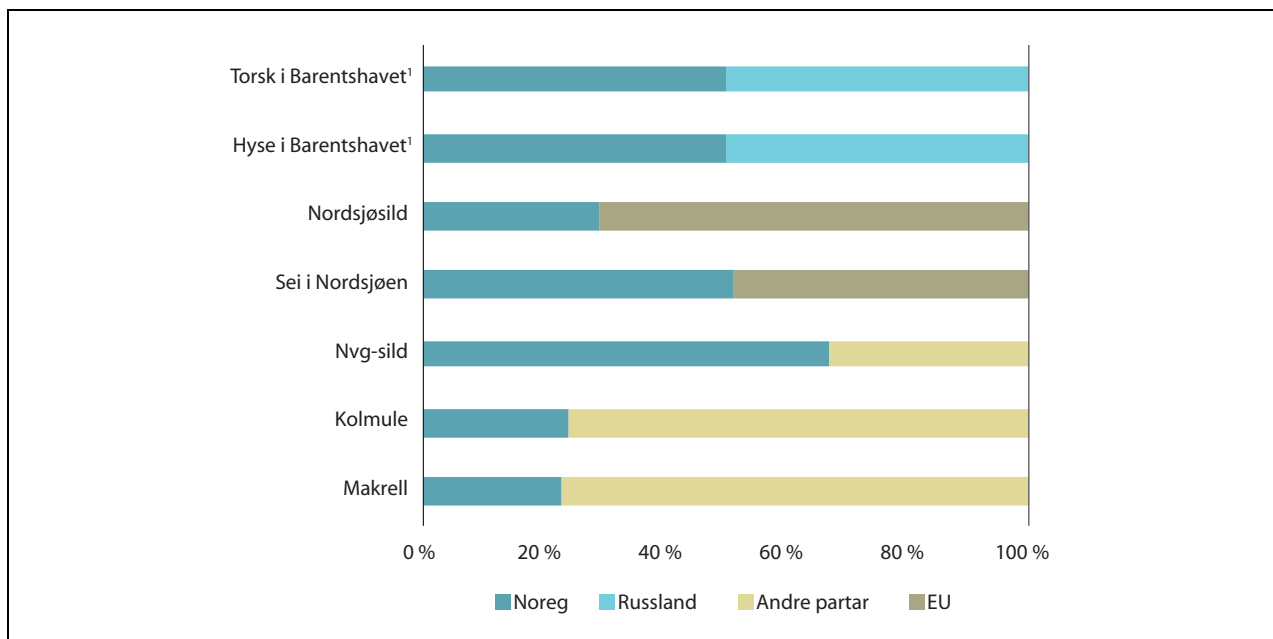
På grunn av låg gytebestand vart det vedtatt å ikkje opne for kommersielt loddefiske i Barentshavet i 2017.

Noreg og Russland er einige om å vidareføre arbeidet i 2017 i analysegruppa, som er sentral for det gode norsk-russiske kontrollsamarbeidet. Partane skal sjå nærmare på norsk og russisk fiskeriregelverk om utkast av fisk. Arbeidet med å lage felles retningslinjer for korleis inspeksjon av fiskefartøy i Barentshavet og Norskehavet skal gå føre seg er stilt i bero.

Figur 1.3 Totalkvotar 2014 – 2017 for viktige bestandar for Noreg (tonn)¹

¹ Summen av individuelle kvotar overstig den totalen det var einigheit om.

Figur 1.4 Den norske delen av kvoten på viktige bestandar for Noreg

¹ Inkluderar ikkje kvanta avsett til tredjeland.

Avtalane med EU

Noreg og EU har eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen. I kvoteavtalen for 2017 er kvotane for torsk og sei auka, medan kvotane på sild og hyse er minska. Byteavtalen vart balansert. Avtalen inneheld òg føresegnar om gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone.

Av fellesbestandane i Nordsjøen er det silda og seien som har den største kommersielle verdien for Noreg. Noreg har 29 prosent av sildeknoten og 52 prosent av seiknoten. Tilstanden for nordsjøsilda og seibestanden er god.

Noreg og EU har i tillegg inngått avtalar om fisket i Skagerrak/Kattegat og om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen (nabolandsavtalen). Det er silde- og rekefisket i Skagerrak som er av størst interesse for norske fiskarar.

Kyststatsavtalane

Makrell

Makrellbestanden har vore i god forfatning dei siste åra. Norge, EU og Færøyane inngjekk i 2014 ein femårig rammeavtale for forvaltning av makrell. Avtalen gir Noreg 26,67 prosent av delen til dei tre partane i avtalen. I tillegg er det sett av ein del til andre land. Ein har forsøkt å inkludere Island og Grønland i denne avtalen, men ikkje lykkast. Noreg, EU og Færøyane har

difor frå og med 2015 inngått årlege treparts-avtalar om forvaltning av makrell, i tråd med rammeavtalen frå 2014.

I 2015 utarbeidde partane ein ny forvaltningsplan for makrell. ICES skal i 2017 gjennomføre eit såkalla benchmark for makrell, som er ein gjennomgang av forskingsmetodane dei brukar i bestandsvurderinga. Avtalepartane skal på bakgrunn av benchmark-rapporten evaluere og eventuelt endre forvaltningsplanen.

Norsk vårgytande sild

Norsk vårgytande sild (nvg-sild) er den største sildebestanden i verda, men har vore inne i ein periode med reduksjon. EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland er kyststatar til nvg-silda, og Noreg har sidan 2007 hatt ein del på 61 prosent av totalkvoten. Dei siste åra har Færøyane kravd ein høgare del av den totale kvoten. Det færøyske kravet har ført til at heile spørsmålet om delinga mellom partane har blitt opna på nytt. Kyststatane har forhandla om delinga i fleire forhandlingsrundar, men har ikkje klart å bli einige om ein ny fempartsavtale.

I oktober 2016 blei kyststatane (Færøyane inkludert) samde om å føre vidare den opphavslege forvaltningsplanen for nvg-silda frå 1999. Partane blei også samde om å basere kvoteuttaket i 2017 på ICES si rådgjeving, noko som inneber eit uttak som er noko lågare enn maksimalt berekraft

tig nivå. Fram til no er det ikkje nådd ein avtale om fordelinga av andelar til statane, og kvotane vert fastsett unilateralt. Med utgangspunkt i ein felles kyststatsrapport om nvg-silda si sonetilhøyrslø har Noreg sett ein kvote for 2017 som inneber ein del på 67 prosent.

Kolmule

Kolmule er den tredje store pelagiske bestanden i Nordaust-Atlanteren. Bestanden gjekk ned frå 2003 til 2009, men trenden har snudd og gytebestanden har nær dubla seg. Bestanden er no i god stand og blir hausta berekraftig. Etter initiativ frå EU har partane utarbeidd ein felles rapport om sonetilhøyrslø for kolmulebestanden. Med utgangspunkt i rapporten krev EU ein høgare del av totalkvoten. Færøyane har følgd opp og krev også ein større del. Kyststatane har dei seinaste åra forhandla i fleire rundar om ei ny fordeling av bestanden, men ein har førebels ikkje lukkast i dette.

I mangel på einigheit mellom alle partane inngjekk Noreg og EU 1. desember 2016 ein bilateral avtale om nvg-sild og kolmule for 2017. Avtalen gir begge partar tilgang til å fiske sine tradisjonelle delar av kyststatskvotane i kvarandre sine farvatn. Kvotane bind ikkje partane opp med omsyn til framtidige forhandlingar om delar. I ein situasjon utan avtalar for 2017 gir tilgangsavtalen noko stabilitet for 2017.

Dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) har ein samordnande funksjon i reguleringa av fisket etter bestandar som vandrar mellom partar sine økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette gjeld kolmule, norsk vårgytande sild, makrell og uer. I tråd med kyststatsavtalen for kolmule for 2017, vedtok årsmøtet ein kvote for fiske i internasjonalt farvatn, fordelt på Danmark (for Grønland) og Russland. I tillegg kan kyststatane sine nasjonale kvotar verte fiska i internasjonalt farvatn. Årsmøtet vedtok også ei regulering av fiske av norsk vårgytande sild. Reguleringa er basert på kyststatsavtalen og inneber at kyststatane også kan fiske sine nasjonale kvotar i internasjonalt farvatn. Når det gjeld makrell, er kyststatane ikkje einige om ein avtale for 2017 som omfattar alle partane. Årsmøtet vedtok derfor ei regulering for internasjonalt farvatn utan kvantumsavgrensingar. Reguleringa sikrar rapportering og hindrar ekspansjon i fisket av partar som ikkje er kontraktspartar til NEAFC.

Det vart fastsett ein kvote for fisket etter uer i Irmingerhavet, medan partane ikkje vart einige om regulering av uer i Norskehavet.

Mange av bestandane som blir forvalta av Den nordvestatlantiske fiskeriforvaltningsorganisasjonen (NAFO) er under moratorium. Noreg har rett til å fiske på lodde, torsk og to rekebestandar, men av disse er berre torskefisket ope. Det er sett i gang arbeid med å utarbeide forvaltingsplanar for viktige bestandar og det er eit viktig steg framover. NAFO har dei siste åra lagt stor vekt på å regulere fisket med botnreiskapar slik at sårbare marine økosystem blir skåna. I dag er i alt 21 område i NAFO stengde for fiske med botnreiskapar for å verna konsentrasjonar av korallar og svamp som har særleg sårbare økosystem. Stengingane gjeld også seks område med undersjøiske fjell i opne hav utom kontinentalsokkelen. På årsmøtet i 2016 vedtok NAFO endringar i reglane om hamnestatskontroll som inneber implementering av den globale FAO-avtalen. I tillegg blei det vedtatt å gjennomføre ei ny prestasjonsevaluering av organisasjonen, som venteleg vil bli gjennomført i 2017 og 2018. Det er også venta at ein ny konvensjon vil tre i kraft på årsmøtet i 2017.

Noreg hadde i åra 2007–2013 forbod mot fiske og landing av makrellstørje. Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT) har no klare indikasjonar på at tilstanden til bestanden er betre, men er likevel tilbakehalten med å tilrå store kvoteaukingar. Totalkvoten for 2017 er sett til 23 155 tonn. Noreg opna for fangst av den norske kvoten i 2014. Den norske kvoten var på 36,57 tonn i 2015 og 43,71 tonn i 2016. I 2016 vart heile kvoten fiska opp og det blei i tillegg tatt 4,15 tonn makrellstørje som bifangst. Den norske kvoten er auka til 52,48 tonn for 2017.

Kommisjonen for bevaring av dei marine levande ressursane i Antarktis (CCAMLR) har vedteke å vidareføre kvotane på krill i Antarktis på same nivå som tidlegare. Tilrådd fangst er 5,61 millionar tonn. Kvoten er ikkje delt mellom dei enkelte medlemmane. Den norske flåten fiska om lag 60 prosent av den totale krillfangsten i konvensjonsområdet i sesongen 2015/2016.

Den norske kvoten på vågekval blir fastsett på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i Den internasjonale kvalfangstkommisjonen (IWC) sin vitenskapskomité. Vitenskapskomiteen i IWC starta ein ny gjennomgang av det norske fangstgrunnlaget for vågekval i 2014. Komiteen konkluderte med at nye genetiske analysar ikkje gir grunnlag for å dele opp i underområde for Barentshavet, Svalbardområdet og Norskehavet. Bestandsvurderinga som norske forskarar presenterte vart

også i hovudsak godteke. Kvoten for vågekval i 2017 er på 999 dyr, som inneber ein auke frå 880 dyr i fjor.

1.2 Fisket etter avtalane i 2016 og 2017

Norske fiskarar utnyttar generelt kvotane godt, og for dei kommersielt viktigaste bestandane blir kvotane nytta så godt som fullt ut, jf. tabell 1.1. Tilgangen til å fiske i andre land sine soner blir nytta i ulik grad. Til dømes nyttar Noreg sonetilgangen vi har i russisk sone lite, fordi vi har god tilgang i eiga sone på bestandane vi deler med Russland.

Noreg nytta heile den norske sildeknoten, i tillegg var torske- og seiknoten sør for 62°N brukbart nytta begge åra. Ifølgje offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av fellesbestandane i Nordsjøen; det same gjeld kvotane dei har i norsk sone nord for 62°N.

I EU-farvatna vart dei norske kvotane av dei pelagiske artane kolmule, augepål og havbrisling godt nytta. Norske linefartøy fiska ein god del av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme både i 2014 og 2015. Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om reker og sild. EU har fiska mest av artane torsk, raudspette, sild og reker i Skagerrak. Sverige har stort sett nytta sine kvotar i norsk økonomisk sone godt.

Alle kyststatane har nytta kvotane sine av dei pelagiske artane norsk vårgytande sild, kolmule og makrell godt. Noreg nytta heile loddeknoten sin ved Island, Grønland og Jan Mayen både i sesongen 2015/2016 og 2016/2017. Kvoten vart fiska om vinteren.

Kapittel 5 rapporterer om fisket etter dei ulike avtalene, med vekt på norsk utnytting av kvotane.

Tabell 1.1 Norsk utnytting av dei kommersielt viktigaste kvotane i 2015 og 2016

	Utnyttingsgrad ¹	
	2015	2016
<i>Barentshavet, Noreg – Russland</i>		
Torsk	100 %	99 %
Hyse	85 %	89 %
<i>Nordsjøen og Skagerrak, Noreg – EU</i>		
Sild	102 %	99 %
Sei	107 %	94 %
<i>Fleirpartsavtalar</i>		
Norsk vårgytande sild (nvg-sild)	102 %	102 %
Makrell	100 %	102 %
Kolmule	98 %	103 %

¹ Oversikta tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvotefleksibilitet).

2 Det internasjonale fiskerisamarbeidet

Noreg har teke ei aktiv rolle i internasjonalt havarbeid, både når det gjeld utvikling av internasjonalt regelverk og for forvaltning av fiskeriet og havmiljøet. Erfaring frå dei siste åra viser at Noreg har stor innverknad gjennom faglege bidrag. Dette kapitlet gjer greie for viktige tema og omgrep i det internasjonale fiskerisamarbeidet. Vi startar med ei kort omtale av ulike konvensjonar og avtalar som utgjer det rettslege rammeverket på havet (kapittel 2.1). Deretter følgjer ei innføring i dei viktigaste omgrepa i den vitenskaplege rådgjevinga (kapittel 2.2).

Internasjonale havmiljøprosessar set rammevilkår for forvaltning av marint biologisk mangfald og grip såleis inn i fiskeripolitikken. Vi gjer greie for desse prosessane i kapittel 2.3.

Norske styresmakter legg stor vekt på arbeidet mot ulovleg fiske og fiskerikriminalitet både nasjonalt og internasjonalt, og temaet er difor grundig omtala i kapittel 2.4. Til slutt omtalar vi anna internasjonalt fiskerisamarbeid, med vekt på utviklingssamarbeidet.

2.1 Det havrettslege rammeverket

Havrettskonvensjonen

FN sin havrettskonvensjon frå 1982 blir kalla «havets grunnlov» og er det overordna folkerettslege rammeverket for all aktivitet som føregår til havs, frå fiske og oljeutvinning til miljøaktivitetar, ferdsel og landegrensar. Arbeidet som til slutt resulterte i dagens havrettskonvensjon, tok til allereie på slutten av 1940-talet. Den teknologiske og økonomiske utviklinga etter andre verdskrig gjorde det mogleg for statane i stadig større grad å utnytte havet og havbotnen og ressursane der. Denne utviklinga skapte behov for rettsreglar for å avklare statane sine rettar og plikter, mellom anna for å unngå tvistar mellom statar.

Havrettskonvensjonen slår mellom anna fast prinsippet om 200 nautiske mils økonomiske soner. Ein kyststat si økonomiske sone er ei havsone som ligg utanfor og støyter opp til sjøterritoriet. I den økonomiske sona har kyststaten suve-

rene rettar til å utnytte naturressursane både på havbotnen og i havområda over.

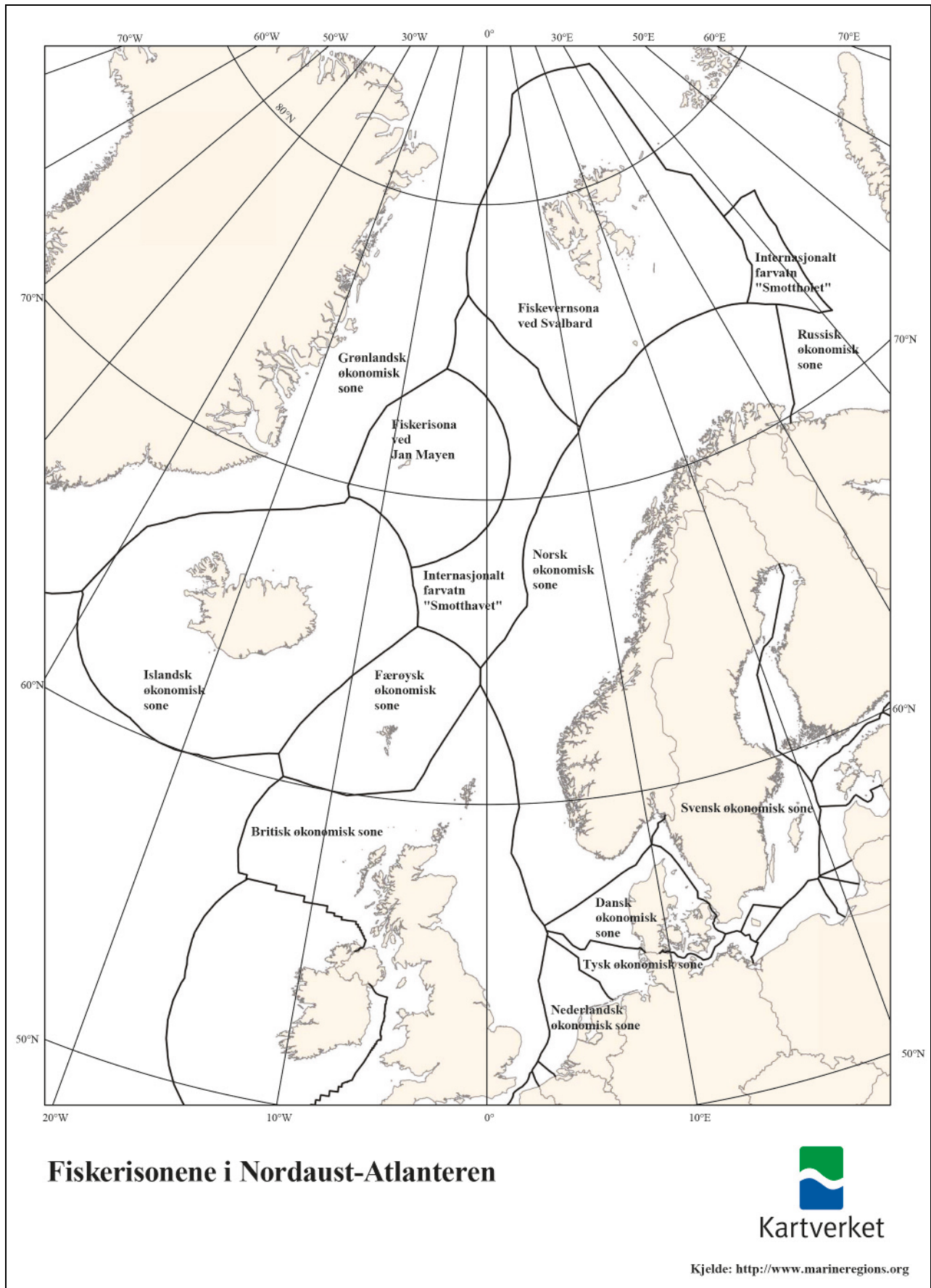
Noreg oppretta si økonomiske sone i 1976, ei fiskevernsonen rundt Svalbard i 1977 og ei fiskerisonen rundt Jan Mayen i 1980. Sonene er vist i figur 2.1.

Fisken i havet følgjer ikkje dei nasjonale grensene, men vandrar på tvers av økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Etter havrettskonvensjonen har kyststatane difor ei plikt til å samarbeide for å bevare og utvikle bestandar som vandrar mellom to eller fleire kyststatar sine økonomiske soner, eller mellom økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette kan gjerast direkte gjennom tosidige eller fleirsidige avtalar mellom kyststatane, eller gjennom regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar.

I daglegtale seier vi ofte at ein stat er kyststat til ein bestand. Dette er likevel ikkje eit rettsleg definert omgrep, men blir nytta om ein kyststat som har den aktuelle bestanden i si økonomiske sone. Kyststaten har då etter havrettskonvensjonen rett til å utnytte bestanden, men er samstundes pålagt ei plikt til å samarbeide om forvaltninga med andre kyststatar som også har bestanden i sine økonomiske soner.

Havrettskonvensjonen inneheld også reglar om kontinentalsokkelen. Kontinentalsokkelen er ei forlenging av landmassene ut i havet. Alle kyststatar har utan vidare ein kontinentalsokkel på 200 nautiske mil ut frå kysten, dersom den ikkje vert avgrensa mot andre land sin sokkel. Mange kyststatar har ei forlenging av landmassene under havet som strekk seg lenger enn 200 nautiske mil. For å få rettar utover 200 nautiske mil, må kyststaten dokumentere sokkelen si utstrekning for Kontinentalsokkelkommisjonen (CLCS)¹ i New York. Kontinentalsokkelkommisjonen gir anbefalingar som i sin tur gir kyststaten rett til å fastlegge sokkelen si yttergrense i tråd med Kommisjonen si anbefaling. Etter havretten har alle kyststatar suveren rett til naturforekomstar på kontinentalsokkelen. Dette inneber ikkje berre rett til å utforske og utvinne mineral og andre forekomstar på

¹ CLCS - Commission on the Limits of the Continental Shelf

Figur 2.1 Kart som viser dei ulike fiskerisonene i Nordaust-Atlanteren

og under havbotnen, men også retten til dei såkalla sedentære artane, slik som for eksempel snøkrabbe. Kyststaten sin suverene rett betyr i denne samanhengen at ingen kan utforske eller utvinne desse naturforekomstane utan uttrykkeleg samtykke frå kyststaten.

Fiske på det opne hav

Eit veksande fiske i internasjonalt farvatn på 1980-talet viste at havrettsregimet ikkje var konkret nok til at ein kunne få til dekkjande reguleringar av verksemda utanfor dei økonomiske sonene. Dette førde til forhandlinga av FN-avtalen om fiske på det opne hav (UN Fish Stocks Agreement) frå 1995 som eit supplement til havrettskonvensjonen. FN-avtalen pålegg kyststatane og startar som fiskar på det opne hav å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrande fiskebestandar, og inneheld detaljerte reglar om oppretting av regionale organisasjonar og korleis samarbeidet i organisasjonane skal gå føre seg.

Avtalen slår vidare fast forvaltningsprinsipp som statane skal ta omsyn til for å sikre langsiktig bevaring og berekraftig bruk av vandrande og langtmigrerande fiskebestandar. Mellom anna pålegg avtalen statane å bruke ei føre-var-tilnærming i fiskeriforvaltninga og viser til kravet om å bevare biodiversitet og drive ei økosystembasert forvaltning. Avtalen gjeld i hovudsak berre på det opne hav, men slår også fast at det skal vere samsvar mellom forvaltninga av fiskeressursane på det opne hav og i dei tilgrensande nasjonale farvatna. Dette inneber at ein ved forvaltninga av det opne hav skal ta omsyn til dei forvaltningstiltaka som kyststatane har fastsett innanfor dei økonomiske sonene, og ikkje undergrave desse. Avtalen inneheld også reglar om handheving og kontroll.

Rammeavtalar

Sjølv om opprettinga av dei økonomiske sonene gav kyststaten suverene rettar til å fiske i si sone, ville slike reine nasjonale fiskeri skape store endringar i det tradisjonelle fiskemønsteret. Noreg valde difor å inngå langsiktige rammeavtalar – som opnar for utanlandsk fiske i norske havområde og norsk fiske i andre land sine havområde. Rammeavtalane er langsiktige overordna avtalar som dreg opp prinsippa for det enkelte samarbeidet. Noreg har inngått slike avtalar med Russland, EU, Færøyane, Grønland og Island.

Målet med avtalane var å oppnå ein rimeleg balanse i det gjensidige fisket mellom avtalepar-

tane. Avtalane med EU og Russland inneheld i tillegg reglar for samarbeid om forvaltninga av fellesbestandane i Nordsjøen og Barentshavet. Noreg har også avtale med EU om fiske i Skagerrak og svensk tilgang til fiske i norsk sone.

Årlege avtalar med andre land

I tråd med det rammeverket som er gjort greie for ovanfor, fører Noreg årleg tosidige og fleirsidige forhandlingar med ei rekkje land om forvaltning og bevaring av fiskebestandar, om gjensidig fangstløyve og fiskekvotar, og om einsidig løyve for nokre land til å fiske i norske jurisdiksjonsområde. Noreg har utover dette i aukande grad teke del i samarbeidet i relevante internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar. I kapittel 3 gjer vi greie for arbeidet i organisasjonane.

Regulering av utanlandsk fiske i norske farvatn

Utover det utanlandske fisket i norske farvatn som er avtalt i dei årlege fiskeriatvatalane, har Noreg fastsett eit generelt forbod mot utanlandsk fiske i norsk økonomisk sone og i fiskerisona rundt Jan Mayen. Det er krav om lisens for utanlandske fartøy som skal fiske i desse områda, for å sikre at fangsttinnssatsen er i samsvar med dei tildelte kvotane, og for å gjere det mogleg med ein effektiv kontroll. Det avtalte utanlandske fisket er vidare regulert gjennom forskrifter, og utanlandske fartøy skal sende fangstrapportar til norske styresmakter.

Sjølv om det ikkje er noko rettsleg hinder for at Noreg kan vedta tilsvarende reguleringar for fiskevernsona ved Svalbard som i økonomisk sone, har Noreg førebels ikkje gjort det generelle forbodet for utanlandske fiskarar gjeldande i fiskevernsona. Forskrifter for fiskevernsona er i praksis sette i verk på eit ikkje-diskriminerande grunnlag for både norske og utanlandske fartøy, trass i at området er underlagt norsk fiskerijurisdiksjon. I etablerte fiskeri, der også utanlandske fartøy tradisjonelt har drive fiske, har ein fordelt kvotar/talet på fiskedøgn i tråd med historisk fiske. Per i dag er det fastsett reguleringar av fisket etter torsk, reker, blåkveite, sild, lodde, uer, hyse og snøkrabbe i fiskevernsona ved Svalbard.

2.2 Det vitenskaplege grunnlaget for avtalane

Noreg legg stor vekt på å sikre eit best mogleg vitenskapleg grunnlag for fiskeriforvaltninga. Både den nasjonale forvaltninga og dei årlege forhand-

lingane Noreg fører med andre land er i hovudsak baserte på rådgevinga frå Det internasjonale råd for havforskning (ICES). Havforskningsinstituttet deltek med store ressursar i ICES sitt arbeid med bestandsvurdering og rådgeving. Dette kapitlet presenterer sentrale omgrep i den vitenskaplege rådgevinga.

Bestandsvurdering

Forskarane bruker vanlegvis ein kombinasjon av informasjon frå fangststatistikk og data frå vitenskaplege tokt for å vurdere bestandssituasjonen. I tillegg til å vurdere kor stor bestanden er, ser forskarane på den relative fordelinga av aldersgrupper for å vurdere reproduksjonsevna til bestanden i åra som kjem. Prøver av mageinnhaldet til fisken fortel kva fisken har ete, og over tid gir dette forskarane kunnskap om viktige samanhengar i økosystemet. Lange tidsseriar med data aukar presisjonen i kunnskapen år for år, slik at forskarane får betre innsyn i korleis bestandane

endrar seg over tid. Likevel vil bestandsvurderingane alltid vere noko usikre, og dei siste åra i tidsserien er meir usikre enn dei lengre attende i tida. Artane lever i store havområde og blir påverka av mange faktorar i tillegg til fisket. Det er også forskjellar i datagrunnlaget for ulike bestandar. Sjølv for dei viktigaste kommersielle bestandane kan datagrunnlaget vere mangelfullt, særleg når det gjeld volumet og alderssamansetjinga av fangstane.

Føre-var-prinsippet

Føre-var-tilnærming til forvaltning av naturressursar er fastsett i fleire internasjonale konvensjonar etter Rio-konferansen i 1992. Gjennom føre-var-forvaltning vil ein sikre seg mot at det blir fiska så hardt på ein bestand at det på sikt kan føre til samanbrot i bestanden.

I føre-var-forvaltning blir det definert grenseverdiar, eller såkalla referansepunkt, for gytebestanden og fiskedødsraten til ein bestand. Storlei-

Boks 2.1 ICES – Det internasjonale råd for havforskning

Det internasjonale råd for havforskning (ICES) er ein ubunden, vitenskapleg organisasjon som gir råd om forvaltninga av dei marine ressursane og det marine miljøet i konvensjonsområdet. ICES vart danna i 1902 og har i dag 20 medlemsland på begge sider av Nord-Atlanteren (sjå globus). ICES sekretariatet ligg i København. Noreg saman med Danmark og Sverige var grunnleggjarar av ICES.

ICES arbeider for å fremje den vitenskaplege forståinga av dei marine økosystema. Målet er å gje styresmaktene råd basert på den beste tilgjengelege vitskapen, slik at dei kan ta kunnskapsbaserte val om berekraftig bruk av dei marine miljøa og økosystema.

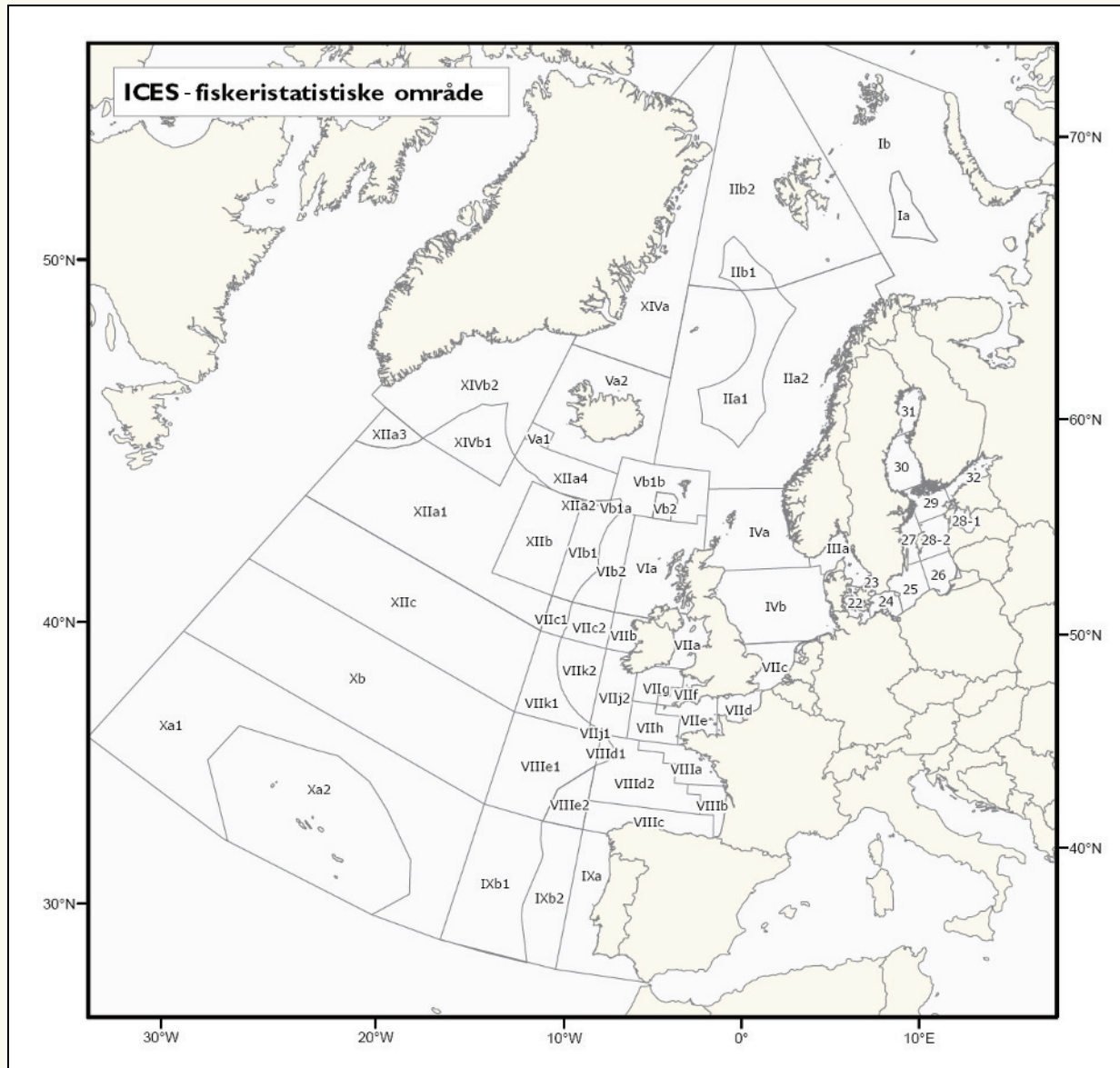
ICES har eit nettverk av meir enn 4 000 forskarar frå over 350 marine forskingsinstitutt. Det vitenskaplege arbeidet blir styrt av vitenskapskomiteen til organisasjonen.

Den rådgevingande komiteen ACOM gir kvart år råd om fangstmengder for dei viktigaste fiske-slagane i Nordaust-Atlanteren. Råda er baserte på data og vitenskaplege analysar frå ei rekkje ekspertgrupper. Kartet under viser dei ulike statistikkområda som ICES nyttar i si rådgeving.

Figur 2.2 Medlemslanda i ICES

Boks 2.1 forts.

Figur 2.3 ICES sine fiskeristatistiske område

Råda frå ICES er offentlege, og både råd og dokumentasjon finst på internettsida til organisasjonen. Havforskningsinstituttet presenterer

også råda til ICES på norsk på sine heimesider, saman med eigne vurderingar.

ken til gytebestanden er ein indikator på reproduksjonsevna til bestanden, medan fiskedødsraten er ein indikator på om bestanden blir hausta berekraftig.

Fordi talfestinga av grenseverdier alltid er usikre definerer ICES både ei absolutt grense og ei føre-var-grense. Føre-var-grensa uttrykker ein tryggleiksmargin. Storleiken på tryggleiksmargi-

nen blir bestemt av kor sikker bestandsvurderinga er og kor mykje bestanden varierer naturlig.

Sidan 1998 har ICES definert og talfesta føre-var-referansepunkt for dei fleste bestandane. Så lenge gytebestanden og fiskedødsraten til ein bestand er innanfor føre-var-verdiane, vil ICES seie at bestanden er hausta berekraftig og har god

Figur 2.4 Havforskarane Elena Eriksen (tv.) frå Noreg og Tatjana Prokhorova frå Russland sorterer botndyr under eit økosystemtokt i Barentshavet.

Foto: Gunnar Sætra, Havforskningsinstituttet

reproduksjonsevne. Om verdiane er mellom føre-var-verdiane og dei absolutte ytre grensene, vil det vere risiko for at bestanden har sviktande reproduksjonsevne eller ikkje blir hausta berekraftig. ICES vil då råde forvaltarane til å setje i verk tiltak for å få bestanden opp igjen på eit trygare nivå. Dersom gytebestanden er lågare eller haustingsgraden høgre enn dei absolutte grenseverdiane, vil det vere stor risiko for dårleg rekruttering.

Maksimalt berekraftig utbytte (MSY)

Føre-var-forvaltning skal sikre at ein bestand ikkje bryt saman, men denne tilnærminga legg ikkje grunnlag for å gje råd om korleis vi kan sikre det høgste moglege utbyttet av ein bestand over lang tid. Omgrepet «maksimalt berekraftig utbytte (MSY)» er eit uttrykk for forvaltarane sitt ønskje om å hauste mest mogleg innanfor berekraftige rammer. I praksis er MSY bestemt av vekstrate, naturleg dødsrate og reproduksjonsrate i bestanden.

Populasjonar må oppretthaldast innanfor sikre biologiske grenser etter føre-var-prinsippet for å

gjere MSY mogleg. MSY-tilnærminga vil innanfor desse grensene finne det nivået av gytebestand og fiskedød som fremmar størst mogleg produksjon over tid.

Økosystembasert forvaltning

Forvaltninga har dei seinare åra endra seg frå berre å sjå på ein bestand om gongen til i større grad å sjå fleire bestandar i eit økosystem i samanheng, noko som gjerne blir kalla «økosystembasert forvaltning». Ingen fiskebestand lever isolert frå andre bestandar; dei konkurrerer om same føda, eller ein bestand lever av å beite på ein annan bestand. Dette må vi ta omsyn til i fiskeriforvaltninga. Etter som dei ulike bestandane endrar storleik av naturlege årsaker eller på grunn av fiskeria, vil det også påverke kor mykje vi kan fiske av andre bestandar i same området.

Sjølv om ei integrert økosystembasert forvaltning har vore ein uttalt ambisjon i mange år, er det langt igjen før vi kan nå dette målet fullt ut. Dei marine økosystema er komplekse og mange samanhengar er dårleg kjende. Ei rådgeving som tek omsyn til alle elementa i økosystemet vil

krevje kunnskap vi ikkje har i dag, og som føreset store nye investeringar både i overvaking og forskning. Det er heller ikkje likefram å drive forvaltning på basis av slike råd, sidan sjølve rådgjevinga i større grad då blir ulike moglege kombinasjonar av kvotar enn eit konkret kvoteråd for kvar art. Det at ulike land kan ha ulike prioriteringar og mål for forvaltninga av bestandar som ein deler, kompliserer biletet ytterlegare. Ei økosystembasert forvaltning er like fullt eit klart mål, og som vi nærmar oss stegvis.

Forvaltningsplanar og haustingsreglar

Mot slutten av 1990-talet og tidleg på 2000-talet starta arbeidet med å utvikle forvaltningsplanar for mange bestandar. Dette var eit stort steg i retning av meir føreseieleg fiskeriforvaltning, både når det gjeld kvoterådgjeving, fastsetjing av kvotar og andre reguleringar av fisket.

Ein forvaltningsplan er ei konkretisering av forvaltningsstyresmaktene sine målsetjingar for forvaltninga av ein bestand, uttrykt gjennom haustingsreglar. Det er forvaltarane sitt ansvar å vedta haustingsreglar, men reglane blir ofte laga i samarbeid mellom forvaltarar og forskarar. Før nye haustingsreglar blir endeleg vedtekne, sender kyststatane dei gjerne til ICES som vurderer om reglane er i tråd med føre-var-tilnærminga og faktisk fører til at forvaltarane kan nå dei måla som er sette. Når det ligg føre vedtekne forvaltningsreglar, startar ICES med å gje sine råd i tråd med desse reglane.

I byrjinga skulle haustingsreglane i all hovudsak berre tilfredsstille føre-var-tilnærminga; dei skulle kort sagt ta vare på berekraft-prinsippet. Etter kvart har målsetjinga i fiskeriforvaltninga endra seg meir i retning av maksimalt langtidsutbyte av bestandane (MSY-tilnærming). Andre generasjons haustingsreglar tek vare på begge desse føremåla.

Vi har no fått på plass planar for dei fleste viktige bestandane i våre farvatn, og det er ei målsetjing å ha ei regelmessig oppdatering av desse planane. Vi er også i ferd med å revidere fleire forvaltningsplanar både i Nordsjøen og i Barentshavet, mellom anna for nordaust-arktisk torsk.

2.3 Internasjonale havmiljøprosessar

Sidan starten på 2000-talet har havmiljøspørsmål vekt aukande interesse i FN si generalforsamling, i globale miljøkonvensjonar og i opinionen. Havretten utviklar òg nye prinsipp for å sikre biolo-

gisk mangfald og berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane er innført i internasjonale instrument og i norsk rett.

Kunnskapen om den samla verknaden av alle typar påverknader på det marine miljø aukar. Klima- og miljøutfordringane i havet spenner frå tradisjonell forureining, via mengda av plastavfall og mikroplast som blir ete av fisk og sjøfugl, til verknadane klimaendringane har på havforsuring, temperaturauke og etterfylgjande endringar i bestandsutbreiinga. Fiskeri påverkar økosystemet og etterlet seg eit fotavtrykk på linje med andre næringsaktivitetar.

Dei internasjonale havmiljøprosessane, mellom anna FN sine årlege resolusjonar om havmiljø og fiskerispørsmål, set rammesvilkår for forvaltning av marint biologisk mangfald. Dei påverkar dermed handlingsrommet for utforminga av norsk havressursforvaltning og igjen lønnsmda i norsk fiskerinæring. Noreg deltek difor breitt og koordinert i dei globale avgjerdsprosessane for havmiljøspørsmål. Vi vil halde fram arbeidet for at meir av sjøarealet skal kunne nyttast til berekraftig matproduksjon, både innan fiskeri og havbruk. Havet representerer eit stort potensial for auka matproduksjon. Det utgjer 70 prosent av jorda si overflate, men står for mindre enn fem prosent av den globale matproduksjonen.

Fiskeriaktivitet har fått mykje negativ merksemd i ulike internasjonale samanhengar. Dette tek vi på alvor, og nyttar vår kunnskap og erfaring til å arbeide for ei betre fiskeriforvaltning. Etter mykje fokus kring skadar frå fiske på havbotnen har FN dei siste 10 åra vedteke ei rekkje resolusjonar der dei ber FAO og dei internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonane redusere skadeverknader på sårbare botnhabitat. FNs revisjon i 2016 viste lovande resultat for dei områda norske fartøy fiskar i. Globalt er det tillate botnfiske i berre éin prosent av arealet utanfor nasjonal jurisdiksjon.

Tilstanden til dei marine økosystema blir ikkje betre av regelverk og resolusjonar åleine. Noreg har difor teke til orde for å leggje større vekt på å sikre at statar implementerer eksisterande regelverk, enn å stadig utvikle nytt. Det kan samtidig vere formålstenleg å raffinere gjeldande regelverk for å gjere det lettare for statane å innarbeide det i sitt eige regelverk.

På oppdrag frå FN si generalforsamling arbeider ein førebuande komité med å framforhandla element til ei ny såkalla implementeringsavtale for å tette hòl i eksisterande miljøregelverk for internasjonalt farvatn, der ein tek høgde for utfordringar på tvers av sektorar. Noreg fekk saman med

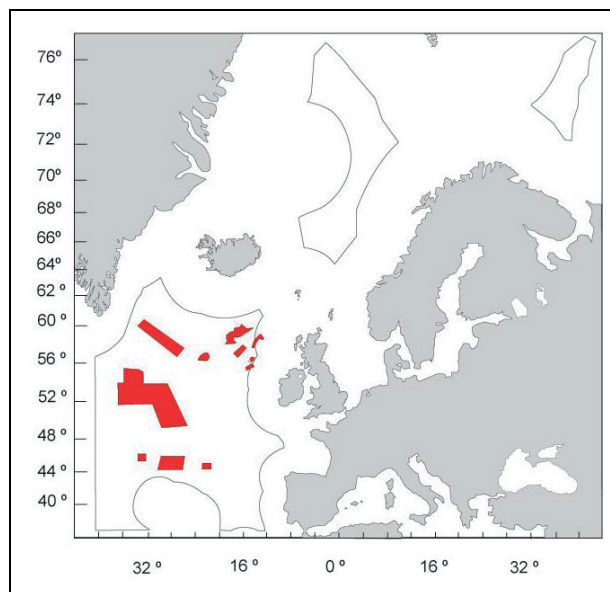
fleire andre store fiskerinasjonar gjennomslag for at ei slik avtale ikkje skal underminere eksisterande avtalar, som til dømes under FNs internasjonale maritime organisasjon IMO, eller dei eksisterande implementeringsavtalar under havrettskonvensjonen, medrekna FN-avtalen om fiske på det opne hav (UNFSA) og regelverk under den internasjonale havbotnmyndigheita (mineralressursar). Det er semje om at avtalen skal vere juridisk bindande og omfatte utnytting av marine genetiske ressursar, bruk av marine verneområde og konsekvensutgreiingar. Den førebuande prosessen skal rapportere til FNs generalforsamling i 2017. Generalforsamlinga vil i 2018 avgjere om forhandlingar av sjølve avtalen skal settast i gang i ein såkalla diplomatkonferanse.

FN fastsette i 2015 17 mål for ei berekraftig utvikling. Mål 14 omfattar havspørsmål, og målet er å bevare og bruke hav og marine ressursar på eit vis som fremmer ei berekraftig utvikling. Målet har ti tilhøyrande delmål og tiltak for eit reinare hav, mot overfiske og ulovleg, urapportert og uregulert fiske inngår.

Konvensjonen om biologisk mangfald (CBD), Konvensjonen om internasjonal handel med trua plante- og dyreartar (CITES) og Konvensjonen om migrerende artar (Bonnkonvensjonen) er alle eksempel på globale miljøavtalar som får verknad for forvaltninga av kommersielle fiskeartar. Blant anna har konvensjonane verna seintveksande migrerende artar som haiar og skater. Både Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) og Konvensjonen om vern av havmiljøet i det nordaustlege Atlanterhavsområdet (OSPAR) har oppretta beskytta område (Marine Protected Areas) i internasjonalt farvatn. NEAFC har stengt område for fiske som dekkjer eit areal større enn Storbritannia og Irland til saman, jf. figur 2.5. I 2008 oppretta dei to organisasjonane eit formelt samarbeid og til saman regulerer dei ei rad ulike aktivitetar.

Fiskeriforvaltninga set også i verk andre tiltak for å beskytte ressursane, til dømes forbod mot å fiske med visse reiskapar, tidsavgrensa fiske, opning og stenging av fiskefelt og arealbaserte reguleringar (som korallvern og forbod mot botnfiske). Til saman medverkar alle dei nemnde tiltaka til eit viktig vern for sårbare marine område og økosystem.

Marine verneområde og andre arealbaserte forvaltningstiltak inngår no i oppfølginga av det globale målet vedteke på Johannesburg-konferansen i 2002 om å beskytte 10 prosent av kyst- og havområde innan 2020. Målet vart stadfesta i FN

Figur 2.5 NEAFC si stenging av botnfiske i internasjonalt farvatn

sine nye mål for berekraftig utvikling fram mot 2030. Noreg har innført ulike arealtiltak i omkring 50 prosent av det samla sjøarealet på 2 millionar km².

Fiskeriforvaltningsorganisasjonane som Noreg er medlem i, som NEAFC, NAFO og SEAFO, har vedteke arealbaserte stengingar mot fiskeri.

2.4 Kontroll og handheving

Ei berekraftig hausting av fiskeressursane krev at ein kan regulere den totale fiskeriaktiviteten og ha kontroll med det faktiske fisket. Det er utfordrande og krev stor grad av internasjonalt samarbeid, fordi fiskefartøy opererer innanfor jurisdiksjonsområda til mange ulike land og også i opne havområde.

Den siste studien som har blitt gjort av det globale omfanget av ulovleg fiske, har rekna ulovleg fiske til å vere om lag 15 prosent av all fangst². Rapporten viser dermed at ulovleg fiske er eit alvorleg trugsmål mot fiskeressursane. Det viser seg også at fiskerikriminalitet i ein del tilfelle har bindeledd til anna organisert kriminell verksemd som smugling av narkotiske stoff, menneskehandel, korrupsjon og økonomisk kriminalitet.

² Agnew et al.: Estimating the Worldwide Extent of Illegal Fishing. PLOSOne, 2009: <http://www.plosone.org/article/info:doi/10.1371/journal.pone.0004570>

Kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske) har stått høgt på dagsorden dei seinare åra. Det gjeld både i det kontrollsamarbeidet Noreg har med andre land, i FN's matvareorganisasjon (FAO) og i dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane (RFMOar).

Norske styresmakter legg stor vekt på arbeidet mot UUU-fiske og fiskerikriminalitet, og Noreg arbeider med å sikre at internasjonale avtalar er tilstrekkeleg innarbeidde i den nasjonale lovgjevinga. Særleg gjeld dette pliktane våre gjennom RFMOane, dei ulike avtalane og den globale hamnestatsavtalen som er inngått under FAO.

Dei seinare åra har det vore klart at den omfattande fiskerikriminaliteten må takast på alvor og behandlas på same vis som annan grenseoverskridande organisert kriminalitet. FN sitt kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) og INTERPOL har difor teke tak i arbeidet mot fiskerikriminalitet dei siste åra.

I Noreg har Fiskeridirektoratet ansvaret for ressurskontrollen saman med Kystvakta og salslaga. Saman utarbeider dei nasjonale, strategiske risikovurderingar for å sikre at kontrollressursane blir sette inn der det er mest sannsynleg at lovbrøt skjer, og der følgjene av lovbrøtet er størst. Etterforsking av fiskerikriminalitet har politi og påtale-makt ansvar for.

Kystvakta og Fiskeridirektoratet har i ei årrekke samarbeidd om å kartleggje og analysere fiskerikriminalitet i norske havområde. Politiet, skattestyresmaktene, Kystverket, Arbeidstilsynet og tollstyresmaktene er òg med i arbeidet, som omfattar systematisk innsamling av informasjon om mogleg grenseoverskridande fiskerikriminalitet der aktørar med ulik nasjonalitet er involverte. Fiskeridirektoratet og Kystverket samarbeider også om ei analyseining som ligg ved Kystverkets trafikkentral i Vardø. Analyseininga analyserar data og informasjon om fartøyaktivitetar for avdekkje ulovleg fiske og transport på havet.

Kontrollsamarbeid med andre land

Noreg har tosidige avtalar om kontrollsamarbeid med alle land som har interesser i norske havområde. Kontrollavtalane inneber at partane skal samarbeide om å kjempe mot ulovleg fiske og omfattar mellom anna rapportering av landingar av fisk frå fartøy frå tredjeland.

Desse avtalane har vore viktige for nedgangen i UUU-fiske i Nordaust-Atlanteren dei siste åra. Ikkje minst har det norsk-russiske samarbeidet hatt mykje å seie for å få kontroll med det ulovlege

fisket i Barentshavet. Noreg og Russland utvekslar mellom anna kvoteoversikter og landingsstatistikk gjennom året. Kring årsskiftet gjennomfører partane felles analysar av uttak knytt til enkeltfartøy og av totaluttaket. Noreg og Russland utvekslar òg inspektørar og observatørar ved kontrollar på havet og i land.

Noreg og EU har ein avtale om elektronisk utveksling av fangst- og aktivitetsdata ved fiske i kvarandre sine soner. Det er seinare inngått tilsvarende avtalar med Island, Russland og Færøyane. Gjeldande avtale med Island trådte i kraft 1. januar 2014. Avtalen med Færøyane tredde i kraft 10. januar 2017. Det er førebels ikkje bestemt når avtalen med Russland vil tre i kraft.

Utvida sporing og elektronisk fangstrapportering er viktige element i kampen mot ulovleg fiske. Det ligg no føre satellittspøringsavtalar mellom dei landa som har felles fiskeriinteresser i Nordaust-Atlanteren.

Svartelister og hamnestatskontroll

Dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane (RFMOane) er viktige aktørar i kampen mot UUU-fiske. Noreg har vore ein pådrivar for å få organisasjonane vi er medlem av til å opprette svartelister over fartøy som driv UUU-fiske.

Fordi fartøy som driv UUU-fiske ofte opererer globalt, og fangsten gjerne blir landa utanfor området der fangsten vart teken, har Noreg òg arbeidd for at ulike RFMOar skal godta kvarandre sine UUU-lister. NEAFC fører til dømes i dag fartøy på si svarteliste dersom CCAMLR, NAFO eller SEAFO kan stadfeste at fartøyet har vore involvert i UUU-fiske.

Avtalen om hamnestatstiltak for å førebyggje, hindre og eliminere ulovleg, urapportert og uregulert fiske er eit viktig instrument som skal bidra til betre kontroll med fisket. Avtalen vart vedteken 22. november 2009 og tredde i kraft 16. juni 2016. Noreg er ein av 30 statar og organisasjonar (inkludert EU på vegne av dei 28 medlemslanda; per 30. desember 2016) som har ratifisert avtalen og arbeider for at fleire statar skal slutte seg til.

Etter avtalen skal partane krevje at informasjon om fartøy og fangst blir sendt til hamnestaten før fartøyet får tilgang til hamna. Denne informasjonen skal styresmaktene i hamnestaten bruke til å forsikre seg om at fartøyet ikkje har vore involvert i UUU-fiske.

Noreg har arbeidd aktivt for at RFMOane skal vedta reglar om hamnestatskontroll og for at desse reglane skal utvidast i samsvar med den globale avtalen. Både NEAFC, NAFO, CCAMLR,

Figur 2.6 Kystvakta kontrollerer at fisket skjer på lovleg vis ved å måle maskestorleiken på trålen

Foto: Kystvakta

SEAFO og ICCAT har vedteke reguleringar om hamnestatskontroll.

Den globale avtalen om hamnestatstiltak er eit viktig supplement til andre reaksjonar mot ulovleg fiske. Det kan vere kontrollaktivitetar, å føre inn fartøy og andre straffeprosessuelle eller administrative skritt mot dei som kontrollerer eller eig fartøyet.

Globale retningslinjer om flaggstatsansvar

Som eit ledd i kampen mot UUU-fiske vedtok FAO sin fiskerikomiteé (COFI) globale retningslinjer for flaggstatsansvar i juni 2014. Retningslinjene inneheld mellom anna kriterium for evaluering av flaggstaten samt eit kapittel om samarbeid mellom flaggstatar og kyststatar.

Retningslinjene er ikkje folkerettsleg bindande, og skapar dermed ikkje nye plikter for statane, men konkretiserer korleis ansvarlege flaggstatar bør opptre. Dei kan vere til hjelp for statar som ønskjer å ta ansvar som flaggstat og bidra til å identifisere statar som ikkje opptre ansvarleg.

Figur 2.7 Analyseininga i Vardø er eit samarbeid mellom Fiskeridirektoratet og Kystverket for å analysere og overvake avvik på havet

Marknadstiltak – fangstsertifikat

Eit fangstsertifikat dokumenterer at fisken er fanga på lovleg vis i samsvar med gjeldande krav. EU har sidan 2008 stilt krav om at fangstsertifikat

skal følgje med når villfanga fisk blir importert. Seinare har fleire statar kravd det same.

Noreg har ein eigen avtale med EU om krava som gjeld når norskfanga fisk skal importerast til EU. Liknande avtalar er inngått med Kina og Ukraina. Tunfiskorganisasjonen ICCAT har i fleire år kravd fangstdokumentasjon ved fangst av makrellstørje, storauga tunfisk og sverdfisk. CCAMLR har også eit system for elektroniske fangstsertifikat for patagonisk tannfisk.

I COFI – FAO sin fiskerikomiteé – er det sett i gang ein prosess for å utarbeide globale retningslinjer for fangstsertifikat. Noreg har teke til orde for å få på plass enklare og meir effektive modelar som ikkje utgjør tekniske hinder for handel. Komiteen har slutta seg til at marknadsretta tiltak skal vere klare, enkle, rettferdige og gjennomsigte.

Forsterka arbeid mot fiskerikriminalitet

Sjølv om tiltak som hamnestatskontroll og fangstsertifikat gjer det vanskelegare å få ulovleg fanga fisk på marknaden, er desse verkemidla ikkje tilstrekkelege til å få bukt med den omfattande fiskerikriminaliteten i verda. Den globale kampen mot fiskerikriminalitet er komplisert og involverer både politiet, påtalemakta og kontrollstyresmaktene.

Alle fiskeriresolusjonar frå generalforsamlinga i FN frå 2008 peikar på at det kan vere sambandslinjer mellom UUU-verksemd og annan grenseoverskridande organisert kriminalitet. For å ha ei heilskapleg tilnærming til UUU-spørsmåla må vi ta organisert kriminalitet i fiskerinæringa med i vurderinga av framtidige tiltak.

Fiskeriforvaltningas analysenettverk

Fiskeriforvaltningas analysenettverk (FFA) har sidan 2009 arbeidd mot organisert kriminalitet knytt til ulovleg fiske. FFA ligg under Nærings- og fiskeridepartementet og er eit samarbeid på tvers av ei rekkje departement og etatar. Analysenettverket er samansett av fagpersonar frå Politiet, Fiskeridirektoratet, Kystvakta, Kystverket, Tolldirektoratet, Arbeidstilsynet og Skattedirektoratet. Nettverket lagar oppdaterte, tverretatlege analysar om ulovleg uttak av fisk frå havet og annan fiskerirelatert kriminalitet, som til dømes ulovleg kapitalflyt som stammar frå omsetning av ulovleg fanga fisk. Gjennom eit bistandsprosjekt i samarbeid med INTERPOL hjelper FFA også utviklingsland med å handtere fiskerikriminalitet og å koordinere ein felles innsats mot denne aktiviteten.

Fiskerikriminalitet inneber ofte grov økonomisk kriminalitet, og for å nedkjempe dette må ein følgje pengestraumane. Fiskeridirektoratet, Økokrim, Skattedirektoratet og Tolldirektoratet har dei siste åra utvikla gode rutinar og styrka samarbeidet, mellom anna gjennom arbeidet i FFA. Fisk er ei global handelsvare, og kunnskap om kva ruter som blir nytta og på kva måte den ulovlege fisken blir transportert, vil gje oss eit meir heilskapleg bilde av aktørane som er involverte.

UNODC

FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) i Wien er den globale arenaen for å førebyggje og nedkjempe kriminalitet. Dei siste åra har organisasjonen auka merksemda om fiskerikriminalitet, mellom anna etter ein FN-studie av grenseoverskridande organisert kriminalitet i fiskerinæringa. FN sin kriminalitetskommisjon, som er det styrande organet for UNODC, har no etablert ei ekspertgruppe om organisert kriminalitet på havet. UNODC har også nyleg teke med fiskerikriminalitet som ein del av organisasjonen sitt program mot miljøkriminalitet. Desse tiltaka er viktige bidrag til arbeidet mot fiskerirelatert kriminalitet i framtida. Noreg tek aktiv del i dette arbeidet og bidreg også økonomisk.

I november 2016 inngjekk Noreg ei fireårig avtale med UNODC for å kjempe mot transnasjonal organisert fiskerikriminalitet. Avtalen er ein del av Fisk for utvikling-programmet og vil hjelpe utviklingsland med å oppdatere lovgjevinga og bidra til kompetanse- og kapasitetsbygging hos politiet, kontroll- og påtalestyresmaktene.

INTERPOL

INTERPOL er verdas største internasjonale politiorganisasjon og bidreg med koordinering og bistand til land ved grenseoverskridande operasjonar. Dei har oppretta ei eiga permanent arbeidsgruppe og to program som skal arbeide mot fiskerikriminalitet.

Fiskerikriminalitetsarbeidsgruppa arbeider med deling av etterretningsopplysningar, operasjonar mot ulovlege aktivitetar og kapasitetsbygging. Noreg har bidrege med analyseverktøy og sporingsanalysar til denne gruppa.

Det første INTERPOL-programmet mot fiskerikriminalitet vart offisielt lansert i Lyon i februar i 2013, og norsk politi og forvaltning deltok saman med representantar frå 62 andre statar. Det andre INTERPOL-programmet, som handlar om bistand til utviklingsland i kampen mot fiskerikriminalitet,

Boks 2.2 Internasjonalt politisamarbeid

Internasjonalt politisamarbeid har vist seg å vere eit nyttig verktøy i kampen mot fiskerikriminalitet. I september 2013 bad Noreg, som det fyrste landet i historia, INTERPOL om å utstede ein «lilla notis» om eit fiskefartøy. Skipet Viking, som på den tida het Snake, hadde vore ettersøkt internasjonalt i meir enn ti år for å ha fiska ulovleg i farvatnet rundt Antarktis.

Gjennom lillanotisen bad Noreg om informasjon som kunne bidra til å stanse Viking. Fleire land og sivile organisasjonar bidrog med informasjon og i mars 2016 blei Viking arrestert i Indonesia då det vart stadfesta som statslaust. Noreg og Canada bistod Indonesia mellom anna med å hente inn bevis og informasjon frå fartøyet. Skipet blei destruert og kapteinen og

nokre av mannskapet fekk bøter for brot på fiskerilovgjevinga og er framleis i varetekt i Indonesia.

Viking-saka er eit godt eksempel på korleis INTERPOL kan bidra til auka utveksling av etterretningsinformasjon mellom land, samt til at fartøy som er involvert i fiskerikriminalitet blir stansa. Sidan 2013 har 14 fiskefartøy blitt ettersøkt gjennom INTERPOL.

Noreg gjer ein stor innsats i INTERPOL sin arbeidsgruppe mot fiskerikriminalitet. Analyseprodukta som brukas i arbeidsgruppa vert levert frå FFA og Fiskeridirektoratet. Me ser òg ei auke i operativ aktivitet i ei rekkje andre land, med betre utveksling av etterretningsinformasjon og koordinert operativ innsats.

Figur 2.8 Sigurd Richardsen (tv.) frå Fiskeridirektoratet, Eve de Coning frå Kripes og Sølvi Albrigtsen frå Skatteetaten går om bord på Viking for å hente inn bevis

Foto: Sigurd Richardsen, Fiskeridirektoratet

starta i april 2014. Noreg tek aktivt del i og har gitt finansielle bidrag til begge programma.

ILO

Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO), som har ansvar for ein konvensjon mot tvangsarbeid og arbeider mot tvangsarbeid i fiskerinæringa i samarbeid med INTERPOL og UNODC. ILO arrangerte i november 2015 eit ekspertmøte i Oslo om utnytting av arbeidskraft i fiskerisektoren i Atlanterhavsregionen.

Noreg ratifiserte ILO konvensjonen om arbeidsvilkår i fiskerisektoren i januar 2016. Denne skal sikre at arbeidstakarar i fiskerisektoren får betra arbeidsmiljø og helse til sjøs, og kan bidra til å minske risikoen for tvangs- og barnearbeid. Konvensjonen har blitt ratifisert av ti land og vil tre i kraft i november 2017.

NA-FIG

I 2015 vart Nord-atlantisk fiskerietterretning (NA-FIG) oppretta for å kartlegge økonomisk kriminalitet i fiskeindustrien i Nord-Atlanteren. NA-FIG er ei regional tverretatleg gruppe knytta til OECD og er samansett av representantar frå medlemslanda sine fiskeri-, toll- og skattestyresmakter. I 2016 fekk NA-FIG tildelt finansiell støtte frå Nordisk Ministerråd til eit prosjekt som har til hensikt å stimulere til tverretatleg samarbeid mot fiskerikriminalitet, både i og mellom dei nordiske landa.

2.5 Anna internasjonalt fiskeri-samarbeid

Fisk er mat

Tilgang til mat er ein viktig menneskerett, og har stått sentralt i FN sitt arbeid med strategiske utviklingsmål. Generalforsamlinga i FN har peika på global matsikkerheit som den mest krevjande utfordringa i samband med befolkningsveksten. Verdas matvareorganisasjon FAO har anslått at innan 2050 vil behovet for mat i verda vore auka med 100 prosent.

Potensialet for produksjon frå havet er undervurdert og underutnytta. Difor har Noreg lagt særleg vekt på fisk som mat i alle relevante globale fora dei seinare åra. Dette er eit langsiktig strategisk arbeid. Det gjeld å få på plass den politiske erkjenninga av at auka produksjon av fisk er eit viktig bidrag i arbeidet for å fjerne svolt. Det er dessutan viktig å få fram kunnskap om verdien av

marin mat i ein sunn diett. Som global hovudaktor innan sjømat er det også i norsk sjømatnæring si interesse at etterspørselen etter fisk aukar.

Deklarasjonen frå FNs konferanse om berekraftig utvikling i Rio de Janeiro i 2012 (Rio+20) understreka den grunnleggjande retten til mat og fiskeri og akvakultur si viktige rolle i arbeidet for betre matsikkerheit og ernæring. Dette var ein milepæl i arbeidet med å anerkjenne fisken si rolle i global matforsyning.

Etter norsk initiativ behandla FN sin komité for global matsikkerheit (CFS) hausten 2014 for første gong mat frå havet som eit eige tema. CFS fatta då eit vedtak kor dei sentrale elementa var:

- Fisken sitt bidrag til matsikkerheit og ernæring.
- Fisken må takast med når ernærings- og matpolitikken blir utforma.
- Matsikkerheit og ernæringsomsyn må integrerast i strategiar og politikk innan fiskeri og akvakultur.

Nærings- og fiskeridepartementet vil halde fram innsatsen i FN og andre globale fora for å fremje forståinga for kva fisk har å seie for matsikkerheit og ernæring. Samtidig bidreg Noreg praktisk, gjennom utviklingssamarbeid, med å hjelpe fram auka produksjon av fisk i andre delar av verda. Norsk fiskeri- og havbruksnæring bidreg også direkte med mat. I tillegg tener den norske forvaltninga som eit eksempel på korleis andre land på berekraftig grunnlag kan auke produksjonen av sjømat.

Frå norsk side har ein auka merksemda om matsvinn. I 2015 blei det satt i gang eit nasjonalt samarbeid med matkjedene for å bidra til at mat blir pakka, selt og konsumert på ein slik måte at mindre mat blir kasta. Partane held på med å lage ein avtale om konkrete reduksjonsmål.

Internasjonalt har Noreg røyst problemstillinga om matsvinn i ulike fora. FAO har berekna at 35 prosent av all fisk som blir fiska og oppdretta går tapt. Det utgjer om lag 50 millionar tonn mat. Det er ei utfordring å auke den globale matforsyninga samstundes med at ein etterlèt seg små fotavtrykk i naturen. Å auke mattilførsla gjennom redusert svinn vil vere den mest miljøvenlege metoden. På COFI sin sesjon i juli 2016 blei det etter norsk initiativ vedtatt å utvikle ein praktisk retta handlingsplan og manual for å redusere tap av mat innanfor fiske- og akvakultur i alle ledd av kjeda. Fangst, oppbevaring, produksjon, transport og konsum inkludert. Noreg delfinansierer dette arbeidet.

Figur 2.9 Forskingsfartøyet Dr. Fritjof Nansen har vore eit viktig verktøy for estimering av fiskeribestandar

Foto: Inger Marie Beck, Havforskningsinstituttet

Utviklingssamarbeid

Norsk havressursforvaltning nyt stor respekt internasjonalt og har spelt ei sentral rolle i utforminga av internasjonale fiskeriregelverk, inkludert avtalar om botnfiske, hamnestatskontroll, utkast og bifangst. Noreg får difor mange førespurnader frå utviklingsland om å bidra til å utvikle deira fiskeri- og havbruksnæring.

Det er Utanriksdepartementet som har forvaltningsansvaret for norsk fiskeribistand – både geografisk og tematisk. Slik bistand blir i dag gjeven til ei rekkje land i Afrika, og til nokre land i Asia og Sentral-Amerika.

For å følgje opp ønskjer og oppmodingar frå utviklingsland trekkjer Utanriksdepartementet og Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) på norsk fiskerifagleg kompetanse. Samarbeid mellom fagfolk i søsterinstitusjonar i utviklingsland og i Noreg har vist seg å fungere særskilt bra. Slikt institusjonelt samarbeid fremjar fagleg kompetanse og kapasitetsbygging. Norad byggjer si eiga rådgjeving på norsk fiskerikompetanse sett i samanheng med forholda i utviklingsland, og har ein rammeavtale med Havforskningsinstituttet, som igjen trekkjer vekslar på andre sentrale for-

skings- og forvaltningsinstitusjonane på fiskeriområdet: Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Norsk institutt for ernærings- og sjømatforskning og Veterinærinstituttet.

Fiskeribistanden følgjer dei same føringane som gjeld for norsk bistand generelt og omfattar samarbeid på ei rekkje område, inkludert: fiskeripolitikk, administrasjon, lovgjeving, regelverk, forskning, ressurskartlegging og overvaking, forbedring av teknologi, samt arbeidet mot ulovleg fiske og fiskerikriminalitet. Kapasitetsbygging er eit gjennomgåande tema i all bistand på området. Utover EAF Nansen-programmet (sjå boks 2.3) er samarbeidstiltak på fiskeriområdet i hovudsak basert på etterspørsel etter norsk ekspertise.

Norsk fiskeriforvaltning og fiskeriforskning har frå midt på 1990-talet bygd opp rammeverket for fiskeriforvaltninga (lovverket) og gitt forvaltningsstønad gjennom langsiktige program i Namibia, Sør-Afrika og Vietnam. I tillegg har det vore bistandsprosjekt innanfor fiskeriforvaltning og fiskeriforskning i Kina, Indonesia, India, Sri Lanka, Mosambik, Tanzania og Angola. Norsk fiskeribistand støttar også regionale program og fiskeriforvaltningsmekanismer som samsvarar med norsk fiskeripolitikk og norsk utanrikspolitikk.

Boks 2.3 EAF Nansen-programmet

Nansen-programmet har vore ein hjørnestein i norsk fiskeriutviklingssamarbeid heilt sidan 1970-talet. Programmet er tufta på ein avtale inngått med FNs matvareorganisasjon (FAO) om at Noreg skal byggje og drifte eit fiskeriforskningsfartøy. Skipet, som fører både norsk flagg og FN-flagg, utgjør hovudverktøyet for ressursprogrammet. Sidan 1975 har over 60 land i Afrika, Asia, Mellom-Amerika og Sør-Amerika fått assistanse til kartlegging og overvaking av fiskeresursar, og med opplæring og utdanning. For mange land har slik kartlegging gitt eit særskilt viktig datagrunnlag for berekraftig fiskeriforvaltning og investeringsplanar i flåte og industri. Ressurskartlegginga frå Nansen-programmet er i mange område dei einaste bestandsoversiktene som eksisterer.

I tråd med moderne krav til fiskeriforvaltning har programmet endra seg og utvikla seg i retning av ei økosystembasert fiskeriforvaltning. Nansen-programmet vart difor i 2007 avløyst av eit nytt program: «Ecosystem Approach to Marine Fisheries Management in Development Countries» – det såkalla EAF Nansen-programmet. EAF Nansen-programmet har følgjande hovudoppgåver:

- Stønad til nasjonal og regional fiskeriforvaltning ved å planlegge og innføre nye forvaltningssystem i samsvar med EAF-prinsipp (Ecosystem Approach to Fisheries Management).
- Økosystemvurderingar og overvaking.
- Kapasitets- og kompetansebygging i nasjonale institusjonar og lokale organisasjonar.

Ansvar for planlegging, økonomi, gjennomføring og rapportering under EAF Nansen-programmet ligg hos FAO. Havforskningsinstituttet i Noreg er ansvarleg for drifta av forskningsfartøyet og hovudansvarleg for den vitenskaplege delen av programmet. Det første skipet, *F/F Dr. Fridtjof Nansen*, vart bygd i 1974. Skipet blei erstatta av eit nytt fartøy i 1993. I 2016 blei dette skipet overtatt av Nærings- og Fiskeridepartementet og etter ei omfattande oppussing innlemma i den norske forskingsflåten. Det tredje «Dr. Fridtjof Nansen» blei bygd i Spania og overteke av Norad i januar 2017. Etter installering av utstyr og utprøving i norske farvatn, vil skipet dra på tokt i Det indiske hav i 2018 og langs vestkysten av Afrika i 2019.

Figur 2.10 Det nye fartøyet F/F Dr. Fridtjof Nansen
Foto: Havforskningsinstituttet

Eit nytt samarbeidsprosjekt for utviklinga av fiskeriforvaltninga i Sri Lanka er sett i gang. Prosjektet kom i stand etter ynskje frå begge land. Nærings- og Fiskeridepartementet vil inngå ein tosidig samarbeidsavtale med fiskeristyresmaktene i Sri Lanka, og vere rådgjevar i utviklinga av ein ny nasjonal politikk for fiskeri- og akvakultursektoren i landet. Prosjektet blir regulert av ein bistandsfinansiert institusjonell avtale. Det starta i januar 2017 og skal vare ut 2019.

Anna tosidig fiskerisamarbeid

Norske fiskeristyresmakter har tosidige samarbeidsavtalar med fleire land, såkalla MoUar (Memo-

Figur 2.11 Representantar frå Nærings- og fiskeridepartementet i Sri Lanka

Figur 2.12 Møte mellom Noregs delegasjon og fiskeristyresmaktene i USA i september 2016

Foto: Nærings- og fiskeridepartementet

randum of Understanding). Avtalane med USA, Canada og India er dei kor det er mest aktivitet.

Basert på MoUane har Noreg årlege møter med fiskeristyresmaktene i USA og Canada. Møta gir høve til å drøfte saker der det er usemje, samt til å diskutere initiativ og samarbeid i internasjonale forum som FAO, OECD, WTO og i aktuelle RFMOar. I det tosidige forholdet med USA er det særleg spørsmål om UUU-fiske og oppfølging av vedtak i internasjonale forum som FAO og forskningssamarbeid som står sentralt.

Noreg og India sitt samarbeid på fiskeriområdet har røter tilbake til 1952. Arbeidet vart vitalisert med ein ny MoU i 2010. Samarbeidet omfattar forskning, utstyr og teknologi, fiskeri- og havbruksforvaltning, kvalitet, fiskehelse og miljø, samt samarbeid gjennom globale organisasjonar og prosessar. I det vidare samarbeidet vil det bli lagt særleg vekt på å utvikle marint oppdrett i merdar og overføre norsk teknologi og utstyr.

Det norsk-brasilanske samarbeidet tok fart etter ein felles MoU i 2009. Det brasilianske fiskeridepartementet ønskte eit fagleg samarbeid med Noreg for å utvikle ei kunnskapsbasert og miljømessig berekraftig fiskeri- og akvakulturforvaltning i Brasil. Sidan 2011 har både fiskeriministrene, forskarar og folk frå forvaltninga i dei to landa møttest fleire gonger. Fagleg har samarbeidet vore konsentrert om kunnskapsoverføring og kompetansebygging i fiskeoppdrett, fiskeriforvaltning, havrett, fiskehelse og samarbeid i internasjonale organisasjonar og prosessar, særleg i FAO. Departementsstrukturen i Brasil er no endra, og det er uklart kva som vil skje med dette samarbeidet framover.

I tillegg deltar norsk fiskeriforvaltning med sine fagekspertar i bistandsfinansierte prosjekt i ei rekkje land, som til dømes Uruguay, Cuba, Vest-India, Pakistand, Myanmar, Thailand og Øst-Timor.

3 Fiskeriavtalane for 2017

3.1 Oversikt over avtalane

Med bakgrunn i det havrettslege rammeverket fører norske styresmakter kvart år forhandlingar med andre land om forvaltninga av felles fiske-ressursar. Noreg inngår både tosidige og fleirsidige avtalar om forvaltninga av bestandar vi deler. I tillegg blir det inngått avtalar i dei internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonane der Noreg deltek.

Det er tre overordna mål som ligg til grunn for Noreg sin medverknad i ulike forhandlingsprosesser og internasjonale ressursforvaltningsfora:

- Å fremje ei berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane, basert på den best tilgjengelege vitenskaplege kunnskapen og ei økosystembasert tilnærming.
- Å sikre Noreg ein rettferdig del ved kvotefordeling av felles regulerte bestandar.
- Å sikre tilfredsstillande kontroll og handheving innan dei forvaltningsregima der Noreg tek del.

Tosidige avtalar

Noreg har ført forhandlingar og inngått avtalar for 2017 med Russland, EU, Færøyane og Grønland. Det er òg ført forhandlingar og inngått avtalar med EU, på vegne av Danmark og Sverige, om fiske i Skagerrak og Kattegat og med EU, på vegne av Sverige, om svensk fiske i Noreg si økonomiske sone. Noreg har også samarbeidd med

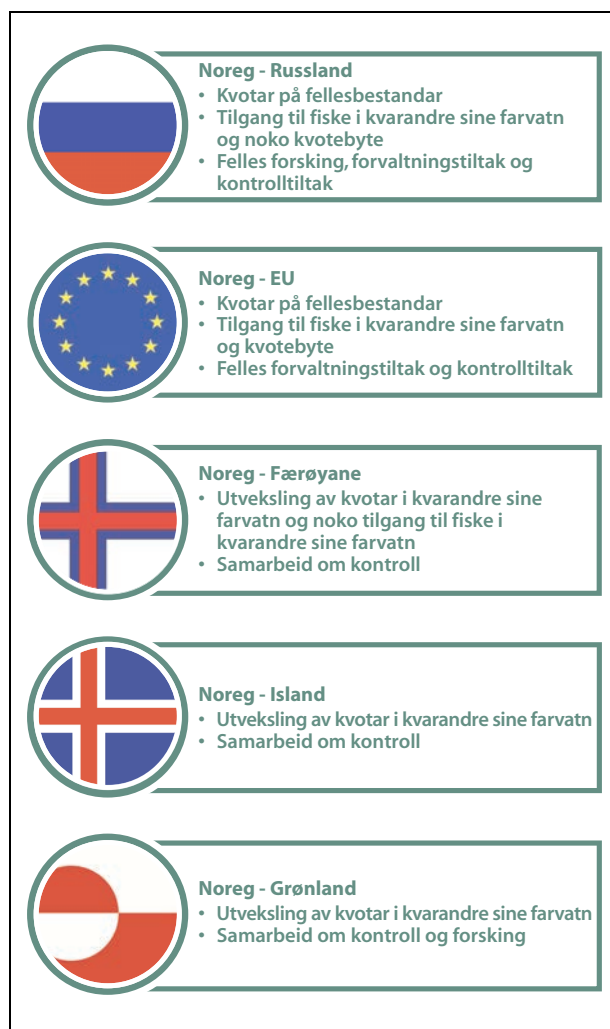

Figur 3.1 Måla for det internasjonale fiskeri-samarbeidet

Island om kvotebyte og oppfølging av Smotthol-avtalen.

Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

Noreg har teke del i kyststatsforhandlingar om dei store vandrane bestandane makrell, norsk vårgytande sild (nvg-sild) og kolmule for 2017. I tillegg er det forhandla om fleirsidige avtalar om forvaltninga av snabeluer i Irmingerhavet, Barentshavet og Norskehavet med ulike partar.

Figur 3.2 Oversikt over dei tosidige avtalane Noreg har med andre land

Figur 3.3 Oversikt over kyststatsavtalane der Noreg deltek

Noreg forhandlar òg med Island og Grønland om gjennomføring av trepartsavtalen om regulering av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen.

Forhandlingane om kyststatsavtalane gjeld forvaltning og fordeling.

Internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar

FN-avtalen om fiske på det opne hav pålegg kyststatane og statar som fiskar på det opne hav å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrane fiskebestandar. Noreg legg stor vekt på det internasjonale samarbeidet om fiskeriforvaltning og deltek i fleire regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar – dei såkalla RFMOane. I tillegg deltek vi aktivt i nokre globale organisasjonar. Ei oversikt over organisasjonane Noreg deltek i finst i figur 3.4.

Delegasjonane

Når Nærings- og fiskeridepartementet utnemner delegasjonar til dei forskjellige fiskeriforhandlingane, ligg det ei balansert vurdering til grunn. Det blir lagt vekt på at partane forhandlingane ved-

kjem skal vere representerte, at delegasjonen må ha ein handterleg storleik og dessutan forhandlingstaktiske omsyn. Tradisjonelt har delegasjonane hatt representantar frå Nærings- og fiskeridepartementet, Utanriksdepartementet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet, Norges Fiskarlag, Norsk Sjømannsforbund, Sjømat Norge og Norges Kystfiskarlag. Dei seinare åra har Kommunanes Sentralforbund og Sametinget vore medlemmar av delegasjonen til dei tosidige forhandlingane med Russland. Det vert vurdert frå år til år kven forhandlingane er relevante for.

3.2 Tosidige avtalar

3.2.1 Noreg – Russland

Fiskerisamarbeidet mellom Noreg og Russland er formalisert gjennom avtalen 11. april 1975 om samarbeid innan fiskerinæringa og avtalen 15. oktober 1976 om gjensidig fiskerisamarbeid. Avtalane regulerer ei gjensidig plikt til samarbeid om praktiske spørsmål innanfor fiskeriforvaltninga og til å gjennomføre konsultasjonar om desse spørsmåla, med særleg vekt på tiltak for å ta vare på bestandane og koordinere fiskerivitskapleg forskning.

Med bakgrunn i avtalane, har Noreg og Russland gjennom Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen ført årlege forhandlingar om totalkvotar og reguleringstiltak for bestandane vi deler i Barentshavet. Til fellesbestandane reknar vi nordaust-arktisk torsk, nordaust-arktisk hyse, blåkkeite, snabeluer og lodde. Partane er einige om å forvalte kongekrabbebestanden kvar for seg i sine respektive økonomiske soner, men drøftar resultatane frå felles forskingsinnsats om krabben på dei årlege sesjonane. Partane er einige om at snøkrabben er ein sedentær art underlagt høvesvis norsk og russisk sokkeljurisdiksjon, og at eit uttrykkeleg samtykke frå kyststaten er nødvendig for å kunne drive fiske på arten.

Partane fastset totalkvotar og fordeler kvotane mellom Noreg, Russland og tredjeland. Partane avtalar også gjensidig rett til å delta i fisket i kvarandre sine soner og byter kvotar som gjeld både fellesbestandar og nasjonale bestandar. I tillegg omfattar avtalane harmonisering av teknisk regelverk og det vert utarbeidd felles fiskerivitskapleg forskingsprogram.

Noreg og Russland har forvaltningsreglar for torsk, hyse og lodde som legg fast bestandsnivå og tiltaksgrenser som grunnlag for å fastsetje kvotar. I 2016 vart reglane reviderte. Det vart vedteke ny forvaltningsregel på torsk, medan dei gjeld-

Organisasjon	Formål	Medlemmar
 NEAFC Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen	Berekraftig bruk, rasjonell forvaltning og kontroll av marine artar i konvensjonsområdet.	Danmark (på vegne av Færøyane og Grønland), EU, Island, Noreg og Russland.
 NAFO Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen	Bidra til langsiktig bevaring, optimal utnytting og rasjonell forvaltning av fiskeressursane i konvensjonsområdet.	12 medlemsland. Fire er kyststatar til konvensjonsområdet: USA, Canada, Frankrike og Danmark.
 SEAFO Den søraustatlantiske fiskeriorganisasjonen	Langsiktig og berekraftig bruk av marine ressurser i søraustatlanteren.	Medlemmar i SEAFO er Angola, Namibia, Sør-Afrika, EU, Noreg, Japan og Sør-Korea.
 CCAMLR Kommisjonen for bevaring av marine levande ressursar i Antarktis	Bevare dei levande marine ressursane i Antarktis. Det omfattar rasjonell utnytting.	24 statar pluss EU er medlemmar, i tillegg til 11 tiltredande statar.
 ICCAT Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk	Bevare og forvalte tunfisk og tunfiskliknande artar i Atlanterhavet og Middelhavet.	51 partar (medrekna EU som ein part).
 NAMMCO Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen	Samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren.	Noreg, Grønland, Færøyane og Island er medlemmar. Danmark, Russland, Canada og Japan er observatørar.
 IWC Den internasjonale kvalfangstkommisjonen	Verne kvalbestandar mot overbeskatning og sørge for utvikling i kvalfangstnæringa, basert på vitenskapleg grunnlag.	89 partar.

Figur 3.4 Oversikt over internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar som Noreg deltek i

ande reglane for hyse og lodde vart vidareført. Alle forvaltningsreglane skal liggje fast i 5 år.

Det er einigheit mellom dei to landa om ei fast prosentvis fordeling av fellesbestandane. Etter at det er fastsett kvote til tredjeland blir kvotane for nordaust-arktisk torsk og nordaust-arktisk hyse fordelte med 50 prosent til kvar av partane Russland og Noreg. Loddekvoten er fordelt med 60 prosent til Noreg og 40 prosent til Russland. Kvoten for blåkkeite er fordelt med 51 prosent til Noreg, 45 prosent til Russland og 4 prosent til tredjeland for fiske i fiskevernsona ved Svalbard. I 2014 vart Noreg og Russland også einige om fordelinga av snabeluerbestanden. Etter dette er snabeluerkvoten fordelt med 72 prosent til Noreg, 18 prosent til Russland og 10 prosent til tredjeland.

Dei siste åra er det lagt stor vekt på å utvikle felles tekniske reguleringsiltak for fisket i Barentshavet og Norskehavet. Tiltaka er basert på vitenskaplege analysar. Det er også utvikla ein felles metodikk for å analysere det totale uttaket av torsk og hyse i Barentshavet.

2017-avtalen

Kvoteavtalen for 2017 mellom Noreg og Russland vart underskriven i Moss 20. oktober 2016, på den 46. sesjonen til Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen. Den avtalte totalkvoten for fellesbestandane og fordelinga mellom Noreg, Russland og tredjeland er ført opp i tabell 3.1. Tabellane 3.2 og 3.3 på neste side viser ei oversikt over norske kvotar i russisk økonomisk sone og russiske kvotar i norsk økonomisk sone.

Partane vart einige om ei totalkvote for nordaust-arktisk torsk på 890 000 tonn i 2017. Totalkvoten er fordelt mellom Noreg, Russland og tredjeland etter same mønster som tidlegare år. Den norske kvoten for 2017 er 399 523 tonn, inkludert 21 000 tonn kysttorsk.

Figur 3.5 Delegasjonsleiarane Ilja Vasiljevitsj Sjestakov og Arne Røksund ved underskrivinga av den norsk-russiske fiskeriatvaten for 2017

Foto: Nærings- og fiskeridepartementet

For nordaust-arktisk hyse har Noreg og Russland avtalt ei totalkvote på 233 000 tonn. Dette er ein nedgang på 11 000 tonn frå 2016. Den norske hysekvoten er med dette 113 564 tonn.

Noreg og Russland vedtok også å vidareføre kvotefleksibilitet mellom år i fisket etter torsk og hyse. Vedtaket inneber at partane kan overføre inntil 10 prosent av kvoten til neste år, eller fiske inntil 10 prosent av neste års kvote på forskot.

Noreg har tradisjonelt gitt Russland tilgang til å fiske store delar av torske- og hysekvotane sine i vår økonomiske sone. Dette er både fordi fisken er større lenger vest og fordi ei vestleg fordeling av fisket gjer kontrollen enklare. Av omsyn til balansen i kvoteavtalen, er Noreg og Russland òg for 2017 einige om like høve til å fiske torsk og hyse i sonene til kvarandre. Avtalen for 2017 gir mellom anna partane rett til å fiske inntil 200 000 tonn torsk i kvarandre sine soner.

Totalkvoten for blåkkeite er 24 000 tonn i 2017. Det er ein auke på 2 000 tonn frå 2016.

På grunn av låg gytebestand vart det vedtatt å ikkje opne for kommersielt loddefiske i 2017.

Tabell 3.1 Fastsette kvotar¹ for fellesbestandane i Barentshavet i 2017 (tonn)

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til Russland	Kvotar til tredjeland
Nordaust-arktisk torsk ²	890 000	378 523	387 523	123 954
Nordaust-arktisk hyse	233 000	113 564	104 564	14 872
Blåkkeite	24 000	12 225	10 785	900
Snabeluer	30 000	19 600	7 400	3 000

¹ Kvotar etter byte av kvotar, men før tilbakeføring av ubrukt tredjelandskvote.

² Inklusive forskingsfangst, eksklusive norsk kysttorsk.

Tabell 3.2 Norske kvotar i russisk økonomisk sone i 2017 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Torsk	200 000
Hyse	47 000
Blåkveite	11 475
Snabeluer	19 600
Reker	4 000
Grønlandssel	7 000
Steinbit	2 500
Flyndre	200
Andre artar	500

Tabell 3.3 Russiske kvotar i norske havområde i 2017 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Torsk	200 000
Hyse	47 000
Blåkveite	10 125
Sei	12 000
Steinbit	5 000
Uer og snabeluer	7 400
Kolmule	23 364
Norsk vårgytande sild	82 827
Andre artar	2 500

Det er fastsett ein totalkvote for snabeluer på 30 000 tonn for 2017. Det er ei vidareføring av kvoten frå 2016.

Partane vart einige om gjensidig tilgang for kvarandre sine fiskefartøy for fangst av snøkrabbe på norsk og russisk kontinentalsokkel i Smottholet ut 2016, og har ein intensjon om å drøfte å gi vidare løyve til å fiske snøkrabbe i kvarandre sine soner i Smottholet når nødvendige reguleringar er på plass.

Kontrollsam arbeid

Noreg og Russland har sidan starten av 1990-talet gradvis utvida fiskerisamarbeidet til å omfatte for-

valtnings- og kontrollspørsmål. I 1993 vart Det permanente utval for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren (DPU) etablert under Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen. DPU er eit samarbeid mellom dei utøvande fiskeristyresmaktene i begge land. I dag samarbeider kontrollstyresmaktene i dei to landa tett og utvekslar informasjon om fangst- og landingsdata. Dette inkluderer løypande utveksling av informasjon om omlastingar til havs og landingar i tredje-lands hamner av fisk som tilhøyrrer fellesbestandar i Barentshavet og Norskehavet.

Noreg og Russland er einige om å halde fram med samarbeidet om inspeksjonar av fiskefartøy både i NEAFC sitt reguleringsområde og i Barentshavet. Begge landa gir difor inspektørar høve til å opphalde seg på den andre parten sine fartøy for å observere under gjennomføring av inspeksjonar.

Noreg og Russland er òg einige om å vidareføre arbeidet i 2016 i analysegruppa, som består av representantar frå Fiskeridirektoratet, Kystvakta, Det føderale fiskeribyrået si territoriale avdeling for Barentshavet og Kvitsjøen og Russlands sikkerheitsstyresmakt (FSB) si grenseavdeling i Murmansk fylke. Analysegruppa samkøyrer informasjon på fartøynivå både for norske og russiske fartøy og har vore sentral i arbeidet mot ulovleg fiske i Barentshavet, som var eit stort problem fram til midten av 2000-talet. Det er i åra 2009–2015 ikkje avdekt ulovleg overfiske av torsk og hyse i Barentshavet og Norskehavet.

Ulike grupper under Fiskerikommisjonen har dei siste åra arbeidd med å harmonisere det tekniske regelverket for fisket i Barentshavet og Norskehavet og med spørsmål knytt til utkast av fisk. På den 45. sesjonen vart partane einige om at DPU skal sjå nærmare på norsk og russisk fiskeriregelverk om utkast. Dette arbeidet held fram i 2017.

Partane vart også einige om at arbeidet med å lage felles retningslinjer for korleis inspeksjon av fiskefartøy i Barentshavet og Norskehavet skal gå føre seg, foreløpig skal verte stansa, då skilnader i partane sine nasjonale lovverk gjer at ein ikkje har klart å gjennomføre denne oppgåva.

3.2.2 Noreg – EU

Fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland

Strukturen i avtalane

På grunnlag av rammeavtalen med EU om fiskeri har Noreg frå 1978 og fram til i dag inngått årlege

Figur 3.6 Kontakt med EU og EU sine medlemsland er viktig. Fiskeriminister Per Sandberg møtte EU sin Kommissær for miljø, maritime saker og fiskeri Carmen Vella på Marbank ved Havforskningsinstituttets avdeling i Tromsø

Foto: Gunnar Sætra, Havforskningsinstituttet

kvoteavtalar om Noreg og EU sitt fiske i Nordsjøen, Noreg sitt fiske vest av Dei britiske øyane og EU sitt fiske i Noreg si økonomiske sone i Barentshavet. Noreg blir òg tildelt kvotar frå EU i grønlandske farvatn. Avtalen inneheld føresegner om forvaltning av felles fiskebestandar og gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone. Partane har såleis eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen.

Eit anna element i kvoteavtalen er byte av kvotar på dei eksklusive bestandane og på enkelte bestandar i Nordsjøen og vest av Dei britiske øyane. I denne utvekslinga av kvotar skal det vere balanse i dei gjensidige tildelingane.

Nivået og omfanget av kvotebyttet har tradisjonelt sett vore ei vidareføring av tidlegare fiske-mønster hos partane, men nivået er òg avhengig av variasjonar i storleiken på dei ulike bestandane. Dei seinare åra har det utvikla seg ein situasjon der torskekvoten Noreg tilbyr EU har auka kraftig, medan bestandar EU gir Noreg som motyting ikkje har gjort det same. Dette gjer at Noreg i 2017 har halde tilbake litt over 13 000 tonn torsk.

Etablering av forvaltningsplanar og betring av skattleggingsmønsteret

Noreg er i ein kontinuerleg prosess med EU i spørsmålet om langsiktige tiltak i forvaltninga av viktige kommersielle fiskebestandar i Nordsjøen. Sjølv om vi ikkje gjer alt likt har Noreg og EU eit godt og tett samarbeid på fiskeriforvaltningsområdet.

Noreg og EU har forvaltningsplanar for fellesbestandane i Nordsjøen som skal ivareta omsynet til ei forsvarleg forvaltning og bidra til føreseie-

lege rammer. Desse planane er vanlegvis eit viktig verktøy for forvaltarane. På grunn av interne avgjerdsprosessar i EU har det vore utfordrande å revidere desse planane. Noreg og EU skal møtast i 2017 for å konsultere om nye planar.

I arbeidet med å forbetre skattleggingsmønsteret i Nordsjøen, har utkast av fisk vore ei utfordring. EU har til no praktisert eit utkastpåbod, medan utkast av fisk er forbode i Noreg.

Gjennom forvaltningssamarbeidet med EU har vi etter kvart blitt einige om tiltak for å redusere utkast, mellom anna har EU innført forbod mot utsortering (high-grading). Noreg og EU har også kvar sine system for stenging og opning av fiskefelt for å verne yngel og småfisk.

EU har vedteke ein reform av sin felles fiskeripolitikk som mellom anna inneber forbod mot utkast av fisk. Sjølv om reformvedtaket inneheld fleire unntak er det eit viktig steg i rett retning. Forbodet har blitt implementert stegvis og vil vere ferdig i 2019.

Internt i EU er vedtak av forvaltningsplanar no ein del av medråderettsprosedyrane med Parlamentet. I tillegg blir fleire avgjersler no gjenstand for regionale prosedyrar. Dette kan bli ei utfordring i vårt samarbeid om forvaltningsplanar for fellesbestandane.

Kontroll

Arbeidet for skjerpa kontroll og overvaking av ressursuttaket er ei viktig oppgåve. Dette skjer til dømes ved å utveksle fangststatistikk og landingsdata, inklusiv fiskeaktivitet frå tredjeland, ved å utveksle observatørar som kontrollerer og overvaker og ved satellittsporing av fiskefartøy. I tillegg til satellittsporing er elektronisk fangstrapportering viktig i samband med kontroll. Noreg og EU har ein avtale om elektronisk utveksling av fangst- og aktivitetsdata ved fiske i kvarandre sine soner. Det blir lagt særleg stor vekt på kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske). Noreg og EU er einige om å halde fram med samarbeidet om kontroll.

2017-avtalen

Noreg og EU undertekna 2. desember 2016 ein kvoteavtale for 2017. Kvotane er noko endra i forhold til 2016. Kvotane for torsk og sei er auka, medan kvotane for hyse og sild er minka. Byteavtalen vart balansert. For Noreg er det kvotane på sei, sild og torsk som er viktigast. Sjå tabell 3.4 på neste side for ei oversikt over kvotane for dei fel-

Tabell 3.4 Kvotar for felles forvalta bestandar i Nordsjøen i 2017 (tonn)¹

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	39 220	6 667	32 553
Hyse	33 643	7 238	26 405
Sei	100 287	52 399	47 888
Kviting	16 003	1 300	14 703
Raudspette	129 917	9 094	120 822
Nordsdøsild	481 608	139 666	341 942

¹ Tala inkluderer overføring av 500 tonn hyse og 300 tonn kviting frå Noreg til EU og 250 tonn sei frå EU til Noreg.

Tabell 3.5 Byte av kvote mellom Noreg og EU i Nordsjøen og vest av Dei britiske øyane (tonn)

Fiskeslag	Kvotar til Noreg i EU-sona	Kvotar til EU i norsk sone
Augepål	25 000	
Sei	510	
Blålange	150	
Lange	6 500	1 350
Brosme	2 923	170
Brisling	10 000	
Blåkveite	1 100	
Kombinert kvote	250	
Reker		205
Hestmakrell	3 550	
Andre artar	5 250	9 500
Tunge	10	
Breiflabb		1 500
Sjøkreps		1 000
Kolmule	110 000	

Tabell 3.6 Kvotar til EU på eksklusive norske bestandar nord for 62°N i 2017 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Norsk-arktisk torsk	23 002
Norsk-arktisk hyse	1 200
Sei	2 550
Blåkveite (bifangst)	50
Anna (bifangst)	350

Tabell 3.7 Kvotar til Noreg frå EU i Grønland si sone i 2017 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Reker	1 750
Blåkveite	1 150
Uer	740
Skolest og isgalt	90

les forvalta bestandane i Nordsjøen i 2017. Tabellane 3.5–3.7 viser byte av kvotar mellom Noreg og EU, kvotar til EU på norske bestandar nord for 62°N og kvotar til Noreg frå EU i Grønland si sone.

Fisket i Skagerrak/Kattegat

EU forhandlar om fiske i Skagerrak på vegne av Danmark og Sverige.

Avtalen fastset totalkvotar og fordelinga av desse for bestandane torsk, hyse, kviting, raudspette, sild, brisling og reker. Det norske fisket utgjer ein liten del av det totale fisket, og silde- og rekefisket er av størst interesse for norske fiskarar. EU (Danmark og Sverige) har størstedelen av dei enkelte kvotane.

Noreg og EU vart 2. desember 2016 einige om reguleringane for fisket i Skagerrak og Kattegat i 2017. Kvotane står i tabell 3.8. Det er fastsett ein bifangstkvote på totalt 6 659 tonn nordsdøsild i industritrålfisket og i brislingfisket i Skagerrak/Kattegat i 2017. Norske fiskarar kan i 2017 fiske inntil 50 prosent av den norske skagerrakkvoten på sild i norsk sone av Nordsjøen.

Tabell 3.8 Kvotar i Skagerrak og Kattegat i 2017 (tonn)

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	5 744	186	5 558
Hyse	2 069	87	1 982
Kviting	1 050	19	1 031
Raudspette	17 639	353	17 286
Reker	7 000	3 262	3 738
Sild	50 740	6 767	43 973
Brisling	33 280	2 496	30 784

Dei årlege avtalane om fisket i Skagerrak/Kattegat har tidlegare bygd på trepartsavtalen av 1966 mellom Noreg, Danmark og Sverige. Ifølgje denne avtalen var farvatnet utanfor 4 nautiske mil å sjå på som opne hav. I dag har Noreg territorialfarvatn på 12 nautiske mil og økonomisk sone utanfor det. Det finst såleis ikkje opne hav i Skagerrak. Med sikte på å endre rammeverket, slik at det vart i tråd med moderne havrett, starta Noreg difor ein prosess som etter kvart resulterte i at Noreg sa opp Skagerrak-avtalen i 2009. Overeinskomsten tok slutt 7. august 2012. Ein ny avtale om norsk, dansk og svensk fiske i Skagerrak vart endeleg signert 15. januar 2015.

Sverige

Utvidinga av norsk fiskerijurisdiksjon i 1977 fekk også noko å seie for svenske fiskarar som hadde hatt eit tradisjonelt fiske i Nordsjøen i område som etter 1977 inngjekk i Noregs økonomiske sone. Desse fiskarane hadde ikkje alternativt driftsgrunnlag langs svenskekysten. Dette var bakgrunnen for at Noreg tilbød Sverige ein såkalla nabolandsavtale om fiskeri, som sikra svenske fiskarar retten til å halde fram med fisket i norsk sone i Nordsjøen. Svenske fiskarar får tildelt kvotar på torsk, hyse, kviting, lyr, sei, sild, makrell, reker og industrifisk. Strukturen i avtalen med Sverige har vore stabil, og det har såleis ikkje blitt opna for nye fiskeri.

Kvoteavtalen om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen i 2017 vart underskriven av Noreg og EU 2. desember 2016. Sjå tabell 3.9 for ei oversikt over kvotane. Kvotane er med nokre få små endringar ei vidareføring av nivået frå 2016.

3.2.3 Noreg – Færøyane

Noreg og Færøyane vart 16. desember 2016 einige om ein tosidig avtale om fiskerisamarbeid og kvotebyte for 2017. Avtalen byggjer på ein rammeavtale frå 1979 om gjensidige fiskerettar. Strukturen i byttet går grovt sett ut på at Færøyane får torsk, sei og hyse i Barentshavet, medan Noreg får botnfisk og kolmule av Færøyane.

Norske fiskarar får ein kvote for 2017 på 2 000 tonn lange/blålange, 1 700 tonn brosme, 567 tonn sei, 800 tonn andre artar som bifangst, samt 4 979 tonn makrell. Makrellkvoten kan også fiskast i Noreg si økonomiske sone eller på det opne hav. I tillegg kan norske fartøy fiske 34 800 tonn kolmule av Noregs kolmulekvote i færøysk fiskerisone. Færøyane får ein kvote på 4 410 tonn torsk,

Tabell 3.9 Kvotar til Sverige i norske farvatn i 2017 (tonn)

Norsk økonomisk sone sør for 62°N	Kvotar
Torsk	382
Hyse	707
Sei	880
Lyr og kviting	190
Reker	123
Sild	1 151
Makrell	328
Industrifisk (øyepål, kolmule, tobis)	800

Andre fiskeslag skal vere på eit tradisjonelt nivå.

1 025 tonn hyse, 500 tonn sei og 200 tonn andre artar i norsk økonomisk sone. Av kvotar som dei har fått gjennom byteavtalen med Russland, kan Færøyane i tillegg fiske opp til 4 000 tonn torsk og 350 tonn hyse i norske farvatn.

3.2.4 Noreg – Grønland

Noreg og Grønland vart 9. desember 2016 einige om ein tosidig avtale om gjensidige fiskekvotar i 2017. Avtalen byggjer på ein rammeavtale frå 1992. Samarbeidet på fiskeriområdet med Grønland fungerer godt, og omfattar også kontrollsamarbeid og forskningssamarbeid. For norske fiskarar er kvotane på dei kommersielt viktige artane blåveite, uer og torsk av størst verdi. I tillegg til desse kvotane får Noreg mellom anna reker, blåveite og uer frå EU i grønlandske farvatn.

Grønlandske fiskarar kan fiske følgjande kvanta i norske jurisdiksjonsområde i 2017: 3 700 tonn nordaust-arktisk torsk, 900 tonn nordaust-arktisk hyse, 500 tonn norsk-arktisk sei og inntil 300 tonn andre artar som bifangst (uer og blåveite). Dei grønlandske kvotane i Noreg si økonomiske sone er noko endra frå 2016 til 2017. Som ein del av avtalen kan grønlandske fiskarar ta delar av dei torske- og hysekvotane som Grønland er tildelt av Russland i Noreg si økonomiske sone nord for 62°N, under føresetnad av at Russland godtek ei slik ordning.

I avtalen forpliktar Grønland seg til å avgrense det totale fisket sitt i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt i avtalane med Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller

utanfor Noreg og Russland sitt jurisdiksjonsområde.

Dei norske kvotane i Grønlands økonomiske sone er noko endra frå 2016 til 2017.

I 2017 kan Noreg fiske følgjande kvanta i Grønland si sone:

- Ved Vest-Grønland: 900 tonn blåkveite. Ved fiske etter blåkveite ved Vest-Grønland kan trålfisket berre skje sør om 64°30'N.
- Ved Aust-Grønland: 400 tonn blåkveite, 800 tonn uer fiska med botntrål/line, 340 tonn brosme, 10 tonn kveite og 150 tonn bifangst av andre artar.
- Ved Aust- og Vest-Grønland: 1 200 tonn torsk.

Noreg og Grønland inngjekk ein avtale om kontrollsamarbeid 4. mars 2005. Avtalen er vidareført i 2017. Partane er òg einige om å vidareføre samarbeidet om å etablere elektronisk fangstdagbok med intensjon om å oppnå gjensidig rapportering i kvarandre sine soner så snart som mogleg.

Forskingssamarbeidet vert vidareført for blåkveite, torsk, uer og makrell. Partane har også blitt einige om å utvide dette samarbeidet gjennom eit prosjekt om klimaendringane sin effekt på fiskebestandane i Vest-Norden.

3.2.5 Noreg – Island (Smottholavtalen)

Noreg, Island og Russland inngjekk i 1999 ein trepartsavtale om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet (Smottholavtalen). Gjennom denne avtalen greidde norske og russiske styresmakter å gjere slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestandar i internasjonalt område i Barentshavet.

Ein protokoll til Smottholavtalen regulerer bytet av fisk mellom Island og Noreg. Etter denne protokollen kan Island i sesongen 2017 fiske 8 121 tonn nordaust-arktisk torsk i Noreg si økonomiske sone nord for 62°N. I tillegg kjem ein bifangstkvote av andre artar i torskefisket på 30 prosent.

Som kompensasjon for den islandske torskekvoten har norske fiskarar ein kvote botnfisk og ein loddekvote i Islands økonomiske sone. Botnfiskkvoten ligg fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten blir justert i takt med totalkvoten for nordaust-arktisk torsk. For 2016/2017 er loddekvoten 31 165 tonn, det same som i fjor.

Smottholavtalen er gyldig i fire år, og neste tidspunkt det kan vere aktuelt å reforhandle den er i 2018.

Figur 3.7 Sildefiske

Foto: Gunn Norvik, Norges Sjømatråd

3.3 Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

3.3.1 Forvaltninga av norsk vårgytande sild

Norsk vårgytande sild (nvg-sild) har vore den største fiskebestanden i Nord-Atlanteren og den største sildebestanden i verda. Bestanden er no på eit lågare nivå enn tidlegare.

18. januar 2007 vart det undertteikna ein ny kyststatsavtale mellom EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland om forvaltninga av nvg-sild. Denne avtalen gav Noreg 61 prosent av nvg-silda. Avtalen inneheldt òg den same langsiktige forvaltningsplanen partane vart einige om under den tidlegare avtalen frå 1996. Partane var i tillegg einige om tosidige avtalar om sonetilgang.

Dei siste åra har Færøyane kravd ein høgare del av den totale kvoten. Det færøyske kravet førte til at heile spørsmålet om delinga mellom partane blei opna på nytt. Kyststatane har forhandla om delinga i fleire forhandlingsrundar, men har ikkje klart å bli einige om ein ny fempartsavtale.

I 2013 og 2014 inngjekk Noreg, EU, Island og Russland ein firepartsavtale med ein kvote til Færøyane basert på deira tradisjonelle del av silda. For 2015 og 2016 har partane derimot ikkje inngått nye firepartsavtalar.

I oktober 2016 blei kyststatane (Færøyane inkludert) samde om å føre vidare den opphavslege forvaltningsplanen for nvg-silda frå 1999. Partane blei også samde om å basere kvoteuttaket i 2017 på ICES si rådgjeving, noko som inneber eit uttak som er noko lågare enn maksimalt berekraftig nivå. I mangel av ny einigheit om fordeling, vert partane sine kvotar fastsett unilateralt. Med utgangspunkt i ein felles kyststatsrapport om nvg-silda si sonetilhøyrslle, har Noreg sett ein kvote for 2017 som inneber ein eigarpart på 67 prosent.

I mangel på semje mellom alle partane inngjekk Noreg og EU 1. desember 2016 ein bilateral avtale om nvg-sild og kolmule for 2017. Avtalen gir begge partar tilgang til å fiske sine tradisjonelle delar av kyststatskvotane i kvarandre sine farvatn. Det går også fram av avtalen kva slags kvote Noreg og EU har fastsett for 2017. Kvotane bind ikkje partane opp med omsyn til framtidige forhandlingar om delar. Norsk kvote for 2017 er på 432 870 tonn (etter overføringar og kvotebytte). Dette svarar til 67 prosent av den totale kvoten (TAC) som er fastsett av kyststatane.

I ein situasjon utan avtalar om deling av andelar for 2017 er det positivt at Noreg og EU har ein avtale som gir noko stabilitet for 2017. I tillegg gir Noreg Russland tilgang til å fiske den russiske kvoten i norsk sone for å unngå fiske på småfisk i russisk sone.

3.3.2 Forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

Ein trepartsavtale om loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen vart undertekna 12. juni 1989. Etter dette har rammeavtalen om regulering

gane i loddefisket vorte forhandla på nytt tre gonger. Dei mest sentrale elementa i denne avtalen omhandlar kva prosentdelar dei tre partane skal ha av totalkvoten for lodde, og i kva omfang partane kan fiske av sin kvote i sonene til dei andre partane kvar loddeseong.

Island valde å seie opp trepartsavtalen i 2002, med verknad frå mai 2003. På grunn av oppseiinga vart det opna nye forhandlingar mellom partane i juni 2003. Forhandlingane førde fram til ein ny avtale basert på hovudelementa i den tidlegare avtalen. Avtalen gjeld no berre for eitt år om gongen, i motsetnad til den gamle avtalen som var gjeldande for tre år om gongen.

Etter forhandlingane mellom Island, Grønland og Noreg i 2015 vart Island og Noreg mellom anna einige om betre vilkår for det norske vinterfisket i den islandske økonomiske sona (IØS) for sesongen 2015/2016. No kan 100 prosent av den norske kyststatsdelen av lodda fiskast i IØS, mot tidlegare 35 prosent. Noreg kan også fiske overføringar av lodde frå Grønland/EU i islandsk sone. Fiskeperioden er utvida med ei veke.

Grønland meiner at sonetilhøyrslrapportar viser at dei har krav på ein større del av den totale

Figur 3.8 Loddefiske

Foto: Johan Wildhagen, Norges sjomatråd

Figur 3.9 Makrellfiske

Foto: Johan Wildhagen, Norges sjømatråd

kvoten enn det dei har per i dag. Partane møttest difor til forhandlingar to gongar i 2016, der sonetilhøysle, deling og forvaltning har vore hovudtema. Partane har ikkje kome i mål med desse spørsmåla enno, og det er planlagt eit nytt møte i Reykjavik i januar 2017.

Basert på resultat etter tokt i september-oktober 2016 er det ikkje sett noka kvote på lodde for sesongen 2016/2017. Det er gjennomført eit nytt tokt i januar 2017, men her er resultatata førebels ikkje klare.

3.3.3 Forvaltninga av kolmule

Etter fleire år med forhandlingar inngjekk kyststatane EU, Noreg, Island og Færøyane ein rammeavtale om forvaltninga av kolmule 16. desember 2005. Dette har vore følgt opp med årlege kvoteavtalar. Fordelinga var slik at ein først sette ei viss mengd til fiske i internasjonalt farvatn (Russland og Grønland) og så delte kyststatane det resterande kvantumet.

Etter initiativ frå EU har partane utarbeidd ein felles rapport om sonetilhøysle for kolmulebestanden. Med utgangspunkt i rapporten krev EU ein høgare del av totalkvoten. Færøyane har følgt opp og krev også ein høgare del. Kyststatane har

forhandla i fleire rundar dei seinaste åra om ei ny deling av totalkvoten. Fram til no har dette ikkje lykkast. I forhandlingane for 2017 greidde partane likevel å verte samde både om storleiken på totalkvoten og ein ny forvaltningsplan for fisket. Dette sikrar at alle kyststatane har eit felles utgangspunkt når dei fastsett sine respektive kvotar. Planen er evaluert av ICES og reknast for å vere innanfor føre-var-rammer.

I mangel på einigheit mellom alle partane inngjekk Noreg og EU 1. desember 2016 ein bilateral avtale om nvg-sild og kolmule for 2017. Avtalen gir begge partar tilgang til å fiske sine tradisjonelle delar av kyststatskvotane i kvarandre sine farvatn. Kvotane bind ikkje partane opp med omsyn til framtidige forhandlingar om delar. I ein situasjon utan avtalar for 2017 gir tilgangsavtalen noko stabilitet for 2017. Norsk kvote for 2017 er på 410 892 tonn (etter overføringar og kvotebytte). Dette svarar til 26,245 prosent av delen til partane i avtalen.

3.3.4 Forvaltninga av makrell

Noreg, Færøyane og EU inngjekk i perioden 1999–2009 årlege trepartsavtalar om forvaltning av makrell i Nordaust-Atlanteren. Partane vart

ikkje einige om ein ny avtale for 2010. Bakgrunnen var at Færøyane ønskte ein større del av totalkvoten. I tillegg la Island fram krav som kyststat. Noreg og EU inngjekk difor 26. januar 2010 ein tiårig prinsippavtale om forvaltninga av makrell. Avtalen omfattar mellom anna fordeling mellom Noreg og EU og gjensidig sonetilgang.

I perioden 2010–2014 gjennomførde Noreg, EU, Færøyane og Island 20 rundar med drøftingar utan at partane vart samde om ein ny kyststatsavtale om framtidig fordeling og forvaltning av makrell. Russland deltok som observatør. I mangel på fullverdige kyststatsavtalar, inngjekk Noreg og EU årlege tosidige avtalar om forvaltning av makrell for åra 2010–2013.

Då det i mars 2014 vart klart at ein heller ikkje for 2014 vart samde om ein kyststatsavtale, inngjekk Noreg, EU og Færøyane i staden ein trepartsavtale. Ein ny rammeavtale mellom dei tre partane om fordeling og forvaltning av makrell vart difor underteikna 12. mars 2014. Avtalen gjeld for fem år og partane er samde om å halde fast på den relative fordelinga seg imellom i avtaleperioden. I tilknytning til trepartsavtalen vart Noreg og Færøyane samde om gjensidig sonetilgang. Den gjensidige sonetilgangen som Noreg har hatt med EU gjennom den tosidige avtalen er også vidareført.

Ein har seinare gjort fleire forsøk på å inkludere Island i trepartsavtalen, men ikkje lykkast med dette. Grønland har òg delteke i dei årlege forhandlingane, då det har utvikla seg eit makrellfiske i grønlandsk farvatn, men utan at vi har blitt samde om ein felles avtale.

Noreg, EU og Færøyane har difor inngått årlege avtalar om forvaltning av makrell for 2015, 2016 og 2017 i tråd med rammeavtalen frå 12. mars 2014. Hausten 2015 vart dei tre partane dessutan samde om ein forvaltningsplan for makrell. ICES skal i 2017 gjennomføre eit såkalla benchmark for makrell, som er ein gjennomgang av forskingsmetodane dei brukar i bestandsvurderinga. På bakgrunn av denne benchmarken, skal partane evaluere og eventuelt endre forvaltningsplanen. Med utgangspunkt i forvaltningsplanen frå 2015 fastsette dei tre partane ein totalkvote for 2017 på 1 020 996 tonn. Innanfor dette kvantumet er det sett av eit kvantum på 15,6 prosent til andre kyststatar og fiskeripartar – i praksis Grønland, Island og Russland. Norsk kvote for 2017 er på 229 821 tonn, som svarar til 26,67 prosent av delen til dei tre partane i avtalen.

3.3.5 Forvaltninga av uer

Det finst fleire artar av uer i Nordaust-Atlanteren. Det er størst kommersiell interesse knytt til snabeluerbestandane i Irmingerhavet, i Barentshavet og i Norskehavet. Desse blir utnytta av fleire statar.

Snabeluer i Barentshavet og Norskehavet

I 2005 starta eit nytt fiskeri etter snabeluer på det opne hav i Norskehavet. Bestanden som det blir fiska på er hovudsakleg i norsk sone, men delar av bestanden dreg på næringsvandring i område utanfor norsk fiskerijurisdiksjon i om lag tre månader om hausten. ICES har for 2017 tilrådd ein kvote på 30 000 tonn.

NEAFC sette i 2008 i gang ei uavhengig utgreiing med tanke på å etablere eit vitskapleg fundament for ein fordelingsnøkkel. Rapporten konkluderte med at sonetilhøyrsla til Noreg ligg på rundt 74 prosent. Russland er også kyststat til snabelueren, og Noreg og Russland vart i oktober 2014 einige om ein fordeling av kyststatslotten: 72 prosent til Noreg, 18 prosent til Russland, 5,9 prosent til det opne hav i Norskehavet og 4,1 prosent til tredjeland sin bifangst i fiskevernsona rundt Svalbard.

Det har vore halde fleire møter, seinast i oktober 2016, under NEAFC med sikte på å verte einige med ikkje-kyststatane om kor stor del av kvoten som skal setjast av til fiske på det opne hav i Norskehavet. Island støtta det norske og russiske synet, men EU og Færøyane stod framleis langt frå kyststatane sin posisjon, og møtet vart utan resultat. Følgeleg vart partane heller ikkje einige om ei regulering for det opne hav under årsmøtet i NEAFC (sjå nærmare omtale av dette i kapittel 3.4.1). Arbeidet med å få aksept i NEAFC for den avsettinga Noreg og Russland er einige om til fiske på det opne hav, og såleis ei betre forvaltning av ueren, vil halde fram. Noreg har sett ein kvote på 21 600 tonn til fiske i eiga sone.

Snabeluer i Irmingerhavet

Partane i prosessen om fordeling og regulering av snabeluer i Irmingerhavet er kyststatane Island, Grønland og Færøyane og ikkje-kyststatane EU, Noreg og Russland. Alle partane utanom Russland og Island vart i november 2016 einige om å ikkje hauste meir enn 7 500 tonn i 2017. Russland var ueinig i forslaget. Island avstod frå å røyste fordi dei primært meiner at fisket bør stansast fullt ut. Noreg har 3,85 prosent av den samla kvoten.

Det samla uttaket har i lang tid vore altfor høgt. Uttaket var òg i 2016 vesentleg høgare enn ICES si tilråding, fordi Russland, som ikkje godtek fordelingsnøkkelen og ICES si rådgjeving, har gitt seg sjølv ein svært høg kvote. Russland er heller ikkje part i avtalen for 2017.

3.4 Internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar

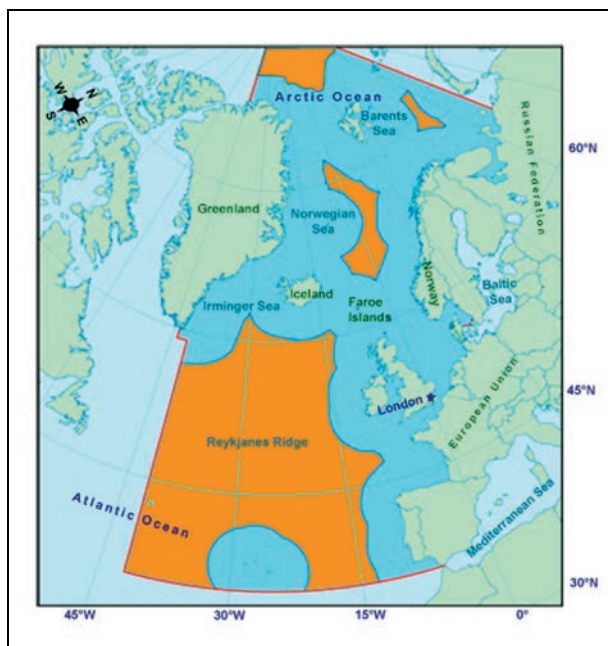
3.4.1 NEAFC

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen skal sørgje for ei langsiktig bevaring og best mogleg utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområdet. Kommisjonen skal leggje til rette for ei samfunnsøkonomisk optimal og miljøvennleg utnytting av fiskebestandane. Partane til NEAFC er Danmark (på vegne av Færøyane og Grønland), EU, Island, Noreg og Russland. Sekretariatet ligg i London.

Den viktigaste oppgåva til NEAFC er å vere med på å utvikle ei meir økosystembasert forvaltning av havområda og gode regionale kontrollregime. Myndigheitsområda til NEAFC (vanlegvis kalla reguleringsområdet) er i utgangspunktet avgrensa til områda utanfor partane sine økonomiske soner. Når det gjeld reguleringar av fisket på bestandar som vandrar både innanfor og utanfor partane sine økonomiske soner, har kommisjonen i første rekkje ein samordnande funksjon. NEAFC kan likevel gjere vedtak om regulerings tiltak innanfor den økonomiske sona til ein part dersom vedkomande part ønskjer det og støttar at det blir sett i verk eit regulerings tiltak. NEAFC-konvensjonen gjeld i utgangspunktet for alle fiskeressursar i konvensjonsområdet. Unntaket er sjøpattedyr og langtmigrerande artar dersom dei er omfatta av andre internasjonale avtalar (til dømes tunfisk).

Evaluering

I åra 2012–2014 vart det gjort ei uavhengig evaluering av NEAFC sitt arbeid. Dette var andre gong NEAFC gjennomførte ein såkalla *performance review* og eit utvalt ekspertpanel leverte sin rapport i oktober 2014. Evalueringsrapporten gav ein gjennomgang av NEAFC si måloppnåing samanlikna med dei overordna prinsippa fastlagt i NEAFC-konvensjonen av 2006 og relevante globale fiskeritavtar. Panelet kom med ei rekkje forslag til endringar i strukturen og arbeidsforma til NEAFC innanfor forvaltning, handheving,

Figur 3.10 NEAFC sitt konvensjonsområde merka i blått, myndigheitsområde er merka i oransje

avgjerdsmyndigheit og tvisteløysing, internasjonalt samarbeid samt finansielle og administrative forhold. Forslaga vart drøfta i eit ekstraordinært NEAFC-møte som vart halde i to sesjonar i 2015.

Som oppfølging av evalueringa vart kommisjonen mellom anna einige om å opprette to arbeidsgrupper; éi som skal sjå nærmare på fastsetjing av generelle fordelingskriterium for alle bestandar i Nordaust-Atlanteren og éi som skal sjå på fastsetjing av retningslinjer for korleis forhandlingsprosessar skal gå føre seg. Dei to arbeidsgruppene møttes fleire gonger i 2016, og arbeidet held fram i 2017.

Kommisjonen vart vidare einige om å gje Sekretariatet ei meir proaktiv rolle i implementeringa av NEAFC sitt kontroll- og handhevingssystem. NEAFC si faste kontrollarbeidsgruppe fekk styrka si rolle tilsvarande for å betre kunne følgje opp regelverksetterlevinga frå kontraktspartane.

Fiskerireguleringar for 2017

NEAFC har i første rekkje ein samordnande funksjon i reguleringa av fisket etter bestandar som vandrar mellom partar sine økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette gjeld kolmule, norsk vårgytande sild, makrell og uer. Det blir vanlegvis inngått kyststatsavtalar for desse bestandane. Dei er omtala ovanfor.

Gjennom kyststatsavtalane for kolmule, nvgsild og makrell, blir det sett av ein del til fiske i NEAFC sitt reguleringsområde for ikkje-kyststatar. I tillegg til dette kan kyststatane fiske sine delar av totalkvotane av dei enkelte artane i internasjonalt farvatn. Basert på forslag frå kyststatane, vedtek kommisjonen regulering av fisket etter dei enkelte artane i internasjonalt farvatn.

I tråd med kyststatsavtalen for kolmule for 2017, vedtok årsmøtet ein kvote for fiske i internasjonalt farvatn på 106 834 tonn, fordelt på Danmark (for Grønland) og Russland. Årsmøtet vedtok også ei regulering av fiske av norsk vårgytande sild basert på kyststatsavtalen om ein totalkvote på 646 075 tonn. Når det gjeld makrell, er kyststatane ikkje einige om ein avtale for 2017 som omfattar alle partar. Årsmøtet vedtok derfor ei regulering for internasjonalt farvatn utan kvantumsavgrensingar. Reguleringa sikrar rapportering og hindrar ekspansjon i fisket av partar som ikkje er kontraktspartar til NEAFC.

Noreg og Russland er kyststatar til snabelueren i Norskehavet og vart i oktober 2014 einige om ei fordeling av bestanden på bakgrunn av ein sonetilhøyrslrapport utarbeidd av forskarar frå NEAFC-landa. Avtalen inneheld også ein kvote til internasjonalt farvatn. I tråd med tilrådinga frå ICES og kvoten som er sett av i avtalen, la difor Noreg og Russland fram forslag om ei NEAFC-regulering for 2017. Forslaget fekk ikkje fleirtal fordi dei andre NEAFC-partane ikkje er einige i kvoten som Noreg og Russland har avsett til fiske i internasjonalt farvatn. Resultatet av dette er at det ikkje er fastsett noka regulering av snabeluer i den internasjonale delen av Norskehavet for 2017.

Partane i prosessen om fordeling og regulering av snabeluer i Irmingerhavet er kyststatane Island, Grønland og Færøyane, og ikkje-kyststatane EU, Noreg og Russland. Alle partane utanom Russland og Island vart under årsmøtet i 2016 einige om å ikkje hauste meir enn 7 500 tonn i 2017. Island avstod frå å stemme, då dei primært meiner at fisket bør stansast fullt ut. Russland er ikkje einig i spørsmålet om fordeling eller ICES si rådgjeving, og støtta difor ikkje forslaget.

På årsmøtet i 2016 vart NEAFC sitt forbod mot å fiske pigghå, som har vore på plass sidan 2009, vidareført for 2017. Likeeins vart innsatsreguleringa av fisket etter djuphavsartar, regulering om stenging av gytefelt for blålange for bunnfiske og forbod mot fiske etter djuphavshaiar vidareført. To nye reguleringar om djuptlevande bruskfisk, det vil seie forbod mot fiske etter høvesvis djuphavsskater og djuphavshavmus, vart også vedtatt. Kontraktspartane vart også, mot éi stemme,

einige om reguleringar for skolestfiskeria i NEAFC sitt reguleringsområde. Partane vart ikkje einige om å vidareføre forbodet mot fisket etter rød keiserfisk (*Hoplostethus atlanticus*, engelsk: orange roughy).

Områdeforvaltning

NEAFC vedtok for første gong i 2004 å stenge enkelte område for botntråling og fastståande reiskapar for å verne sårbare marine økosystem. I dei følgjande åra har kommisjonen med jamne mellomrom gjort justeringar i områda og stengt nye område i tråd med tilrådingar frå ICES. Det er no i alt 13 område innanfor NEAFC sitt reguleringsområde som er stengt for botnfiske (sjå kart i kapittel 2.5 om internasjonale havmiljøprosessar).

Alle tiltaka som er vedtekne om marine verneområde og botnfiske er element i NEAFC si oppfølging av fiskeriresolusjonen til FN frå 2006 og FAO sine retningslinjer om botnfiske frå 2008. NEAFC vedtok i 2014 eit nytt og betre regelverk for botnfiske. I tillegg til å liste opp dei stengte områda, definerer regelverket kva for område som per i dag er rekna for å vere eksisterande fiskeområde, og dermed opne for fiske. For å kunne fiske i områda som ligg utanfor eksisterande fiskeområde, men som ikkje er stengde for å verne sårbare marine økosystem, stiller regelverket strenge krav. Det er krav som seier at det skal gjennomførast konsekvensutgreiingar før det er aktuelt å vurdere eit forsøksfiske. Dersom fartøy støyter bort i sårbare marine økosystem (korallar og svamp) pliktar dei å stoppe fisket, rapportere hendinga og flytte minst to nautiske mil frå staden med sårbare økosystem.

Noreg og Russland er einige om at snøkrabben er ein sedentær art som skal forvalta i tråd med havretten sine reglar for sokkeljurisdiksjon. Det betyr at heile den delen av NEAFC sitt reguleringsområde som ligg i Smottholet er underlagt sokkelstatane sin nasjonale jurisdiksjon når det gjeld snøkrabbe.

Kontrollsam arbeid

Kampen mot urapportert, uregulert og ulovleg fiske har vore høgt prioritert i NEAFC i fleire år. Arbeidet har resultert i eit omfattande kontroll- og handhevingsregelverk, som mellom anna inneheld krav til satelittsporing, rapporteringsplikter, reglar om inspeksjon til sjøs, hamnestatskontroll og svartelisting. Etter at kommisjonen på årsmøtet i 2014 vedtok å utvide verkeområdet for NEAFC sitt system for hamnestatskontroll, er

dette no fullt på linje med den internasjonale hamnestatsavtalen som er forhandla fram under FAO.

I 2009 vedtok NEAFC eit forbod mot utkast av fisk i NEAFC sitt reguleringsområde for dei viktigaste artane som blir regulerte av NEAFC. EU røysta imot tilrådinga, og har reservert seg mot vedtaket.

3.4.2 NAFO

Det overordna målet til Den nordvestatlantiske fiskerierorganisasjonen (NAFO) er å bidra til langsiktig bevaring, optimal utnytting og rasjonell forvaltning av fiskeressursane i konvensjonsområdet. NAFO har i alt 12 medlemsland frå Nord-Amerika, Europa, Asia og Karibia. Fire av medlemslanda er kyststatar i konvensjonsområdet: USA, Canada, Frankrike (på vegne av Saint-Pierre og Miquelon) og Danmark (på vegne av Færøyane og Grønland). NAFO-sekretariatet ligg i Dartmouth i Canada.

NAFO har i dei seinare åra lagt vekt på å modernisere organisasjonen og innført nødvendige endringar av NAFO-konvensjonen. Den nye konvensjonen frå 2008 tek mellom anna omsyn til føre-var-prinsippet, økosystembasert forvaltning, etablering av ein mekanisme for tvisteløysing og strukturelle endringar av organisasjonen. Noreg har ratifisert den reviderte konvensjonen, men den har enno ikkje tredd i kraft.

Fastsette kvotar for 2017

Etter ti år med fiskeforbod (moratorium) vart direktefisket etter torsk i reguleringsområde 3M (sjå kart i figur 3.11) opna igjen i 2010. Total fangst for 2016 og 2017 er sett til 13 931 tonn, som er eit gjennomsnitt av forskarane si anbefaling for desse to åra. Noreg sin del er på 9,25 prosent.

Noreg har sidan 1993 fiska reker på Flemish Kapp. Det har gått føre seg to separate rekefiskeri i dette området, eitt i reguleringsområde 3M og eitt i reguleringsområde 3L. På grunn av den dårlege bestandssituasjonen vedtok NAFO, i tråd med havforskarane si tilråding, å stoppe rekefisket i område 3M i 2011. Forskarane har sidan stadfesta den sviktande bestandssituasjonen i rådgjevinga, og tilrådd ei vidareføring av moratoriet. Under årsmøtet i NAFO i fjor blei det vedtatt å følgje denne tilrådinga i 2016 og 2017.

I åra før 2011 låg totalkvoten for reker i reguleringsområde 3L på 30 000 tonn. For 2011 tilrådde vitenskapskomiteen i NAFO å redusere den totale

Figur 3.11 NAFO sitt konvensjonsområde

fangsten. Partane har i åra etter vore einige om behovet for ein reduksjon, men har ikkje blitt einige om å redusere den totalt tillate fangsten like mykje som forskarane har tilrådd. Noreg og fleire land har røysta imot å fastsetje høgare rekekvotar enn det tilrådinga frå forskarane seier. På årsmøtet i 2014 vart partane einige om å innføre fiskeforbod også for denne bestanden. Rådgjevinga for 2017 stadfesta den sviktande bestandssituasjon og årsmøtet i NAFO vedtok ei vidareføring av moratoriet for 2017.

Noreg har kvoterettar i NAFO på 30 prosent av totalkvoten for lodde i reguleringsområde 3NO. Grunna den dårlege bestandssituasjonen har det lenge vore forbode å drive direktefiske på denne arten.

Bestandsevalueringa for blåkveite har lenge vore usikker. Ei arbeidsgruppe har difor vurdert alternative forvaltningsstrategiar og haustingsreglar, og haustingsregelen vil bli revidert i 2017. For 2016 vart det fastsett ein totalt tillatt fangst på

14 799 tonn. Den blei vidareført for 2017. Noreg har ingen del i denne bestanden, men når totalkvoten kjem opp på 30 000 tonn eller meir har Noreg rett til å fiske på ein eigen kvote som setjast av til land utan fast kvotedel.

NAFO vedtok på årsmøtet i 2016 å innføre forbod mot haifinning til havs.

Regulering av fiske med botnreiskapar

I tråd med fiskeriresolusjonen som FN vedtok i 2006 (UNGA 61/105), har NAFO dei siste åra lagt stor vekt på å regulere fisket med botnreiskapar slik at sårbare marine økosystem blir skåna. NAFO har òg arbeidd med å setje i verk FAO sine retningslinjer for djuphavsfiske på det opne hav.

Ulike område i konvensjonsområdet er delt inn i tre kategoriar: noverande område, stengde område og nye fiskeområde. NAFO har formelt vedteke eit kart som viser dei noverande fiskeområda. Det blir stilt særleg strenge krav til fisket i nye område, men også i noverande fiskeområde er det strenge miljøkrav. Det gjeld særleg dersom ein ønskjer å nytte nye reiskapstypar eller dersom ny vitenskapleg informasjon seier at dagens fiskepraksis bør endrast.

I dag er i alt 21 NAFO-område stengde for fiske med botnreiskapar for å verne konsentrasjonar av korallar og svamp som har særleg sårbare økosystem. Stengingane gjeld også seks område med undersjøiske fjell i det opne hav utanfor kontinentalsokkelen.

NAFO har i tillegg vedteke regelverk for kva fartøya skal gjere dersom reiskapar kjem i kontakt med sårbare økosystem under fiske. Fartøy pliktar ved samanstøyt, uavhengig av område, å stoppe fisket, rapportere hendinga og flytte minst to nautiske mil frå staden med sårbare marine økosystem. I utgangspunktet er fiske med botnreiskapar ikkje tillate i dei nye områda. Det er likevel høve til eit forsøksfiske, men dette er strengt regulert. Mellom anna er det plikt til å ha ein vitenskapleg observatør om bord. På grunnlag av rapportar frå forsøksfiske og vitenskapleg rådgjeving kan NAFO opne for generelt fiske i avgrensa område.

Kontroll samarbeid

Kampen mot urapportert, uregulert og ulovleg fiske har hatt høg prioritet i NAFO i fleire år. Arbeidet har resultert i eit omfattande kontroll- og handhevingsregelverk, som mellom anna inneheld krav til satellittsporing, rapporteringsplikter,

reglar om inspeksjon til sjøs, hamnestatskontroll, svartelisting og eit observatørprogram.

NAFO vedtok på årsmøtet i 2016 endringar i reglane om hamnestatskontroll som inneber implementering av den globale FAO-avtalen.

3.4.3 IWC

Noreg er ein av dei opphavlege partane til konvensjonen om regulering av kvalfangst av 1946, som regulerer fangst og bevaring av større kvalartar. Konvensjonen har i dag 88 partar. Den internasjonale kvalfangstkommissjonen (IWC) er overvåkingsorganet til konvensjonen. IWC har som hovudoppgåve å sikre ei berekraftig forvaltning og bevaring av dei større kvalartane. I 1982 vedtok IWC eit totalforbod mot all kommersiell kvalfangst. Noreg har reservert seg mot dette forbodet, og er difor ikkje bunde av det. Frå 1994 til 2006 forsøkte IWC utan å lukkast å få på plass eit revidert forvaltningsregime for å opne for kommersiell kvalfangst.

Forskarane i IWC har etablert prosedyrar for å vurdere dei ulike kvalbestandane og uttaket av dei. Kvotetrekningsmodellane er konservative for å sikre ei føre-var-tilnærming. Den norske kvoten på vågekval blir fastsett på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i IWC sin vitenskapskomité. For 2016 hadde Noreg fastsett ein kvote på 880 vågekval. Årets kvote er på 999 vågekval. Kvoten kan fangast i heile forvaltningsområdet til IWC, som er noko større enn havområda under norsk jurisdiksjon. Det vil seie at det også kan drivast fangst i internasjonalt farvatn mellom Noregs økonomiske sone og fiskerisone ved Jan Mayen.

I tråd med kvoteberekningsmodellen skal vågekvalbestanden vurderast på nytt i vitenskapsko-

Figur 3.12 Underområde i forvaltninga av vågekval

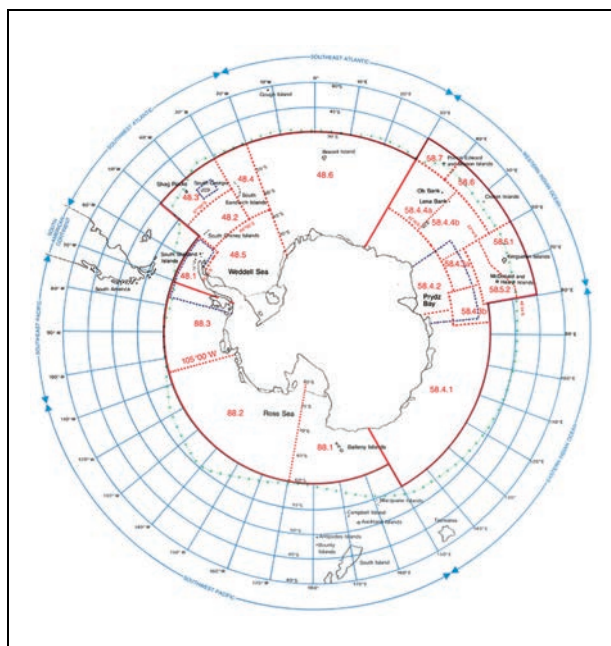
miteen til IWC kvart sjette år på grunnlag av teljingar som er gjennomførde dei siste seks åra. Samtidig skal oppdelinga av havområdet i underområde vurderast på nytt (sjå figur 3.4). Vitskapskomiteen starta i 2014 ein ny gjennomgang av det norske fangstgrunnlaget. Oppdelinga i småområde vart grundig diskutert under møtet i vitskapskomiteen i Slovenia i mai 2014. Komiteen konkluderte med at nye genetiske analysar ikkje gir grunnlag for å dele opp i underområde for Barentshavet (EB), Svalbandområdet (ES) og Norskehavet (EW). Komiteen ønskte derimot at Nordsjøen (EN) framleis skal vere eit eige underområde. Bestandsvurderinga som norske forskarar presenterte, vart også i hovudsak godteke, men komiteen ønskte at det skal utførast ytterlegare nokre kontrollberekningar før neste års møte i vitskapskomiteen. Det leggjast til grunn at komiteen vil avslutte sine vurderingar med omsyn til vågekval i våre område sommaren 2017.

3.4.4 NAMMCO

Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO) vart etablert i 1992. Hovudgrunnane for å etablere organisasjonen var å leggje til rette for internasjonalt samarbeid på dei områda der Den internasjonale kvalfangstkommisjonen (IWC) ikkje har kompetanse (småkval, sel og kvalross), samt sikre ein internasjonal samarbeidsstruktur i tilfelle IWC skulle bryte saman.

Hovudoppgåva til NAMMCO er å arbeide for vern og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanten basert på vitskaplege råd. Arbeidet er konsentrert om småkval, sel og kvalross, men omfattar òg dei store kvalartane. Noreg, Færøyane, Grønland og Island er medlem i kommisjonen. Danmark, Russland, Canada og Japan møter regelmessig som observatørar, og Canada og Russland tek aktivt del i arbeidsgruppene.

NAMMCO har lukkast godt i arbeidet med å forbetre jaktmetodar – eit arbeid som er av interesse langt utover medlemslanda i organisasjonen. Representantar frå alle dei nordiske landa, samt Japan, deltek i dette arbeidet. Resultata gir grunnlag for å forbetre jaktmetodane og setje standardar for jakt på sjøpattedyr, og Noreg har no utarbeidd ein standard for bruk av våpen i vågekvalfangsten. Vitskapskomiteen i NAMMCO gir råd og deltek i forskinga på sjøpattedyr i Nord-Atlanten. Komiteen deltek også i arbeidet med å lage ein plan for å organisere og gjennomføre teljetokt for kval som omfattar heile Nord-Atlanten.

Figur 3.13 CCAMLR sitt konvensjonsområde og dei ulike underområda

3.4.5 CCAMLR

Kommisjonen for bevaring av dei marine levande ressursane i Antarktis (CCAMLR) forvaltar konvensjonen med same namn. CCAMLR-konvensjonen vart vedteken i 1980 med Noreg som ein av grunnleggjarane. Konvensjonen er ein del av Antarktistraktaten og vart gjeldande frå 1982. Sekretariatet og hovudkvarteret til kommisjonen ligg i Hobart på Tasmania i Australia. Hittil er 36 land partar i CCAMLR-konvensjonen, medan EU og 24 land er medlem i CCAMLR-kommisjonen.

CCAMLR sitt mandat om å forvalte dei marine ressursane på ein balansert måte ligg i føremålsparagrafen. Det inneber at prinsippa om vern og rasjonell bruk av ressursane er sidestilt. Føregne viser at ein ønskjer å leggje til rette for berekraftig fiske i konvensjonsområdet.

CCAMLR har heilt frå starten vore ein viktig aktør i utviklinga av internasjonal havressursforvaltning, og har hatt stor suksess i kampen mot ulovleg og uregulert fiske etter patagonisk tannfisk.

Fiskeri

Interessa for å fiske i Antarktis gjeld i hovudsak bestandane av krill og tannfisk. CCAMLR vedtek årleg totalkvotar for dei ulike artane, basert på tilrådingar frå vitskapskomiteen til kommisjonen. Kommisjonen kan også på vitskapleg grunnlag fastsetje

forbod mot å fiske på enkelte fiskeslag innan eit eller fleire underområde. CCAMLR deler ikkje totalkvotane mellom dei enkelte medlemmane. Det er såleis ope for eit «olympisk» fiske, der alle fiskar inntil fisket blir stoppa når totalkvotane er tekne.

Det er store krillressursar i Sørishavet. Ein reknar biomassen til 60 millionar tonn i det området der det blir fiska i dag. I dette området har vitenskapskomiteen i CCAMLR tilrådd ein fangst på 5,61 millionar tonn, fordelt på nokre underområde. Dei siste åra har totalfangsten av krill vore mellom 100 000 og 270 000 tonn.

Den norske flåten fiskar årleg om lag 60 prosent av den samla fangsten av krill i Sørishavet. Dei norske krillfartøya har alltid med seg ein internasjonal observatør.

Det samla fisket etter tannfisk i Antarktis er avgrensa, og har dei siste åra lege kring 10 000 tonn årleg. Det er eit svært lågt fangstnivå sett i eit internasjonalt perspektiv. Tannfisker blir fiska på djupt vatn, mellom 500 og 2 000 meter. Dette er eit lite, men nokså lønnsamt fiskeri. Noreg har ikkje notifisert fartøy for dette fisket i 2017.

Miljø og forskning

Vitenskapskomiteen i CCAMLR er sentral i utviklinga av forskingsplanar i Sørishavet, og dette gjeld også forskinga på krill. Noreg yter viktige bidrag til dette arbeidet. Havforskningsinstituttet starta mellom anna i 2011 eit overvåkingsprogram av krill ved Sør-Orknøyane. Ved hjelp av fartøy frå krillindustrien gjennomfører dei eit tokt ei knapp veke i året etter eit fast mønster og med vitenskapleg akustisk instrumentering for å vurdere mengda og samansettinga av krillbestanden.

CCAMLR si samla vurdering av krillbestanden er grunna på data frå ei stor basisundersøking så langt tilbake som i år 2000. Seinare er kunnskapen supplert med ei rekkje enkeltstudiar. Dei viktigaste blir gjennomførte årleg i dei tre beste fiskeområda. Ein av desse studiane er det norske toktet med fiskefartøy. Desse undersøkingane dekkjer berre avgrensa deler av utbreiingsområdet til krillen. CCAMLR er likevel trygg på at uttaket av krill er berekraftig i høve til storleiken på bestanden, då fisket er avgrensa samanlikna med både kvotane og bestandsvurderinga. Det viktigaste elementet i reguleringa av krillfisket i dag er omsynet til artar som pingvin og sel, fordi dei konkurrerer med fiskarane om ressursane i nokre område. Dersom vi ønskjer å auke ressursuttaket i Antarktis, krev det vitenskaplege undersøkingar

som kan gje ei kvantitativ berekning på mengd og konkurransetilhøve.

Under årsmøtet i 2011 vedtok CCAMLR forvaltningstiltak CM 91/04. Tiltaket legg fast eit rammeverk for etableringa av marine verneområde i Antarktis.

Etter fleire års arbeid, vart det under årsmøtet i 2016 fatta vedtak om å etablere eit marint verneområde i Rosshavet. Det marine verneområdet dekkjer eit areal på 1,55 millionar kvadratkilometer. Av dette er 1,12 millionar kvadratkilometer (72 prosent) underlagt strengt vern, som betyr at berre eit visst forskingsfiske er tillate.

Verneområdet beskyttar sårbare dyregrupper, inkludert landbaserte toppredatorar som sel og pingvinar, som er avhengig av tilgang til mat i nærleiken av områda dei forplantar seg i. Sårbare bunnhabitat og oppvekstområde for yngel og ung-fisk blir også ivaretatt.

Verneområdet er utvikla i tråd med den beste tilgjengelege kunnskapen og i tråd med norske prinsipp. Området gir eit godt grunnlag for balanse mellom vern og berekraftig hausting av marine ressursar i Sørishavet.

3.4.6 ICCAT

Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT) vart etablert i 1969. Noreg har vore medlem sidan 2004. Denne regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonen har ansvar for å bevare og forvalte tunfisk og tunfiskliknande artar i Atlanterhavet og Middelhavet. ICCAT har 51 avtalepartar, inkludert EU på vegne av medlemslanda. Ansvarsområdet til organisasjonen omfattar kring 30 artar, mellom anna makrellstørje, som særleg i 1950-åra vart fiska i store kvanta langs Norskekysten. Overfisket førte til ein kraftig reduksjon i bestanden og førekomstane i våre farvatn var i fleire tiår nærast ikkjeeksisterande. Dei seinaste åra har bestanden likevel tatt seg opp att og det er igjen makrellstørje i norske farvatn.

På bakgrunn av bestandssituasjonen og fordi totalkvoten var sett høgare enn tilrådd, hadde Noreg forbod mot fiske og landing av makrellstørje i perioden 2007-2013. Vitenskapskomiteen har no klare indikasjonar på at den negative trenden er snudd og at tilstanden til bestanden er mykje betre, men er likevel tilbakehalden med å tilrå store kvoteaukingar. ICCAT vedtok i 2014 totalkvotar for treårsperioden 2015–2017. Totalkvoten for 2015 vart sett til 16 142 tonn, medan kvoten for

Figur 3.14 Forskingsfartøyet G.O. Sars på tokt i Sørishavet

Foto: Kjartan Mæstad, Havforskningsinstituttet

2016 vart auka med 20 prosent til 19 296 tonn og kvoten for 2017 vart auka med ytterlegare 20 prosent til 23 155 tonn. Det vil bli vedteke ein ny revidert forvaltningsplan for makrellstørje på årsmøtet i ICCAT i 2017.

På grunn av dei positive meldingane frå vitenskapskomiteen, og sidan ICCAT dei seinaste åra har fastsett totalkvotane i tråd med råda, opna Noreg for fangst av den norske kvoten i 2014. Den norske kvoten var på 43,71 tonn i 2016 og auka til 52,48 tonn for 2017. I 2016 vart eit ringnotfartøy gitt løyve til å delta i direktefisket etter makrellstørje, og fartøyet fikk tildelt ein kvote på 32 tonn. Resten av kvoten blei sett av til bifangst. Fartøyet som blei tildelt kvote fiska 39,64 tonn makrellstørje i eit kast. Det blei tatt 4,15 tonn makrellstørje som bifangst i fisket etter andre artar i 2016.

ICCAT har òg vedteke reglar for bifangst av pelagiske haiartar i fisket etter tunfisk og tunfiskliknande artar i heile konvensjonsområdet. Reguleringane omfattar påbod om utkast, men i dei seinaste vedtaka finst det unntak for partar som har ilandføringspåbud som ein del av den generelle fiskerilovgjevinga. For å styrkje forvaltninga i ICCAT er det sett i gong ein prosess for å

fornye konvensjonsteksten, for at konvensjonen skal harmonisere betre med moderne havrett. Dette arbeidet skulle etter planen vere ferdigstilt i 2016, men partane er framleis ikkje einige om delar av konvensjonsendringane.

3.4.7 SEAFO

Den søraustatlantiske fiskerierorganisasjonen (SEAFO) vart etablert i 2001 og har hovudsete i Namibia. Det overordna målet til SEAFO-konvensjonen er langsiktig bevaring og berekraftig bruk av marine ressursar i Søraust-Atlanteren. Partane pliktar å innføre tiltak i konvensjonsområdet for å nå dette målet. Konvensjonsområdet er avgrensa til det opne hav, og omfattar såleis ikkje dei økonomiske sonene til kyststatane i området.

SEAFO-konvensjonen vart underteikna av dei fire søraustatlantiske kyststatane Angola, Namibia, Storbritannia (på vegne av St. Helena) og Sør-Afrika, i tillegg til EU, Island, Noreg og USA. Den tok til å gjelde 13. april 2003. Noreg ratifiserte konvensjonen 12. februar 2003. Konvensjonen er òg ratifisert av Angola, Japan, Namibia, Sør-Afrika, Sør-Korea og EU-kommisjonen.

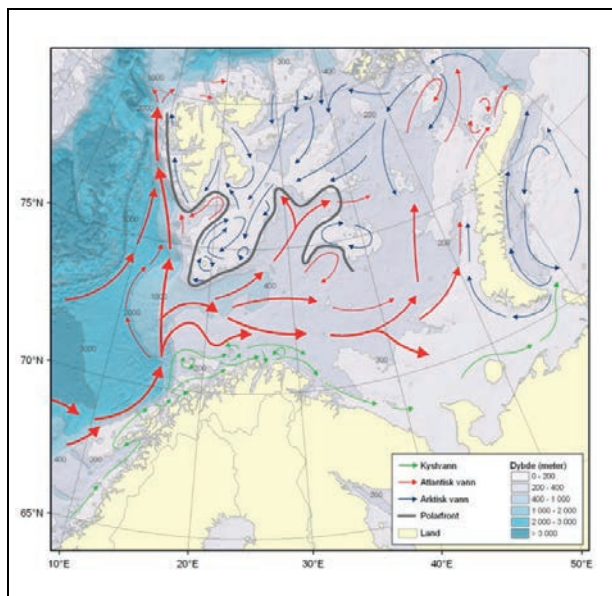
4 Bestandane – status og rådgjeving

Dette kapittelet gjer greie for tilstanden til dei viktigaste fiskebestandane som Noreg deler med andre land, og dei vitskaplege råda om korleis bestandane bør regulerast. For kvart geografiske område – Barentshavet, Norskehavet og Nord-sjøen – er det til innleiing ei kort oversikt over tilstanden i økosystemet og dei viktigaste bestandane der. I omtalen av kvar bestand viser vi den historiske utviklinga i bestandsstorleik, gytebestand og fangstar, i tillegg til tilrådd og avtalt totalkvote dei siste fem åra.

4.1 Barentshavet

I Barentshavet finn vi no store mengder vaksen torsk (skrei) sjølv om vi er over toppen og mengda vil minke noko dei neste åra. Også hysebestanden står det godt til med, men rekrutteringa har vore meir normal dei siste åra, og storleiken på bestanden er litt redusert frå det rekordhøge nivået vi har hatt dei siste 6–8 åra. Det ser også ut som om blåveitebestanden og snabeluerbestanden er på eit stabilt og historisk sett middels nivå. Lodda var i åra 2009–2013 på eit relativt høgt og stabilt nivå, men kasta lite av seg i form av fiske, sidan det kraftige beitepresset frå torsken har teke mesteparten av den årlege produksjonen. Loddebestanden har minka kraftig etter 2013, og i 2016 og 2017 vart det ikkje fiska lodde.

Barentshavet er eit relativt grunt havområde som ligg på kontinentalsokkelen nord for Noreg og Russland, jf. figur 4.1. Barentshavet er sterkt prega av varmt atlantisk vatn som strøymer inn frå sørvest. Det er i stor grad det som gjer at dette havområdet ikkje berre er leveleg, men er eit svært produktivt hav. Områda på denne breiddegraden på motsett side av jordkloden er dekte med is året rundt, då dei ikkje har denne innstrøyminga av varmt vatn. Dei siste åra har det vore meir varmt Atlanterhavsvatn nord i Barentshavet og nord om Svalbard enn nokon gong. Det varme vatnet skaper stor produksjon av plankton og godt med mat, både til lodde og torsk. Torsk og lodde har også i dei siste åra hatt den nordle-

Figur 4.1 Barentshavet – straumar og djupn

gaste utbreiinga som er registrert i Havforskningsinstituttet sine målingar gjennom dei siste 40 åra.

Noreg og Russland har eit særst godt samarbeid om forskning i Barentshavet, og dette gir god kunnskap om fiskestammene og økosystemet.

Det er funne over 200 fiskeartar i Barentshavet, men berre nokre få har ei kommersiell rolle. Dette er først og fremst den nordaust-arktiske torsken (verdas største torskebestand), den nordaust-arktiske hysa, den nordaust-arktiske blåveita, vanleg uer, snabeluer og lodde. I tillegg spelar også reker og kongekrabbe viktige økonomiske roller. Snøkrabbe er ein ny art som no breier seg vestover i Barentshavet, og eit kommersielt fiske på denne bestanden har utvikla seg dei siste åra.

Figur 4.3 viser det samla fangstkvantumet av botnfisk og pelagisk fisk i Barentshavet frå starten av førre hundreåret og fram til 2015. Den pelagiske fisken er nesten berre lodde, med eit lite innslag av polartorsk først på 1970-talet. Tidlegare var det lita interesse for å fiske lodde, men nedgangen i sildebestanden i Norskehavet på 1960-talet gjorde at fiskeflåten som før fiska sild no

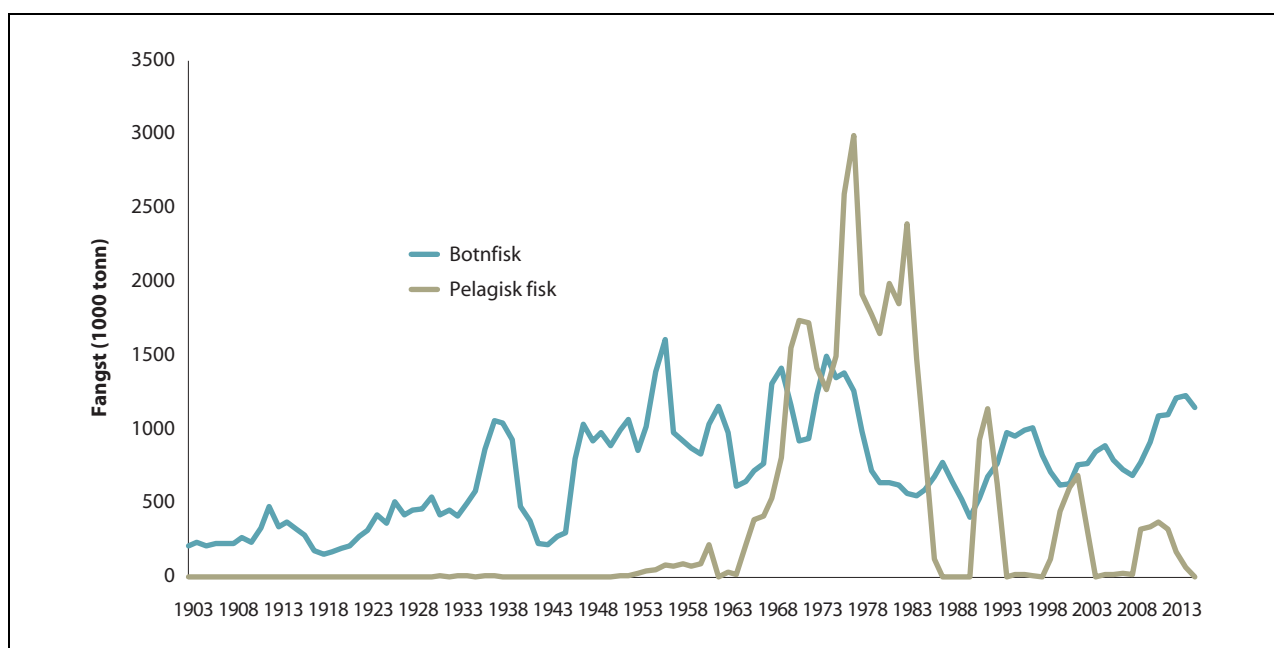

Figur 4.2 Økosystemet i Barentshavet

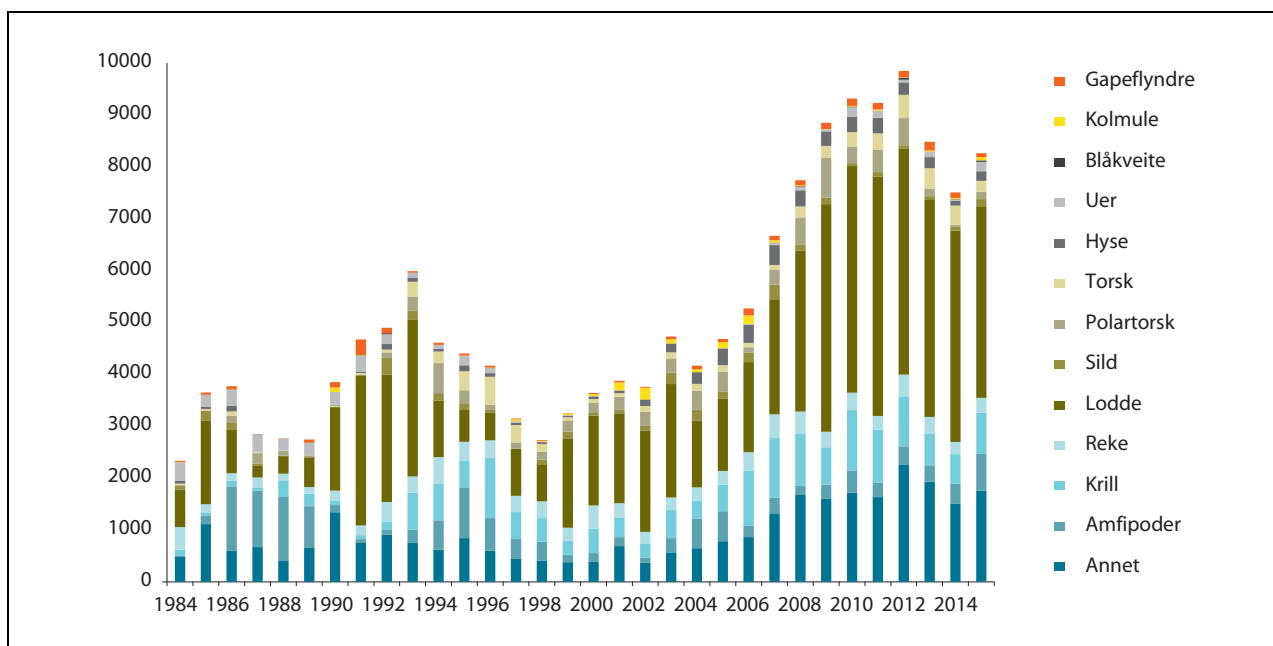
Illustrasjon: Havforskningsinstituttet

søkte etter nye bestandar å fiske på. Utover 1970-talet utvikla det seg eit omfattande loddefiske som nådde ein topp i 1977 med om lag tre millionar tonn fangst.

Kvantumet av fiska lodde har vore mykje mindre sidan 1990 enn det var i 1970-åra og tidleg på 1980-talet, sjølv om ikkje loddebestanden har vore så mykje mindre. Vi ser då bort frå dei fire periodane då loddebestanden var særst liten og fisket

Figur 4.3 Fisket i Barentshavet frå 1903 til 2015

Figur 4.4 Torskebestanden sitt konsum av ulike byttedyr

vart stoppa. Denne utviklinga i fisket heng saman med at torskebestanden, som har lodde som sitt viktigaste fôr, har vakse seg svært stor i seinare år. Det har òg å gjere med at torsken no breier seg langt lengre nord og aust enn før, og overlappar geografisk med loddebestanden ein mykje lengre periode av året. Torsken et difor ein langt større del av loddebestanden no enn før. Dette er vist på figur 4.4.

Av figuren ser vi at torsken konsumerte heile 9 millionar tonn mat rundt 2010, og det går tydeleg fram at lodda utgjorde størstedelen av dette.

Innsamlinga av mageprøver av torsk er eit felles norsk-russisk prosjekt. Det kom i stand i 1984 som eit første steg mot fleirbestandsforskning og forvaltning. Ved å studere kva den viktigaste rovfisken i Barentshavet et, har vi lært svært mykje om korleis dette økosystemet fungerer. Det er denne kunnskapen som ligg til grunn når vi no ser forvaltninga av lodde og torsk i samanheng, og tek med i bestandsvurderinga for torsk og hyse kor mykje småtorsk og småhyse den store torsken set til livs.

Boks 4.1 Nordaust-arktisk torsk

Figur 4.5 Torsk

Foto: Norges sjømatråd

Artsnamn: Torsk – *Gadus morhua*

Maksimal storleik: 169 cm og 55 kg

Levetid: Maks 25 år

Bestandstorleik (2016): Om lag 2,9 millionar tonn

Kvote for 2017: 890 000 tonn, av dette 391 011 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2015): Om lag 5,5 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Verdas største torskebestand. Beitar på fisk og krepsdyr, mest lodde. Bestanden er no utbreidd i mesteparten av Barentshavet, også nord for polarfronten. I første halvår er gytefisken (skrei) fordelt langs Norskekysten, for det meste sør til Lofoten, men enkelte år finst skrei heilt sør om Stad. Gyteperioden er mars–april.

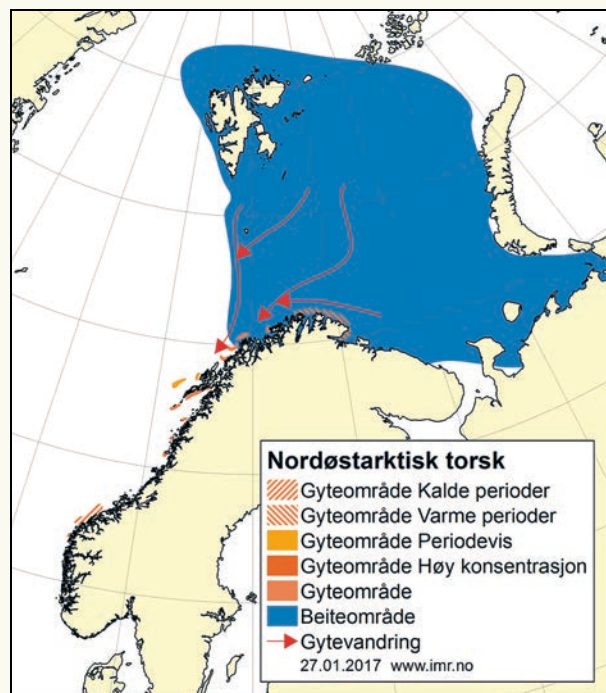
Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er 665 000 tonn. Fram til om lag 1980 vart det teke store fangstar, men dei gjekk jamt nedover, med unntak av periodar då særskilte årsklassar kom inn i fisket. Fisketrykket var for høgt, og bestanden minka. Etter kvart som det kom på plass strengare reguleringar, og særleg då haustingsregelen vart innført etter tusenårsskiftet, snudde den negative trenden og bestanden byrja å auke igjen, jf. figur 4.7. I periodar var ulovleg, uregulert og urapportert fiske eit stort problem, men etter 2009 har det ikkje vore registrert urapportert overfiske av kvoten. Dette heng spesielt saman med innføringa av NEAFC sitt hamnestatsregime frå 1. mai 2007, aktivt samarbeid mellom landa og auka interesse for problemet både i næringa og på politisk hald.

Norsk fangst har dei siste åra vore om lag 45 prosent av total rapportert internasjonal fangst. Nesten alt utanlandsk fiske på nordaust-arktisk torsk skjer med botntrål, men i det norske fisket er 65–70 prosent av fangsten teken med andre reiskapar.

Status og råd

Bestanden minka fram til tusenårsskiftet, men har sidan auka til eit svært høgt nivå, jf. figur 4.7. Ein viktig grunn til auken etter tusenårsskiftet er truleg betre ungfiskvern gjennom stenging av område med småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfiskeria. Dessutan har det vore betre samsvar mellom tilrådde kvotar og fiske dei siste åra. Det har også vore svært gunstige tilhøve for torsken i

Figur 4.6 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk torsk

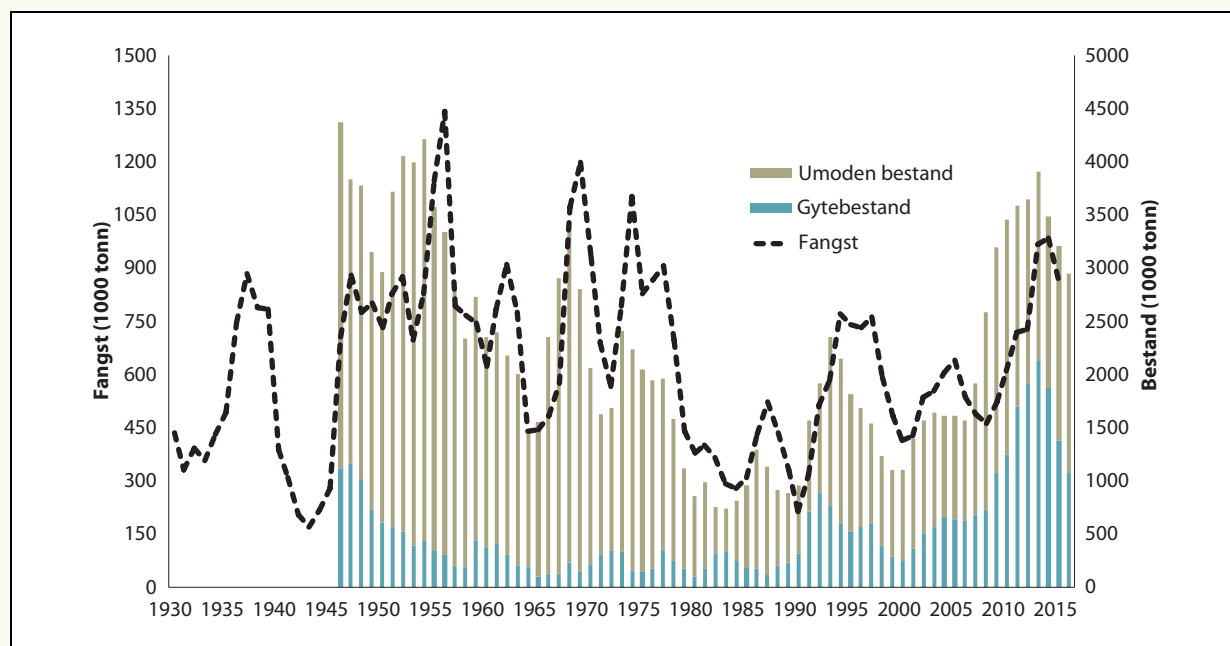
Barentshavet i seinare år; høgare temperaturar har gjort det mogleg for torsken å breie seg ut over eit mykje større område enn før. Matfatet blir då større, og det har også vore generelt god mattilgang. Rekrutteringa til bestanden har vore jamn og nedgangen i individuell vekst har vore mindre enn ein skulle vente med ein så kraftig auke i bestanden. Takka vere alle desse faktorane har gytebestanden dei siste åra vore på det høgaste nivået vi har hatt i etterkrigstida.

Boks 4.1 forts.

I siste bestandsvurdering klassifiserte ICES gytebestanden til å vere godt over føre-var-nivået og fiskepresset til å vere nær ein historisk låg verdi. ICES tilrådde ein kvote for 2017 på 805 000 tonn i tråd med gjeldande haustingsregel. ICES påpeika òg at utøvinga av torskefisket må ta omsyn til trongen for vern av kysttorsk og trongen for redusert bifangst av vanleg uer. Under møtet i den Norsk-russiske fiskerikommisjonen hausten 2016 valde partane å endre gjeldande

haustingsregel. Den nye regelen har ein høgare haustingsrate når gytebestanden er over eit visst nivå. Kvoten for 2017 vart sett til 890 000 tonn i tråd med denne nye haustingsregelen, som ICES har funne å vere i tråd med føre-var tilnærminga.

Det avtalte fangstnivået vil innebere at gytebestanden og totalbestanden held seg på eit relativt høgt nivå, og fiskepresset på bestanden er venta å halde seg på eit nivå som gir langtids-utbytte over gjennomsnittleg nivå.

Figur 4.7 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk torsk

Fangst i 2015 er prognose.

Tabell 4.1 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk torsk dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<940	1000	966	2 134
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<993	993	986	1 866
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<894	894	864	1 383
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<805	894		1 070
2017	Følg den avtalte ¹ forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<890	890		

¹ Det vart avtalt ein ny forvaltningsplan hausten 2016

Boks 4.2 Nordaust-arktisk hyse

Figur 4.8 Hyse

Foto: Thomas de Lange Wenneck, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Hyse – *Melanogrammus aeglefinus*

Maksimal storleik: 110 cm og 14 kg

Levetid: Maks 20 år

Bestandstorleik (2016): Om lag 1,0 millionar tonn

Kvote for 2017: 233 000 tonn, av dette 116 865 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013–2015): Om lag 1,1 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Beitar på fisk og botndyr. Bestanden er no utbreidd i store delar av Barentshavet. I første halvår er gytefisken fordelt i dei vestlege delane av Barentshavet og langs vestkanten av Tromsøflaket. Gyteperioden er mars–april.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er 137 000 tonn, men fangstane har variert mykje; frå 20 000 til 320 000 tonn, jf. figur 4.10. Saman med Russland står Noreg for størstedelen av hysefangsten. Også Færøyane, Storbritannia, Grønland, Tyskland og Frankrike fiskar på bestanden. Dei norske fangstane er i stor grad bifangst i trålfisket etter torsk, men eit direkte fiske med line langs kysten av Finnmark er også viktig. I tillegg går det også føre seg eit norsk fiske med snurrevad og garn. Dei andre landa fiskar hovudsakleg hyse med botntrål.

Status og råd

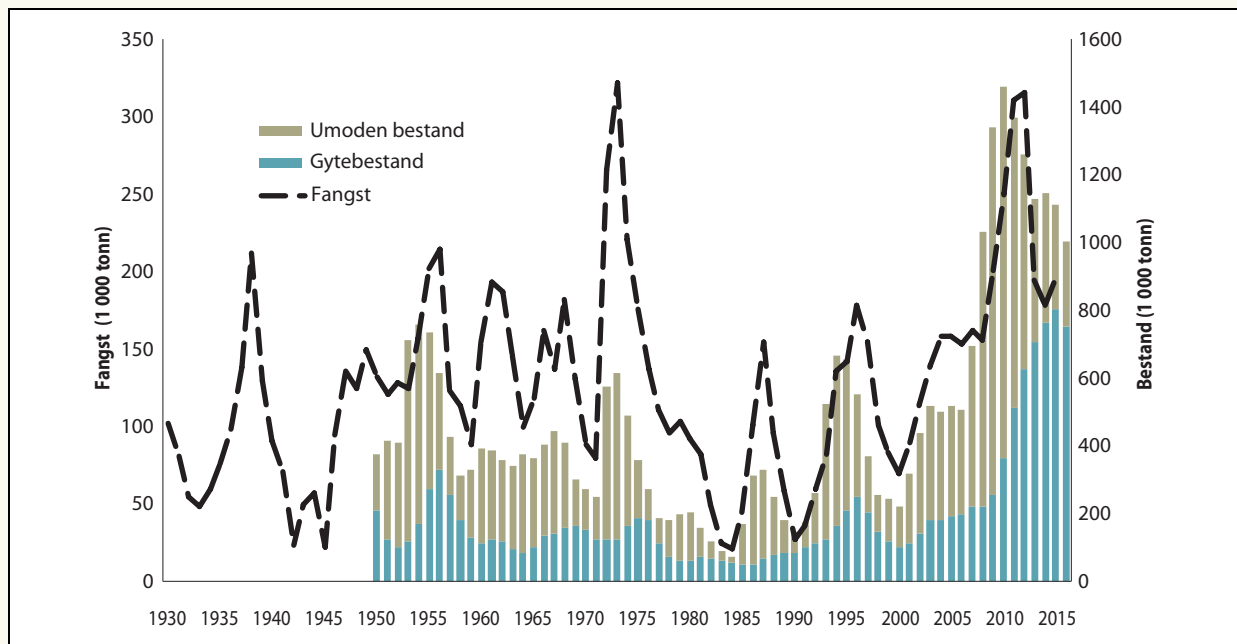
Bestanden av nordaust-arktisk hyse har dei siste åra vore på eit historisk høgt nivå, jf. figur 4.10. Rekrutteringa til bestanden har vore over langtidsgjennomsnittet sidan 2000, og særleg årsklassane 2004–2006 var særskilde sterke. Dei yngre årsklassane har vore rundt middels nivå, og vi ventar difor at bestanden no vil kome ned på eit meir normalt nivå. Hysa har hatt ei vidare utbreiing i Barentshavet dei siste åra samanlikna med tidlegare, og dette er truleg ein kombinert effekt av at bestanden er stor, og at temperaturauken har gjort det mogleg for hysa å utvide leveområdet sitt mot nord og aust.

Kvoterådet for 2017 er basert på den vedtekne haustingsregelen, og tilseier at kvoten maksimalt bør vere på 233 000 tonn, jf. tabell 4.2.

Figur 4.9 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk hyse

Boks 4.2 forts.

Figur 4.10 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk hyse

Tabell 4.2 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk hyse dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 238	200	194	704
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<150	178,5	178	765
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<223	223	195	802
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<244	244		753
2017	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<233	233		

Boks 4.3 Nordaust-arktisk sei

Figur 4.11 Sei

Foto: Norges sjømatråd

Artsnamn: Sei – *Pollachius virens*

Maksimal storleik: 130 cm og 20 kg

Levetid: Maks 30 år

Bestandstorleik (2016): Om lag 630 000 tonn

Kvote for 2017: 150 000 tonn, av dette 134 450 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2016): Om lag 1,1 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Opptreer både pelagisk og ved botnen. Beitar mest på fisk. Bestanden er utbreidd langs Norskekysten frå Stad til Varanger. Gyt på kystbankane frå Nordsjøen til Vesterålen. Gyteperioden er i februar.

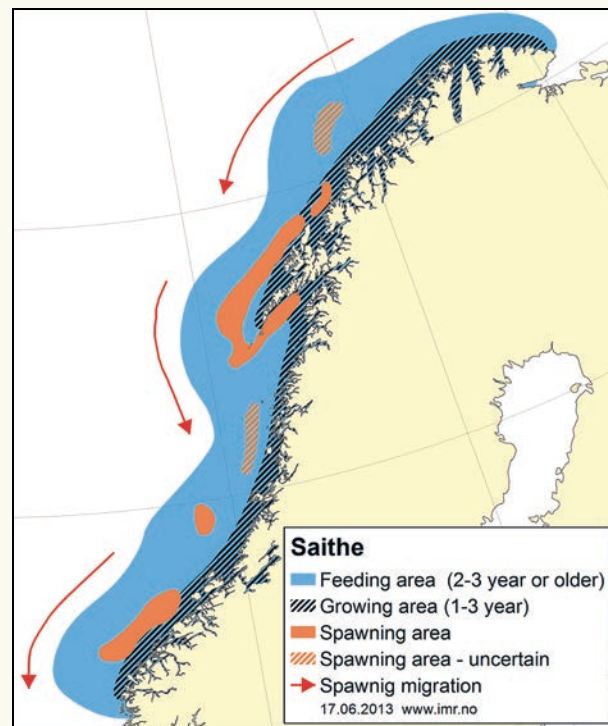
Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1960–2015 var på 160 000 tonn, og har variert mellom 90 000 og 260 000 tonn, jf. figur 4.13. Noreg dominerer fisket med over 90 prosent av fangstane dei siste åra. Dei ti siste åra har trålfisket stått for 40 prosent av dei norske landingane, not har stått for 25 prosent, garn 20 prosent, og line, snurrevad og jukse 15 prosent.

Status og råd

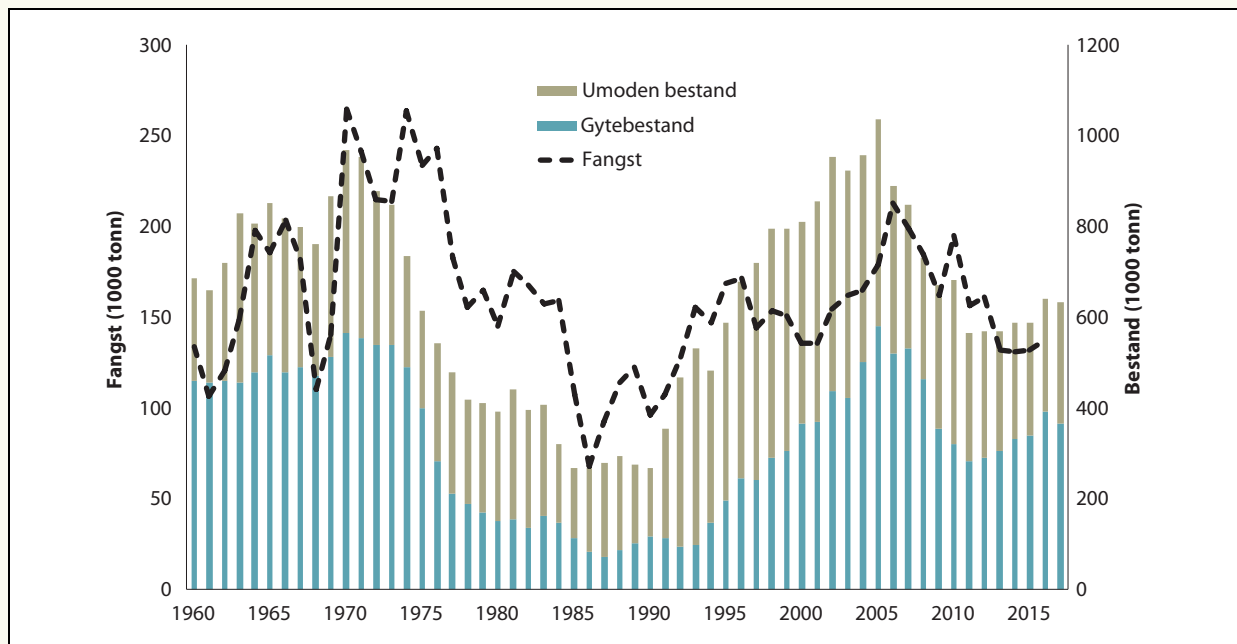
Seibestanden nord for 62°N var på eit historisk høgt nivå i 2001–2007, men det er sidan registrert ein bratt nedgang i både umoden bestand og gytebestand, jf. figur 4.13. Årsklassane 2002 og 2007 var gode, og 2005- og 2010-årsklassane over gjennomsnittet for 1960–2014, elles har rekrutteringa i seinare år vore under middels eller svak. Kysttoktet hausten 2016 viste ein oppgang i mengda sei, og det vart målt oppgang i aldersgruppene 3–4 år, noko som gir håp om betre rekruttering til fiskbar bestand i dei næraste åra.

Fiskeri- og kystdepartementet justerte i 2013 utnyttingsgraden i haustingsregelen frå føre-var-nivå til det nivået som vil gje høgast langtidsutbytte. ICES tilrådte, i tråd med denne regelen, ein maksimalkvote for 2017 på 150 000 tonn. Nærings- og Fiskeridepartementet har fastsett kvoten for 2017 til 150 000 tonn, jf. tabell 4.3.

Figur 4.12 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk sei.

Boks 4.3 forts.

Figur 4.13 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk sei.

Tabell 4.3 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk sei dei siste fem åra.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<164	140	132	307
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<140	119	130	333
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<122	122	132	337
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<140	140		391
2017	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<150	150		366

Boks 4.4 Nordaust-arktisk blåkkeite

Figur 4.14 Blåkkeite

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Blåkkeite – *Reinhardtius hippoglossoides*

Maksimal storleik: 120 cm og 20 kg. Hofisken blir større enn hannfisken.

Levetid: Sannsynligvis meir enn 30 år

Bestandstorleik (2015): Ukjend

Kvote for 2017: 24 000 tonn, av dette 12 225 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2015): Om lag 490 mill. kroner

Fakta om bestanden: Ein arktisk fisk som lever i vatn kaldare enn 4°C, og som opptretr både pelagisk og ved botnen. Beitar mest på fisk, blekksprutar og krepsdyr. Bestanden er utbreidd langs Eggakanten frå Nordsjøen til Frans Josefs Land, og i djupe område av Barentshavet. Gyt langs Eggakanten frå Vesterålen til Svalbard. Gyteperioden er om vinteren med topp i desember-januar.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1964–2015 var på 24 000 tonn, men har variert mellom 10 000 og 90 000 tonn, jf. figur 4.16. I perioden før 1984 tok Noreg under halvparten av totalfangsten dei fleste åra, men har sidan dominert i dette fisket. Frå og med 2010 er fisket kvoteregulert og fordelt med 51 prosent til Noreg, 45 prosent til Russland og 4 prosent til andre land. Vel 60 prosent av fangsten blir fanga med botntrål, knapt 30 prosent med line og resten med garn eller andre reiskapar. I det norske fisket blir rundt 60 prosent fisket av kystflåten og resterande av havgåande fiskefartøy.

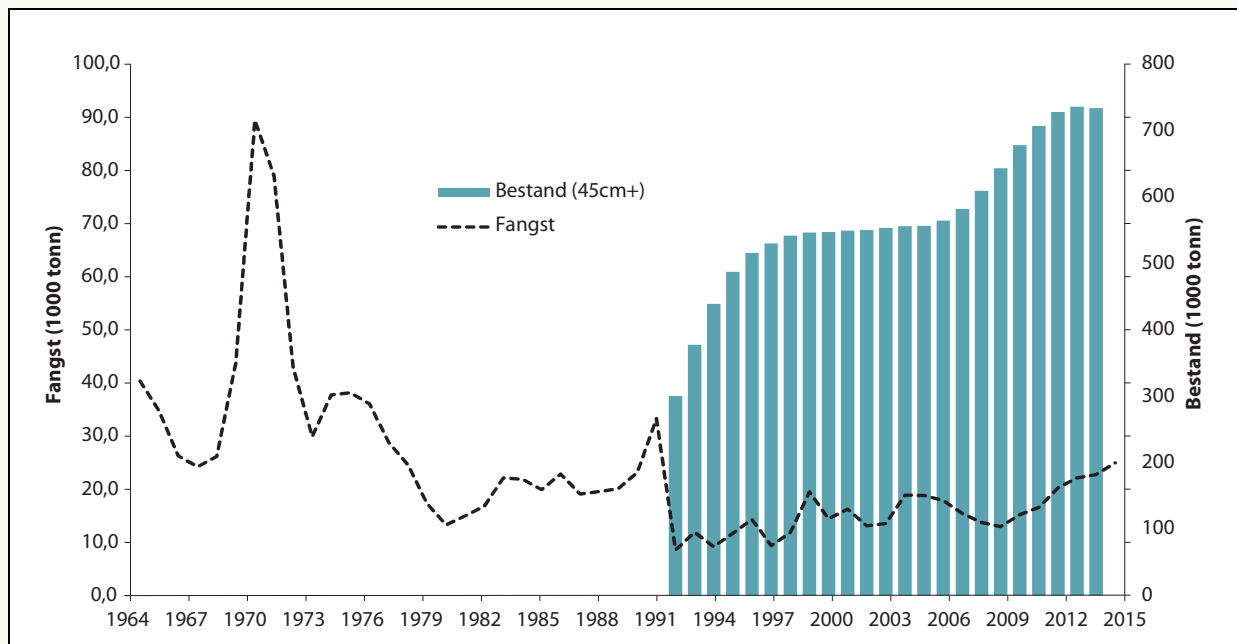
Status og råd

Det er stor uvisse knytt til storleiken på denne bestanden, men fiskbar del av bestanden auka frå 1992 til 2012 og har sidan vore stabil. Haustingsraten har vore relativt stabil sidan 1992. Det er ikkje semje om ein alderslesemetode, og det kan difor heller ikkje køyrast aldersfordelte bestandsmodellar eller fastsetjast biologiske referansepunkt. ICES gir difor råd basert på føre-var-basis, som fram til 2015 var å setje kvotar lik gjennomsnittet for dei åra ein har kunna observere ein relativ auke i bestanden. I 2015 vart det køyrt ein lengdebasert modell, og det vart valt ein haustingsrate tilsvarende gjennomsnittet for dei siste ti åra. Dette svarar til eit råd på maksimalt 19 800 tonn for 2016 og 2017, jf. tabell 4.4.

Figur 4.15 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk blåkkeite

Boks 4.4 forts.

Figur 4.16 Utviklinga i fangst av nordaust-arktisk blåkkeite.

Tabell 4.4 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk blåkkeite dei siste fem åra.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2013	Ingen auke i fangsten	< 15	19	22	-
2014	Same råd som i 2013	< 15	19	23	-
2015	Same råd som i 2014	< 15	19	25	-
2016	Føre-var tilnærming	< 20	22		
2017	Føre-var tilnærming	< 20	24		

Boks 4.5 Snabeluer i ICES- område I og II

Figur 4.17 Snabeluer

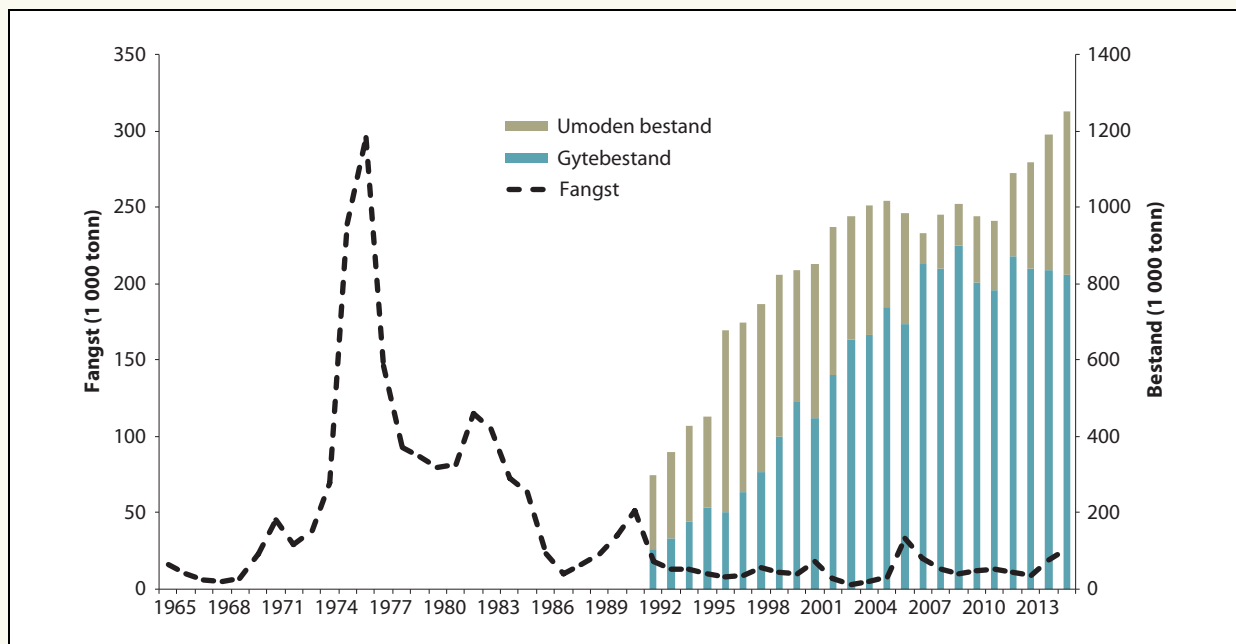
Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Snabeluer – *Sebastes mentella***Maksimal storleik:** 47 cm og 1,3 kg.**Levetid:** Over 70 år**Bestandsstorleik (2015):** Om lag 1,2 millionar tonn**Kvote for 2017:** 30 000 tonn, 17 600 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2015):** Om lag 250 mill. kroner (begge uer-artane samla)**Fakta om bestanden:** Beitar mest på fisk og krill. Bestanden er utbreidd i Barentshavet, ved Svalbard, og langs kontinentalskråninga mot Norskehavet. Føder levande ungar i mars–april langs Eggakanten.**Fisket**

Gjennomsnittleg årsfangst av snabeluer i perioden 1991–2015 var på om lag 15 000 tonn jf. figur 4.18, men har vore over 100 000 tonn på 1970–1980-talet, og heile 300 000 tonn i 1976. Alt fiske etter snabeluer, inkludert bifangst, føregår med trål. Snabeluer blir dels fiska i Barentshavet, dels på det opne hav i Norskehavet (Smotthavet). Det er hovudsakleg Noreg og Russland som fiskar etter denne arten.

Status og råd

Bestanden har vore på eit stabilt nivå dei seinare åra, jf. figur 4.18. Totalbestanden er no rekna til over 1 million tonn og gytebestanden kring 800 000 tonn. Det er ikkje vedteken nokon forvaltningsplan for snabeluer, men ICES tilrådde, basert på føre-var-tilnærming, at den årlege fangsten i 2015–17 ikkje burde overstige 30 000 tonn, jf. tabell 4.5. Bestandsvurderinga og rådgjevinga vil bli oppdatert i 2017 basert mellom anna på mengdemålinga av vaksen fisk i Norskehavet hausten 2016. Førebels tal frå dette toktet viser ein noko lågare bestand enn på tilsvarende tokt i 2013.

Figur 4.18 Utviklinga i bestand og fangst av snabeluer i ICES område I og II

Boks 4.5 forts.

Tabell 4.5 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av snabeluer i ICES område I og II dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2013	Bruk $F_{0.1}$	<47	19,5 ¹	9	841
2014	Status quo fangst	<24	36,8 ²	19	835
2015	Føre-var tilnærming	<30	30 ³	26	822
2016	Føre-var tilnærming	<30	30 ³		
2017	Føre-var tilnærming	<30	30 ³		

¹ TAC sett av NEAFC for internasjonalt farvatn.

² Sum av TAC sett av NEAFC for internasjonale farvatn og Noreg for NØS.

³ Noreg og Russland har fordelt snabeluerkvoten med utgangspunkt i ein totalkvote på 30 000 tonn, men det er ikkje fastsett noka regulering av snabeluer i den internasjonale delen av Norskehavet, jf. omtale i kapittel 3.4.1. NEAFC.

Boks 4.6 Lodde i Barentshavet

Figur 4.19 Lodde

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Lodde – *Mallotus villosus*

Maksimal storleik: 20 cm og 50 g.

Levetid: 5 år

Bestandstorleik (2016): Om lag 0,3 mill. tonn

Kvote for 2017: 0

Norsk fangstverdi (2016): 0

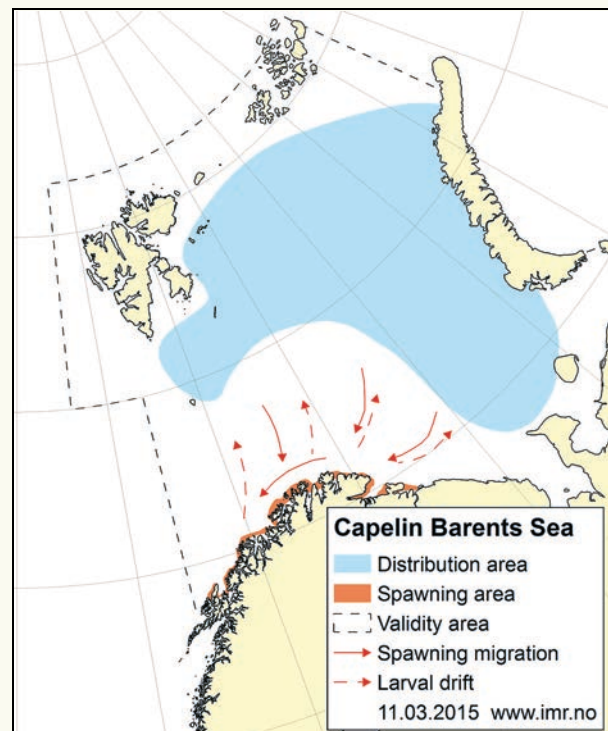
Fakta om bestanden: Lodda er ein planktonetar, som gyt berre ein gong før ho døyr. Ho er mat for mange artar av fisk, sjøpattedyr og sjøfugl. Ho gyt ved Finnmarkskysten i mars–april, og beitar over store delar av Barentshavet om sommaren og hausten. Lodda legg egg sine på botnen, slik som silda og nokre få andre artar gjer.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1965–2016 var på 700 000 tonn, men har variert mellom 0 og 3 millionar tonn, jf. figur 4.21. I løpet av dei siste 30 åra har loddefisket vorte stoppa i tre periodar kvar på 5 år, fordi bestanden av naturlege årsaker nærast har kollapsa. Ein fjerde periode med stopp i fisket starta i 2016 og ein reknar med at fisket tidlegast kan opnast igjen i 2019. Loddekvotane blir delte mellom Noreg og Russland i høvet 60/40. Tidlegare vart det fiska både om vinteren før gytinga ved kysten og om hausten i beiteområda, men dei seinare åra har det berre vore opna for fiske før gytinga. På norsk side er loddefisket hovudsakleg eit ringnotfiske, medan Russland fiskar lodde med flytetral.

Status og råd

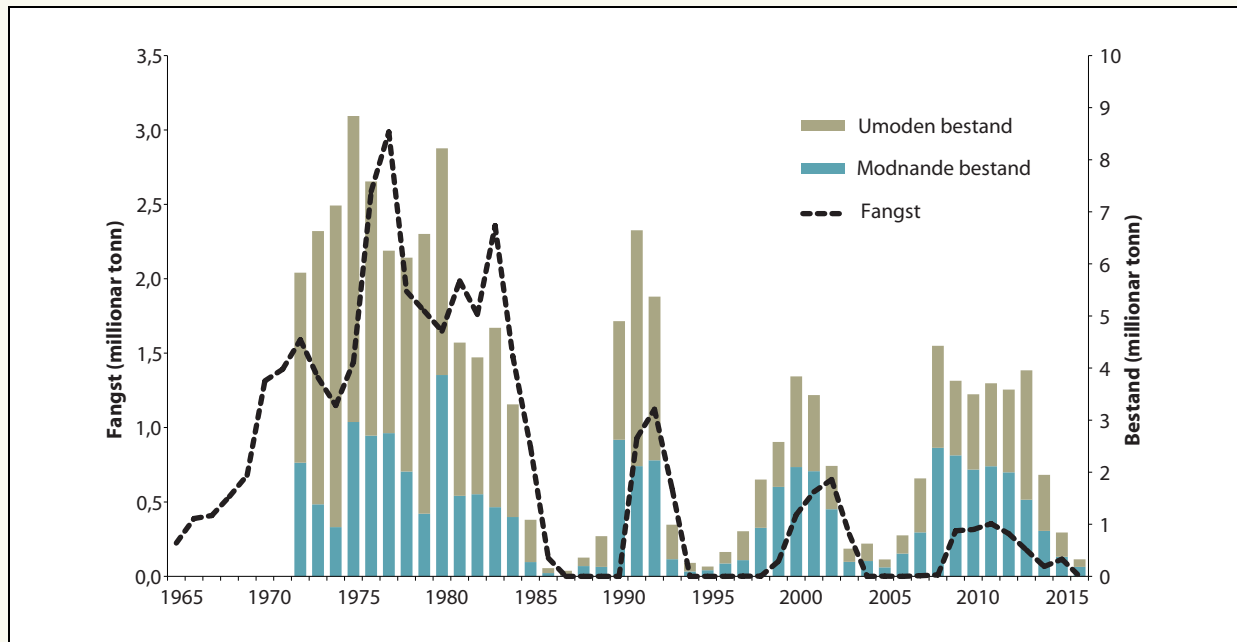
Sidan systematiske målingar av bestanden tok til i 1972 har det vore fire bestandssamanbrot. Samanbrota er knytte til sterke årsklassar av norsk vårgytande sild i Barentshavet som beitar på loddelarvane og fører til rekrutteringssvikt hos lodda. Rekrutteringa til loddebestanden, målt om hausten som 1-gruppe, viste for åra 2014–2016 relativt låge verdiar etter ein periode med høge verdiar. Samanbrotet i bestanden vi no opplever var difor venta. Dessutan har torskebestanden vore stor dei seinaste åra og har beita

Figur 4.20 Utbreiingsområde og gyteområde for lodde i Barentshavet

kraftig på lodda. Det norsk-russiske økosystemtøktet hausten 2016 estimerte den modnande delen av loddebestanden til å vere berre 147 000 tonn, og ifølgje forvaltningsplanen for lodde (5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 tonn ved gyting) gir ikkje dette rom for loddefiske i 2017.

Boks 4.6 forts.

Figur 4.21 Utviklinga i bestand og fangst av lodde i barentshavet

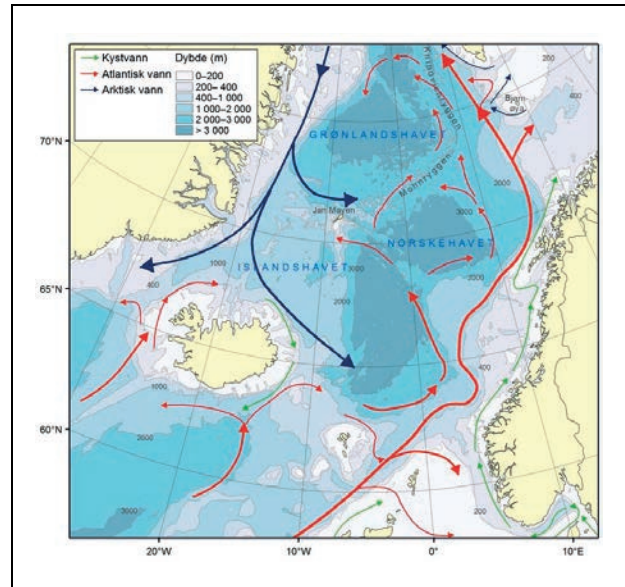
Tabell 4.6 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av lodde i Barentshavet dei siste fem åra

År	Råd frå ICES SSB=gytebestand	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Modnande bestand
2013	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	<200	200	177	1471
2014	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	<65	65	66	873
2015	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	<6	120	115	375
2016	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	0	0	0	147
2017	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	0	0		

4.2 Norskehavet

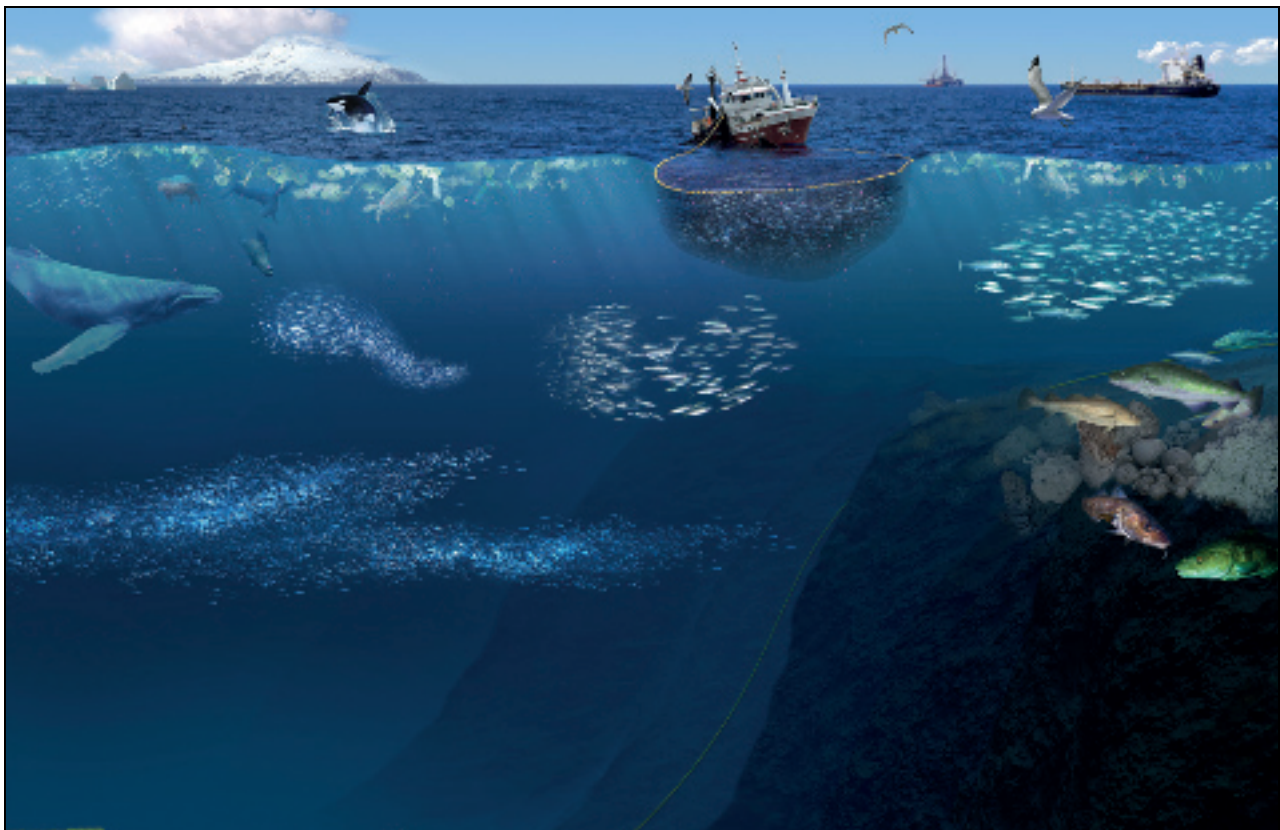
Livet i Norskehavet er prega av at det er eit djuphav; mange stader er det djupare enn 3 000 meter, jf. figur 4.22. Det er difor berre på kontinentalsokkelen og eit stykke nedover skråninga mot djuphavet vi finn botnfisk. Dei store og kommersielt viktige bestandane i Norskehavet er difor å finne i dei frie vassmassane; vi kallar dei pelagiske bestandar. Dei tre viktigaste er sild, makrell og kolmule.

Medan sildebestanden er på nedtur, er det motsette tilfelle for dei to andre. Makrellen har hatt svært god rekruttering, det vil seie sterke årsklassar har kome inn i bestanden i mange av dei seinare åra. Bestanden har ekspandert og dekkjer no i beiteperioden store delar av Norskehavet, havområda ved Island og Grønland og heilt nord til Svalbard. Kolmula har også, etter ein periode med svak rekruttering, no kome inn i ein betre periode, og denne bestanden er på eit høgt nivå. Silda er, som nemnt, inne i ein periode med bestandsreduksjon på grunn av manglande rekruttering. Gytebestanden blir difor redusert frå år til år både på grunn av naturleg død og fiske. Så langt har ein ikkje observert teikn til neste sterke sildeårsklasse.

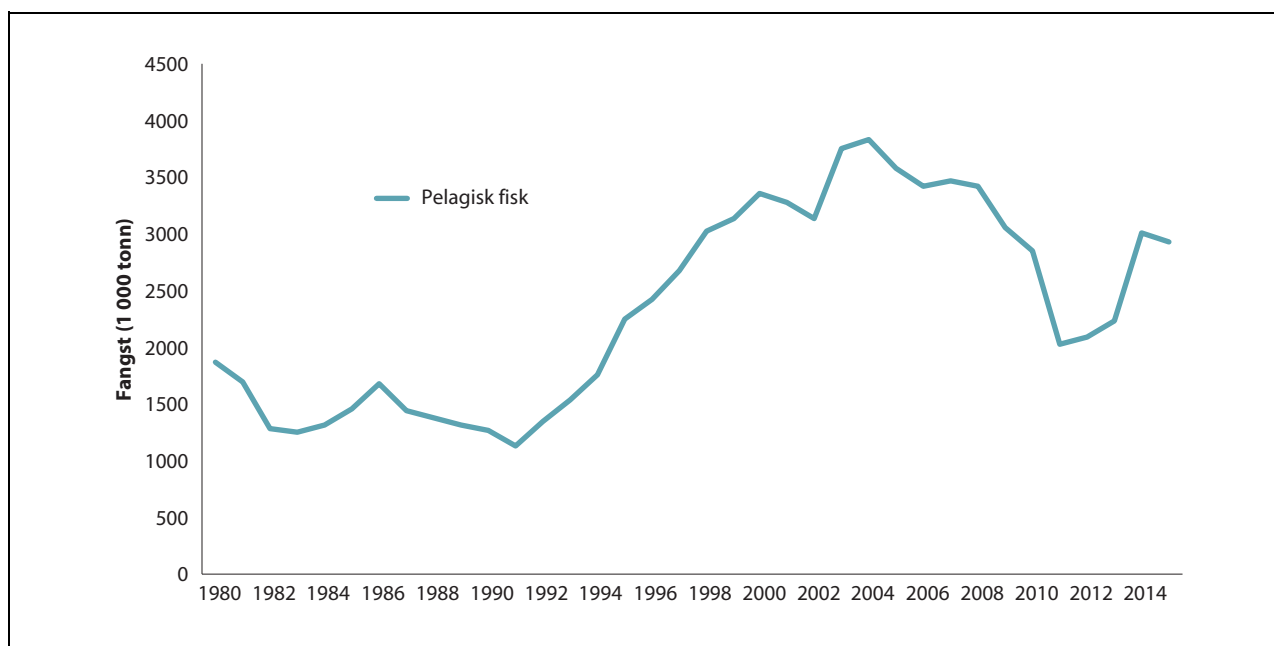
Figur 4.22 Norskehavet – straumar og djupn

Det har historisk vore eit svært stort fiske på desse tre artane i Norskehavet. Rundt tusenårs-skiftet var den samla fangsten oppe i nesten 4 millionar tonn, jf. figur 4.24. Sidan sildefisket har vorte kraftig redusert, er det samla fisket etter

Figur 4.23 Økosystemet i Norskehavet

Illustrasjon: Havforskningsinstituttet

Figur 4.24 Fisket i Norskehavet frå 1980 til 2015

pelagisk fisk no nede på eit nivå rundt 2–3 millionar tonn, men også det er betydelege kvanta sett i verdssamanheng.

Norskehavet er prega av varmt Atlanterhavsvatn som strøymer inn frå sør. Men langs Aust-Grønland strøymer det kaldt arktisk vatn inn frå nord, og skapar eit skilje, ein polarfront, mellom det varme vatnet i aust og det kalde i vest. Heile havområdet er vorte varmare det siste tiåret, og dette påverkar også livet i havet på ulikt vis.

Sidan Norskehavet er så mykje djupare enn Nordsjøen og Barentshavet, finst det eit element i dette økosystemet som ikkje finst i det andre; eit organisk lag frå 400 til 800 meter djupn. Dette laget består av småorganismar av mange slag, både planktonorganismar og mesopelagiske fisk som lysprikkfisk. Desse organismane lever av den biomassen som søkk ned frå dei øvre laga, der sjølve produksjonen, basert på det fotosyntetiserande planteplanktonet, skjer. Dyreplanktonet, som hovudsakleg består av ørsmå krepsdyr som raudåte og krill, et planteplanktonet og fører energien oppover i næringsnettet. Sidan tidleg på 2000-talet har dyreplanktonmengdene i Norskehavet vist ein negativ trend, men denne trenden flata ut rundt 2009, og dei siste åra har det igjen vore ein

auke. No er tettleiken av dyreplankton i Norskehavet oppe på same nivå som i Barentshavet.

Mellom djupvassfisker og botnfisker som finst på sokkelen og i skråninga langs kysten viser ulike artar ulik utvikling. Snabelueren, som finst både i Barentshavet og i Norskehavet og alt er nemnt i det førre delkapittelet, er i vekst, medan den vanlege ueren er raudlista som «sterkt truga». Brosme og lange, som er dei viktigaste kommersielle artane i denne gruppa, ser ut til å auke svakt. Også blåkveite, som gyt langs Eggakanten i det nordaustlege Norskehavet, og den nordaust-arktiske seien, som har ei vid utbreiing langs norskekysten, er nemnde i det førre kapittelet.

Selen i Norskehavet har også hatt ulik utvikling. Medan grønlandsselen i Vestisen (som er områda langs austkysten av Grønland) er i bra forfatning og toler hausting, er klappmyssbestanden i Vestisen freda fordi bestanden er på eit lågt nivå samanlikna med tidlegare.

På og langs kontinentalsokkelen i aust er ei grundig kartlegging av botndyrssamfunna i gang (MAREANO). Det blir stadig gjort nye registreringar av korallrev, korallskog, og område med svamp, sjøfjør og andre sårbare samfunn som kan trenge vern.

Boks 4.7 Norsk vårgytande sild

Figur 4.25 Sildestim

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sild – *Clupea harengus*

Maksimal storleik: 40 cm og 500 g.

Levetid: 25 år

Bestandstorleik (2016): Om lag 5 millionar tonn (gytebestand)

Kvote for 2017: 684 840 tonn, av dette 432 870 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2016): Om lag 1,5 mrd. kroner

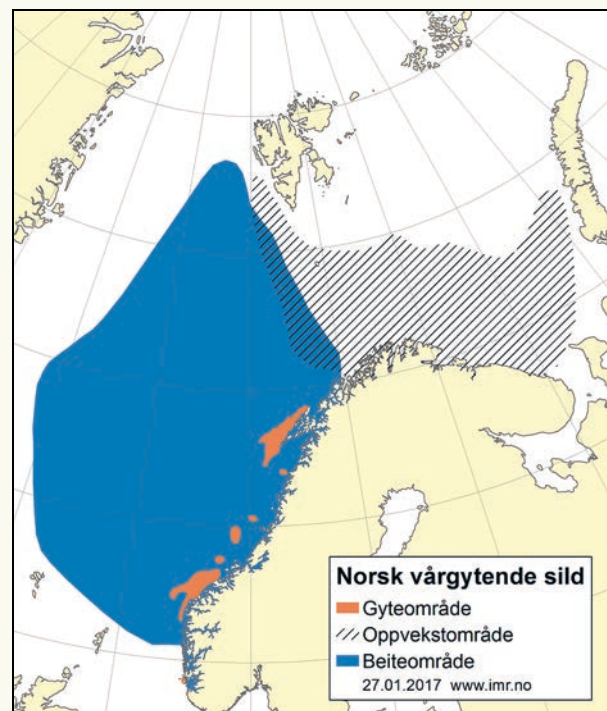
Fakta om bestanden: Silda er ein planktonetar. Ho er mat for mange artar av fisk og kval. Ho gytt langs kysten frå Møre til Nordland i februar–mars, og beitar over store deler av Norskehavet om sommaren og hausten. Silda legg egg sine på botnen, slik som lodda og nokre få andre artar gjer. Yngelen blir ført med straumen nordover langs kysten og endar opp i Barentshavet, der silda lever i kring tre år før ho vandrar ut i Norskehavet.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av norsk vårgytande sild i perioden 1950–2015 er om lag 714 000 tonn, men det har vore store variasjonar knytt til endringar i storleiken av bestanden, jf. figur 4.27. Når bestanden har vore på topp har det vore teke fangstar på opp mot 2 millionar tonn, medan det vart full stopp i fisket då bestanden braut saman på 1960-talet. Minstemålet på sild er 25 cm, så fisket føregår på vaksen sild, hovudsakleg under gyteinnsiget langs Norskekysten om vinteren, medan ho er på beitevandring i Norskehavet om sommaren og når ho vandrar mot kysten av Nord-Noreg for å overvintre om hausten. Det norske fisket, som for det meste skjer om vinteren når silda har høgast kvalitet, skjer hovudsakleg med ringnot.

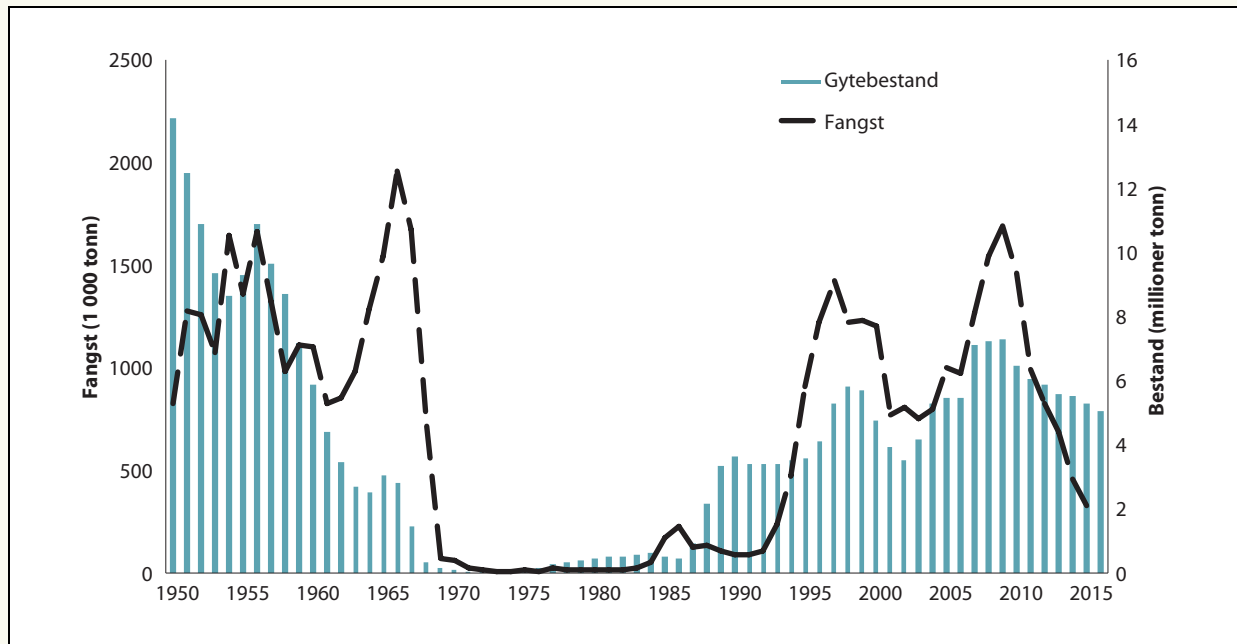
Status og råd

Bestanden er inne i ein periode med reduksjon etter å ha vore på eit svært høgt nivå, jf. figur 4.27. Dette skuldast dårleg rekruttering i ei rekke år. Den bestandsvurderinga som er gjort, syner at gytebestanden no er estimert til kring 5 millionar tonn, som er på føre-var-grensa. Det er førebels ikkje teikn til sterke årsklassar på veg inn i bestanden. Tiltrådd totalkvote for 2017 er på 646 075 tonn, jf. tabell 4.7.

Figur 4.26 Utreiingsområde og gyteområde for norsk vårgytande sild

Boks 4.7 forts.

Figur 4.27 Utviklinga i bestand og fangst av norsk vårgytande sild

Tabell 4.7 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av norsk vårgytande sild dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Modnande bestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<619	692 ¹	685	5 874
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<418	436 ¹	461	5 571
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<283	283 ²	329	5 496
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<317	317 ³		5 264
2017	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<646	685 ⁴		5 023

¹ Summen av nasjonale kvotar.² Det er ikkje inngått nokon kyststatsavtale for 2015, men det ligg føre ei felles forståing mellom Noreg, Island, EU, Færøyanane og Russland om ein totalkvote på 283 013 tonn.³ Det er ikkje inngått nokon kyststatsavtale for 2016, men Noreg har vedteke nasjonal kvote i tråd med tradisjonell del basert på ICES-rådgevinga om totalkvote.⁴ Det vart inngått ein kyststatsavtale for 2017, men i ettertid vedtok Noreg å auke sin del av TAC frå 61% til 67%.

Boks 4.8 Makrell

Figur 4.28 Makrell

Foto: Leif Nøttestad, Havforskningsinstituttet

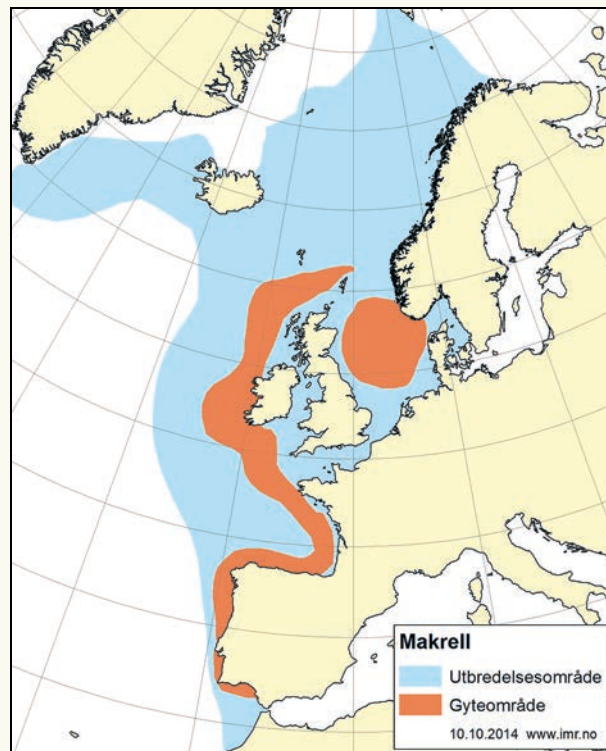
Artsnamn: Makrell – *Scomber scombrus***Maksimal storleik:** 65 cm og 3,5 kg, sjeldan over 1 kg.**Levetid:** 25 år**Bestandsstorleik (2016):** Om lag 4,5 millionar tonn (gytebestand)**Kvote for 2017:** 1 020 996 tonn (Noreg, EU og Færøyaner), av dette 229 821 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2015):** Om lag 2,0 mrd. kroner**Fakta om bestanden:** Makrellen er dyreplankton, fiskelarvar og småfisk. Han gytt sentralt i Nordsjøen (mai–juli), vest av Irland (mars–juli) og i portugisiske farvatn (februar–mai). Makrellen beitar over store havområde frå Gibraltar til Grønland, i Nordsjøen og i Norskehavet heilt nord til Svalbard om sommaren og hausten.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordaust-atlantisk makrell i perioden 1980–2015 er 717 000 tonn, og uttaket har variert relativt lite samanlikna med mange andre bestandar, jf. figur 4.30. Det knyter seg likevel stor uvisse til om rapportert fangst gir eit godt bilete av dei reelle fangstane, særleg i perioden fram til 2005. Truleg har fangstane vore langt høgare enn desse tala viser. Fisket går hovudsakleg føre seg i direkte fiske med ringnot og trål. I dei sørlege områda tek dei også ein del makrell som bifangst i trål. Det norske fisket går føre seg med ringnot, men ei mindre mengd blir fanga med garn, dorg og trål. Dette fisket går mest føre seg om hausten i den nordlege delen av Nordsjøen, i Norskehavet og i Skagerrak. I seinare år har makrellen vandra langt mot nord, og større deler av fangsten har vore teken utanfor Nord-Noreg. Andre viktige aktørar i makrellfisket er EU, Island og Færøyaner.

Status og råd

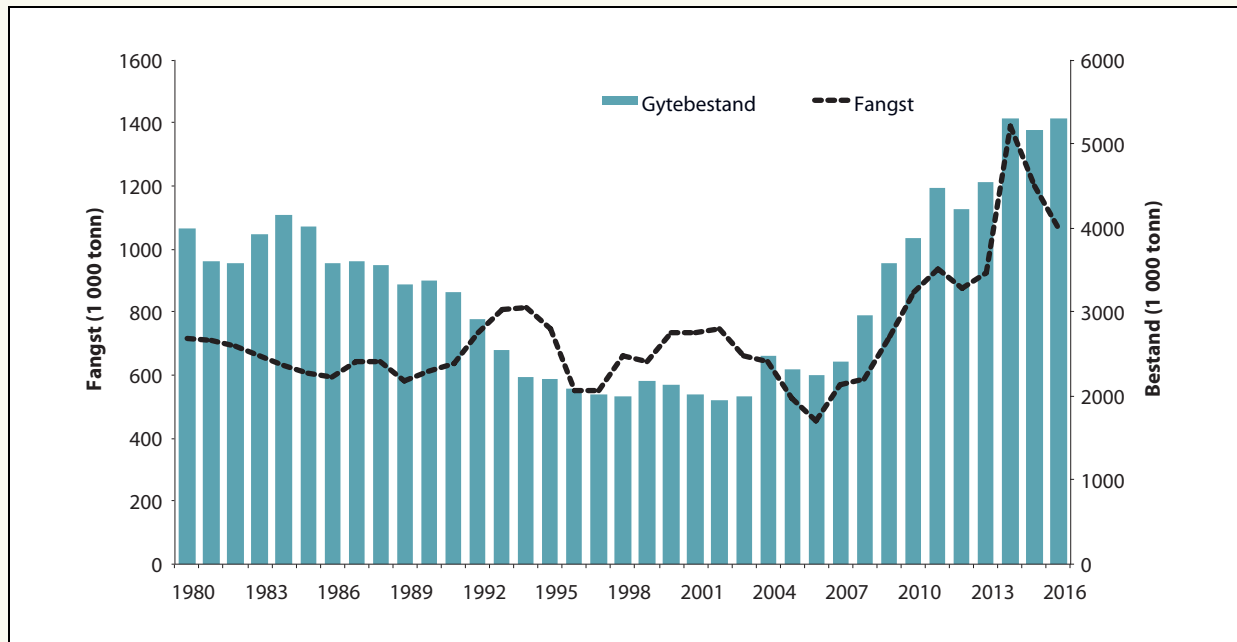
ICES vurderer at makrellbestanden er i god forfatning og blir hausta berekraftig, jf. figur 4.30. Gytebestanden har auka vesentleg sidan 2002, og er på eit høgt nivå historisk sett. Dette skuldast først og fremst at rekrutteringa har vore god; årsklassane 2002 og 2006 er dei mest tal-

Figur 4.29 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-atlantisk makrell

rike som er målt i heile tidsserien. Også årsklassane 2010–2011 er bra, og det ser det ut til at 2014-årsklassen kan vere sterk. ICES sitt råd om fiske i 2017 er å følgje ei MSY-tilnærming, som tilsvara ein fangst på 857 185 tonn, jf. tabell 4.8.

Boks 4.8 forts.

Figur 4.30 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-atlantisk makrell

Tabell 4.8 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-atlantisk makrell dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	497-542	906 ¹	9323	4 425
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	927-1 011	1 392 ¹	1 393	5 086
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	831-906	1 229 ¹	1 209	4 887
2016	MSY tilnærming	<774 ³	1 057 ¹		4 588
2017	MSY tilnærming	<857	1 021 ²		

¹ Ikkje oppnådd einigheit om internasjonal kvote. Tala er summen av nasjonale kvotar.

² Totalkvote fastsett av Noreg, EU og Færøyane. Sjå omtale under kapittel 3.3.4.

³ Korrigert september 2016.

Boks 4.9 Kolmule

Figur 4.31 Kolmule

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Kolmule – *Micromesistius poutassou***Maksimal storleik:** 50 cm og 800 g.**Levetid:** Opp til 20 år, sjeldan over 10 år**Bestandsstorleik (2015):** Om lag 5,0 mill. tonn (gytebestand)**Kvote for 2017:** 1 342 330 tonn (Noreg, EU, Færøyane og Island)**Norsk fangstverdi (2015):** Om lag 920 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Kolmula et for det meste stort dyreplankton, men store individ et også fiskeyngel. Den oppheld seg mest i dei midtre vasslaga, på djup frå 100–600 meter. Kolmula har ei vid utbreiing i Nordaust-Atlanteren frå Kanariøyane og Azorene til eit stykke inn i Barentshavet og nord til Svalbard. Den gyter vest av Irland på ettervinteren.

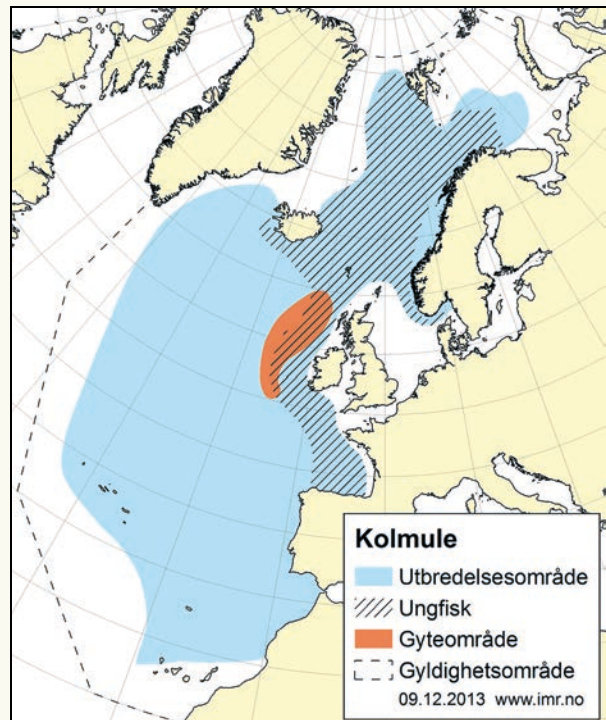
Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordaust-atlantisk kolmule i perioden 1978–2015 er 966 000 tonn, og uttaket har variert mykje i takt med storleiken på bestanden, jf. figur 4.33. Hovudfisket skjer langs kontinentalskråninga og bankane vest av Dei britiske øyane og ved Færøyane, der kolmula samlar seg for å gyte om våren. Fisket går føre seg med flytetral. Noreg har historisk sett dominert dette fisket, og tok fram til 2004 om lag 40 prosent av den totale fangsten. Seinare har den norske delen gått tilbake, og Island, EU, Færøyane og Russland tek ein større del av totalfangsten.

Status og råd

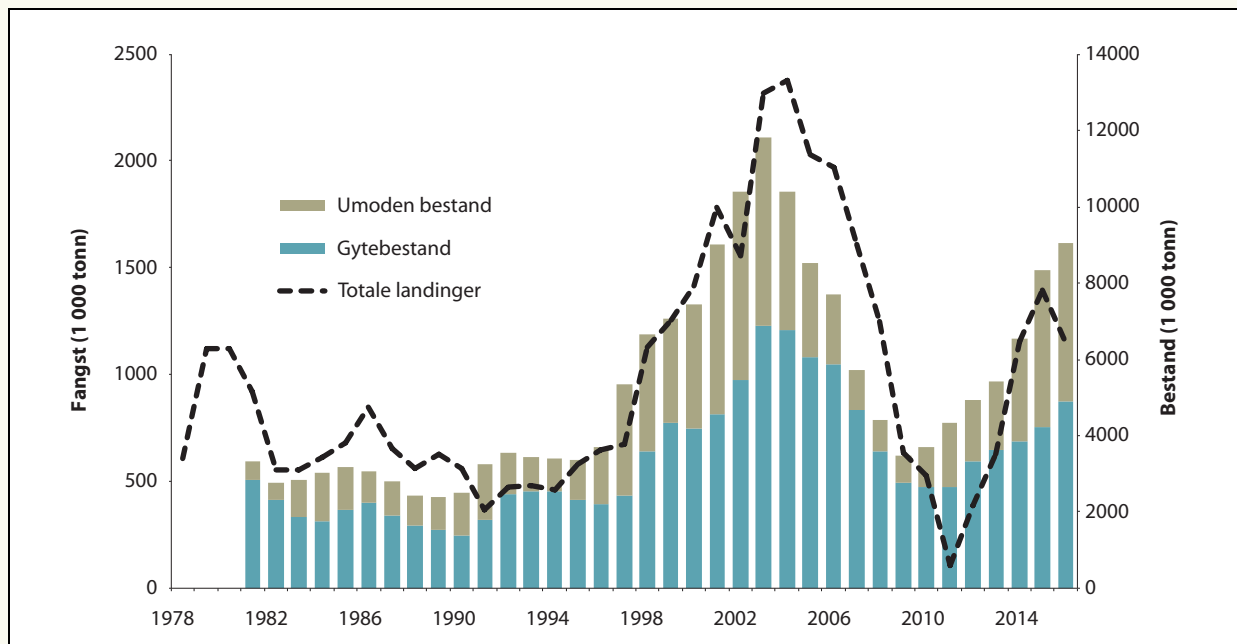
Etter ein topp i bestandsstorleiken rundt 2003 minka bestanden kraftig til 2009, jf. figur 4.33. No er denne trenden snudd, og gytebestanden er attende på same nivået som i 2003. Årsklassane fødte mellom 2004 og 2009 var svært svake samanlikna med dei føregåande ti åra, men frå 2009 vart rekrutteringa betre og er no estimert til å vera over gjennomsnittsnivå. Dette har, saman med lågare fiskepress, ført til auken i bestanden.

ICES sitt råd om fiske i 2017 er å følgje ei MSY-tilnærming, som tilsvara ein fangst på 1 342 330 tonn., jf. tabell 4.9.

Figur 4.32 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-atlantisk kolmule

Boks 4.9 forts.

Figur 4.33 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-atlantisk kolmule

Tabell 4.9 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-atlantisk kolmule dei siste fem år

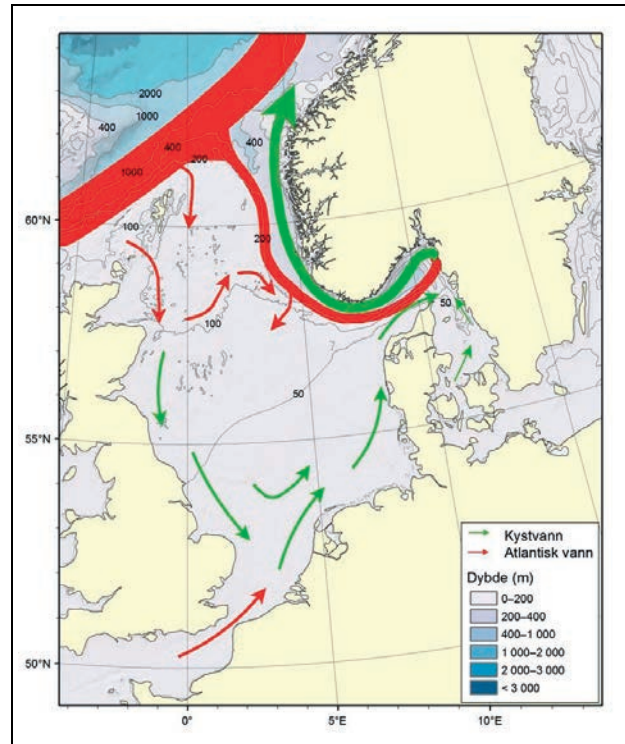
År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<643	643	614	3 644
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<949	1 200	1 148	3 921
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<840	1 260 ¹	1 391	4 293
2016	MSY-tilnærming	<776	1 147 ¹		5 032
2017	MSY-tilnærming	<1 342	1 342		

¹ Det er ikkje oppnådd semje om internasjonal kvote. Tala er summen av nasjonale kvotar.

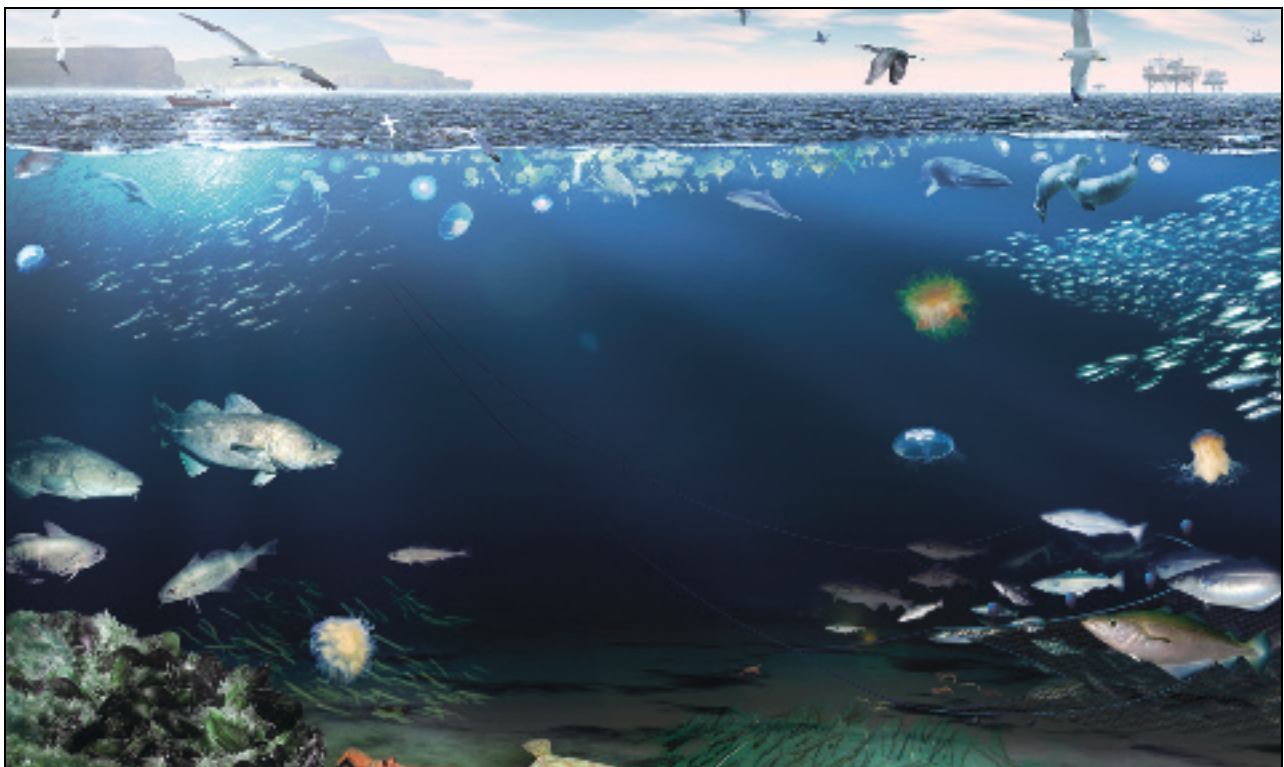
4.3 Nordsjøen og Skagerrak

Om det er djupna som pregar Norskehavet, så er det grunna som pregar Nordsjøen. Det er grunnast i sør, for det meste mindre enn 50 meter, og djupnar gradvis mot nord, men også her er det mindre enn 200 meter. Langs Norskekysten går det ei djuprenne – Norskerenna – med maksdjup på 250–700 meter, som følgjer kysten rundt og endar i Skagerrak. Det sørlege området er varmare enn områda lenger nord, og atlantisk vatn kjem inn både gjennom Den engelske kanalen og nordom Dei britiske øyane, jf. figur 4.34. Nordsjøen er eit svært produktivt område der det har vore hausta mykje sjømat på eit lite areal. Her finst både pelagisk fisk og botnfisk, reker og kreps, jf. figur 4.35.

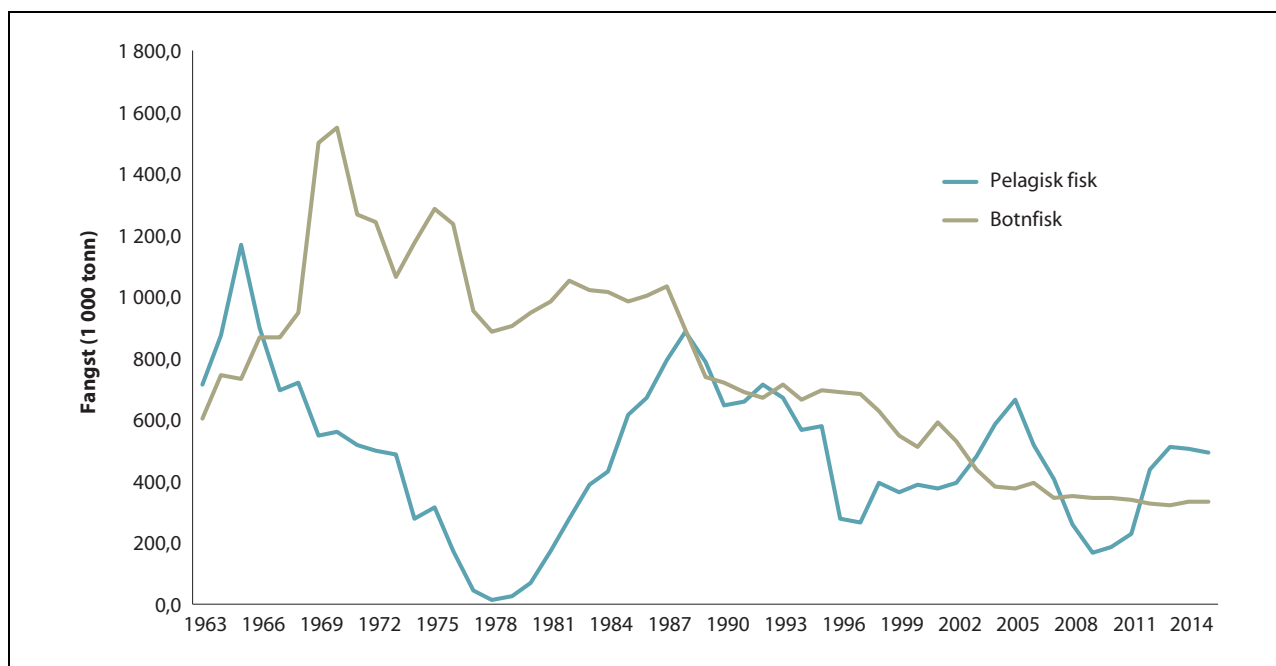
I lange periodar har botnfisken vore viktigast i fiskeriet i Nordsjøen og Skagerrak, men det har gått attende med fangsten av botnfisk. Dei siste åra har pelagisk fisk og botnfisk omtala i denne rapporten vore omtrent på same nivå; kring 3–500 000 tonn kvar. Både på 1970- og 1980-talet vart det hausta rundt 1 million tonn botnfisk åleine frå dette området. Det er vanskeleg å peike på ei einskild årsak til nedgangen, men både overfiske og utkast/nedddring av yngel har utan tvil mykje av skulda. Det er likevel eit faktum at mange av bestandane i Nordsjøen i ei årrekkje har hatt dårleg rekruttering, enten gytebestanden har vore stor eller liten, utan at ein sikkert har kunna peike på årsakene til dette.

Figur 4.34 Nordsjøen og Skagerrak – straumar og djupn

Figur 4.35 Økosystemet i Nordsjøen og Skagerrak

Figur 4.36 Fisket i Norsjøen og Skagerrak frå 1963 til 2015

Boks 4.10 Nordsjøsild

Figur 4.37 Sildestim

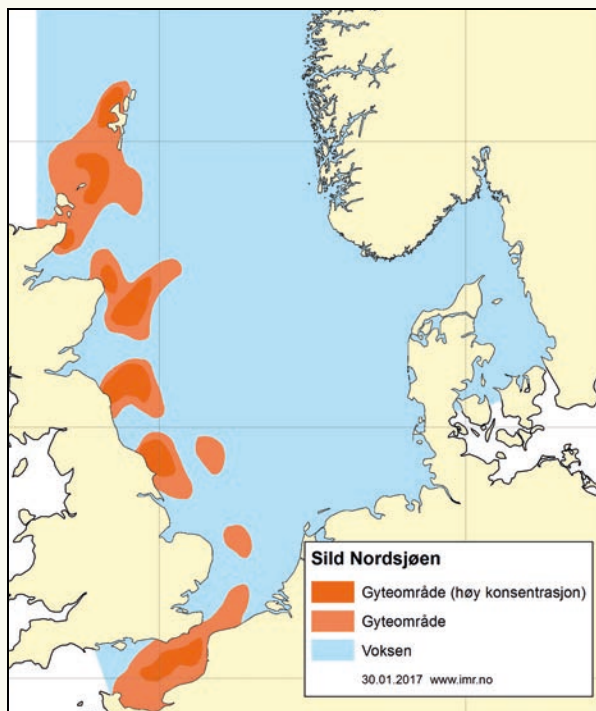
Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sild – *Clupea harengus***Maksimal storleik:** 35 cm og 400 g.**Levetid:** 15 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 3,8 millionar tonn**Kvote for 2017:** 481 608 tonn, av dette 139 666 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2016):** Om lag 975 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Silda er ein planktonetar. Ho er mat for mange artar av fisk og kval. Ho gyt i den vestlege delen av Nordsjøen frå august til januar, og beitar over store deler av Nordsjøen, Skagerrak og Kattegat. Silda legg egga sine på botnen.*Fisket*

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøsild i perioden 1960–2015 er kring 519 000 tonn, og uttaket har variert i takt med storleiken på bestanden, frå nesten 0 på slutten av 1970-talet til toppar på 0,6, 0,8 og 1,2 millionar tonn før og etter, jf. figur 4.39. Sildefisket i Nordsjøen går føre seg i eit direkte fiske med ringnotfartøy og trålarar, og som bifangst i industritrålfisket. Danmark, Noreg og Nederland tek brorparten av fangstane. Det norske fisket har variert mellom 0 og 605 000 tonn, i gjennomsnitt 115 000 tonn.

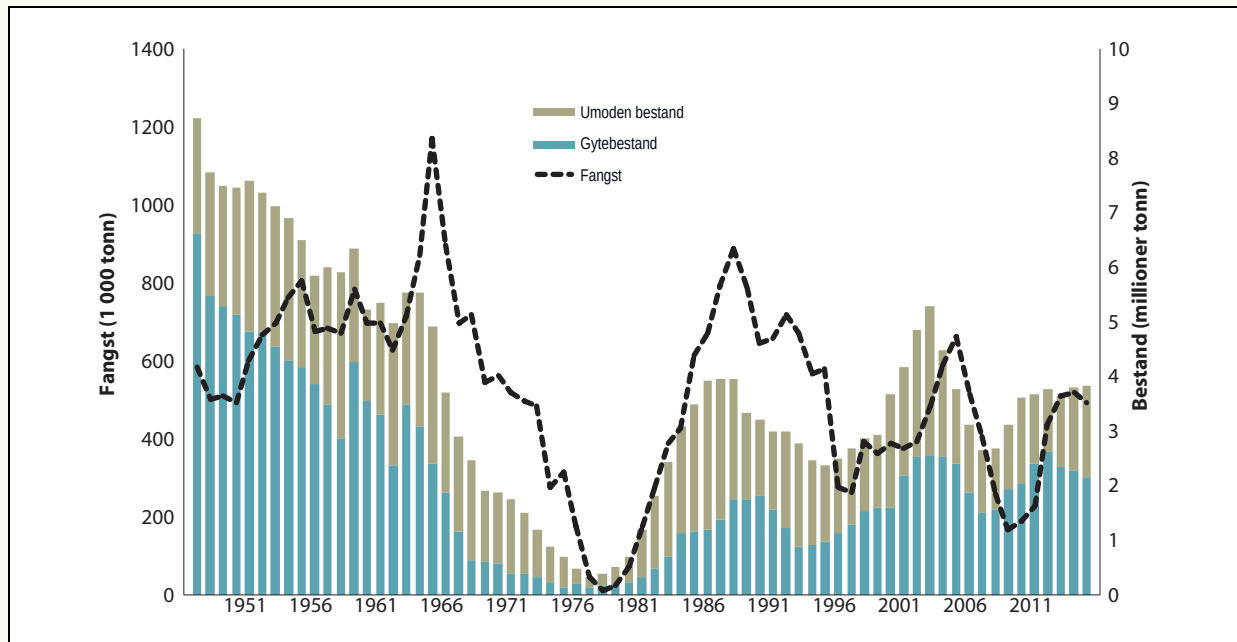
Status og råd

Bestanden har full reproduksjonsevne og blir hausta berekraftig, jf. figur 4.39. ICES vurderer bestanden til å vere i ein fase med låg produksjon, og rekrutteringa har vore dårleg i lang tid. Men fiskepresset er redusert og gytebestanden har sidan midt på 1990-talet vore over føre-var-grensa. ICES gir råd basert på ein forvaltningsplan som EU og Noreg er einige om, og dette medfører eit maksimalt uttak på 426 259 tonn i direktefisket i 2017, jf. tabell 4.10.

Figur 4.38 Utbreiingsområde og gyteområde for nordsjøsild

Boks 4.10 forts.

Figur 4.39 Utviklinga i bestand og fangst av nordsjøsild

Tabell 4.10 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordsjøsild dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	Scenarier	478	511	2 027
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	Scenarier	470	517	1 947
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<445	445	494	1 803
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<518	518		2 008
2017	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<426	482		

Boks 4.11 Sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Figur 4.40 Sei

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sei – *Pollachius***Maksimal storleik:** 115 cm og 20 kg.**Levetid:** 20 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 483 000 tonn**Kvote for 2017:** Nordsjøen og Skagerrak: 100 287 tonn, av dette 51 519 tonn til Noreg

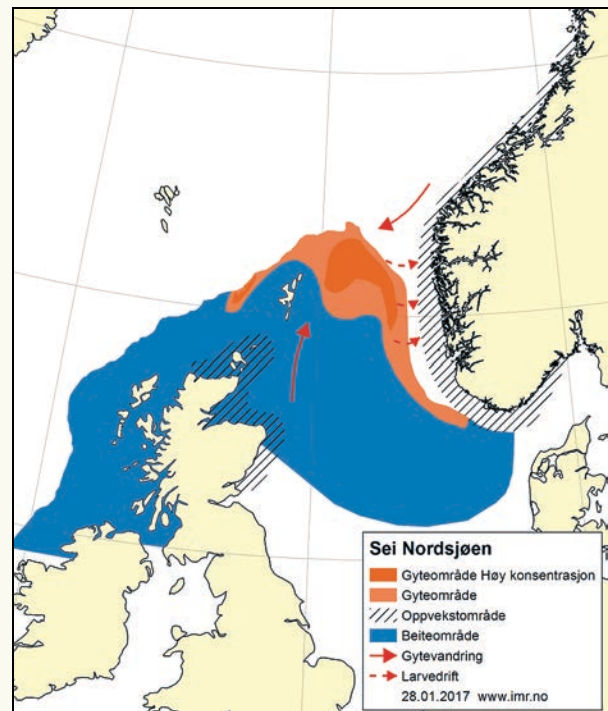
Vest av Skottland: 10 404 tonn, av dette 510 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2015): Om lag 395 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Sei finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen, men kan gå opp i sjøen for å beite. Medan småsei et mest dyreplankton og krepsdyr, et større sei mest fisk. Gytinga (februar til mars) føregår langs Eggakanten frå vest av Shetland til Vikingbanken.*Fisket*

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøsei i perioden 1967–2015 er kring 170 000 tonn. Uttaket har variert i takt med storleiken på bestanden, og det var langt høgare fram til midten av 1980-talet, jf. figur 4.42. Seien blir hovudsakleg fiska med trål, både av EU og Noreg. For Noregs del blir om lag 85 prosent av seifangstane tekne med trål og litt over 5 prosent med not på kysten av Vestlandet.

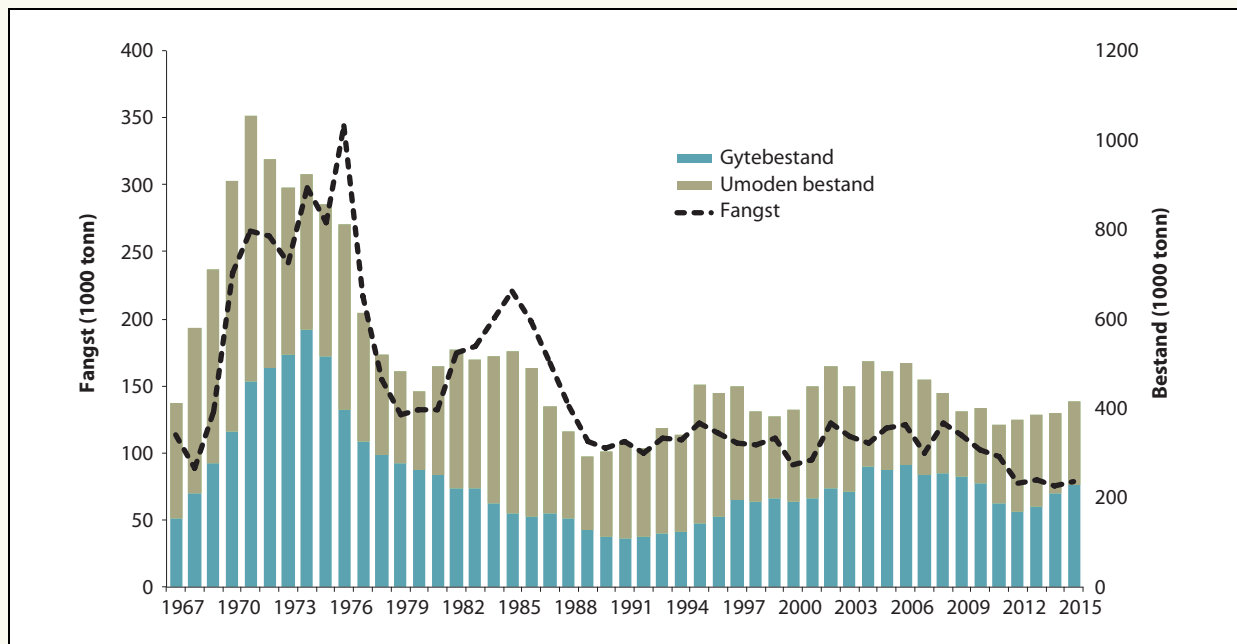
Status og råd

Det er uklære bestandsgrenser, og difor blir seien i Nordsjøen og Skagerrak slått saman med seien vest av Skottland i bestandsvurderinga og kvoterådgevinga. Gytebestanden har fluktuert utan klære trendar, og har vore over føre-var grensa sidan 1997. Rekrutteringa i seinare år har vore svært dårleg. Tilrådd kvote for 2017 er basert på maksimalt langtidsutbyte, sidan bestandsvurderinga har endra seg etter ein metoderevisjon i 2016, og forvaltningsplanen vedteken av Noreg og EU må vurderast på nytt før ICES gir råd etter denne. Rådet for 2017 er ein totalfangst på 140 653 tonn; 127 432 tonn i Nordsjøen/Skagerrak og 13 221 tonn vest av Skottland.

Figur 4.41 Utbreiingsområde og gyteområde for sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Boks 4.11 forts.

Figur 4.42 Utviklinga i bestand og fangst av sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Tabell 4.11 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC ¹	Avtalt TAC ¹	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<101	100	80	179
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen (TAC-15 prosent)	<86	86	75	210
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<80	80	77	228
2016	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<75	73		240
2017	Maksimalt langtidsutbyte	<141	111		

¹ Frå og med 2015 representerer tala for tilrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

Boks 4.12 Torsk i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Figur 4.43 Torsk

Foto: Norges sjømatråd

Artsnamn: Torsk – *Gadus morhua***Maksimal storleik:** 100 cm og 20 kg.**Levetid:** 15 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 295 tusen tonn**Kvote for 2017:** Nordsjøen og Skagerrak: 44 964 tonn, av dette 6 471 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2015):** Om lag 114 mill. kroner

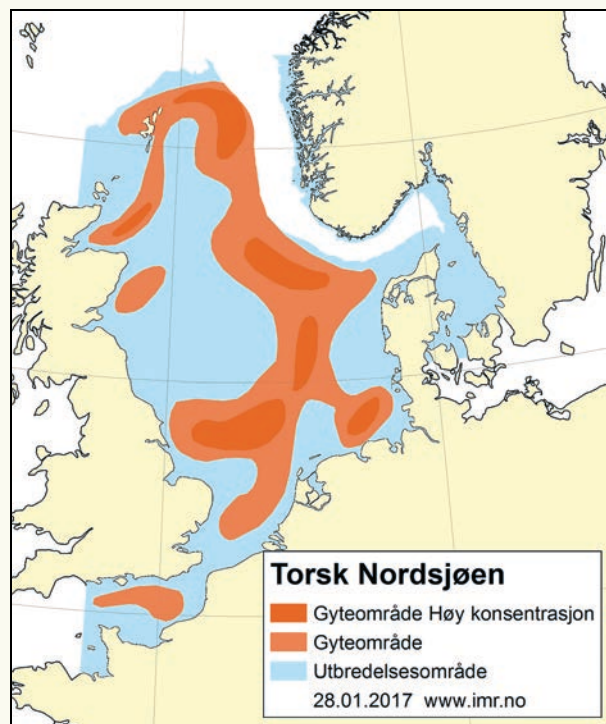
Fakta om bestanden: Torsk finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen, men kan gå opp i sjøen for å beite. Medan småtorsk et mest dyreplankton og krepsdyr, et større torsk mest fisk, som augepål, sild, tobis og småtorsk. Også for torsken i Nordsjøen reknar vi med at det finst fleire lokale stammar med eigne gytefelt, men det er ingen klare skiljeliner mellom stammene. Gytinga føregår frå januar til april.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøtorsk i perioden 1963–2015 er kring 180 000 tonn, men med ein kraftig reduksjon av fangsten, i takt med reduksjon i bestanden, gjennom perioden, jf. figur 4.45. Fram til 1980-talet var fangsten på eit nivå rundt 250–300 000 tonn, men vart så gradvis redusert til rundt 50 000 tonn, og har lege på dette nivået dei siste 10 åra. Torsk blir for det meste fanga i eit blandingsfiskeri med trål saman med hyse, kviting, sjøkreps, raudspette og tunge. I det norske fisket blir litt over halvparten teke med garn, ein firedel med line og ein femdel med trål. Alle land som grensar til Nordsjøen fiskar torsk, men Danmark, Storbritannia og Noreg er dei viktigaste aktørane.

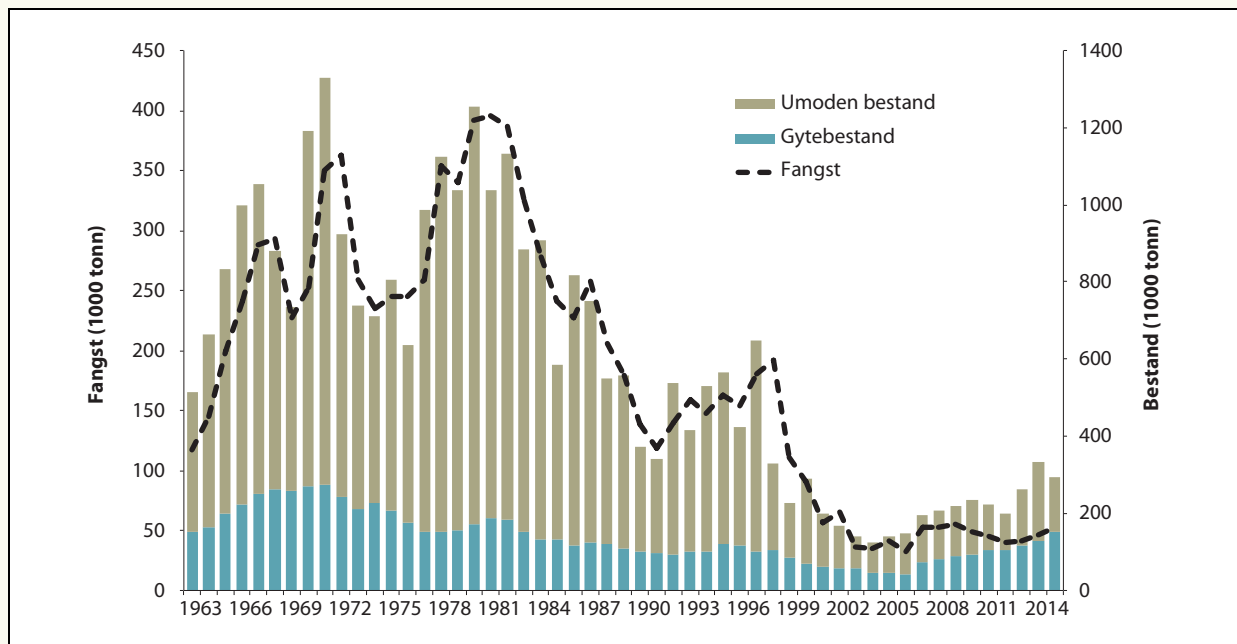
Status og råd

Det er vanskeleg å skilje dei ulike torskestammane i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen, og torsken i dette området blir difor handsama som ein bestand i forvaltningssamanheng. ICES vurderer gytebestanden til å ha auka noko frå det kritisk låge nivået i 2006 til over grensenivået, og han er no akkurat på føre-var/tiltaks-nivået. Tilrådd kvote for 2017 er maksimalt 47 359 tonn, og er basert på MSY-tilnærminga, jf. tabell 4.12.

Figur 4.44 Utbreiingsområde og gyteområde for torsk i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Boks 4.12 forts.

Figur 4.45 Utviklinga i bestand og fangst av torsk i Nordsjøen og Skagerrak

Tabell 4.12 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av torsk i Nordsjøen og Skagerrak dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC ¹	Avtalt TAC ¹	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen (TAC-20 prosent)	<25	27	41	117
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<29	28	46	127
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<36	33	50	154
2016	MSY-tilnærming	<49	40		169
2017	MSY-tilnærming	<47	45		

¹ Frå og med 2015 representerer tala for tiltrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

Boks 4.13 Hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Figur 4.46 Hyse

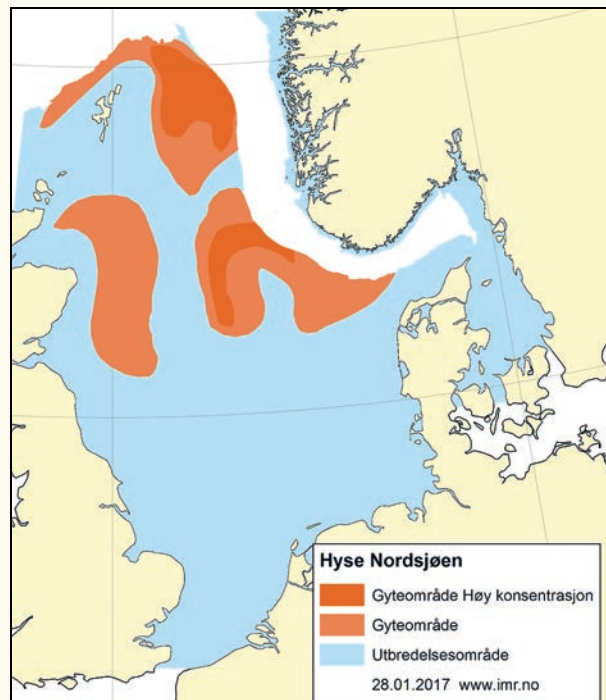
Foto: Thomas de Lange Wenneck, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Hyse – *Melanogrammus aeglefinus***Maksimal storleik:** 60 cm og 4 kg.**Levetid:** 15 år**Bestandstorleik (2016):** Om lag 107 000 tonn (gytebestand)**Kvote for 2017:** Nordsjøen og Skagerrak: 39 461 tonn, av dette 7 325 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2015):** Om lag 27 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Hysa finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Ho lever hovudsakleg ved botnen, og dei viktigaste byttedyra er botndyr som børstemark, muslingar og slangestjerner. Tobis og silde-egg står også på menyen. Gytefelt ligg i den sentrale Nordsjøen, og gytinga foregår frå mars til mai.**Fisket**

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland i perioden 1972–2015 er vel 70 000 tonn, men med ein reduksjon av fangsten gjennom mesteparten av denne perioden, i takt med ein minkande bestand, jf. figur 4.48. Dei siste åra har fangsten lege på rundt eller litt under 50 000 tonn. Hyse blir hovudsakleg fanga med botntrål og i mindre grad med snurrevad. Hyse er målart for delar av flåten, men blir også fanga i blandingsfiskeri saman med mellom anna torsk, kvi-ting og sjøkreps.

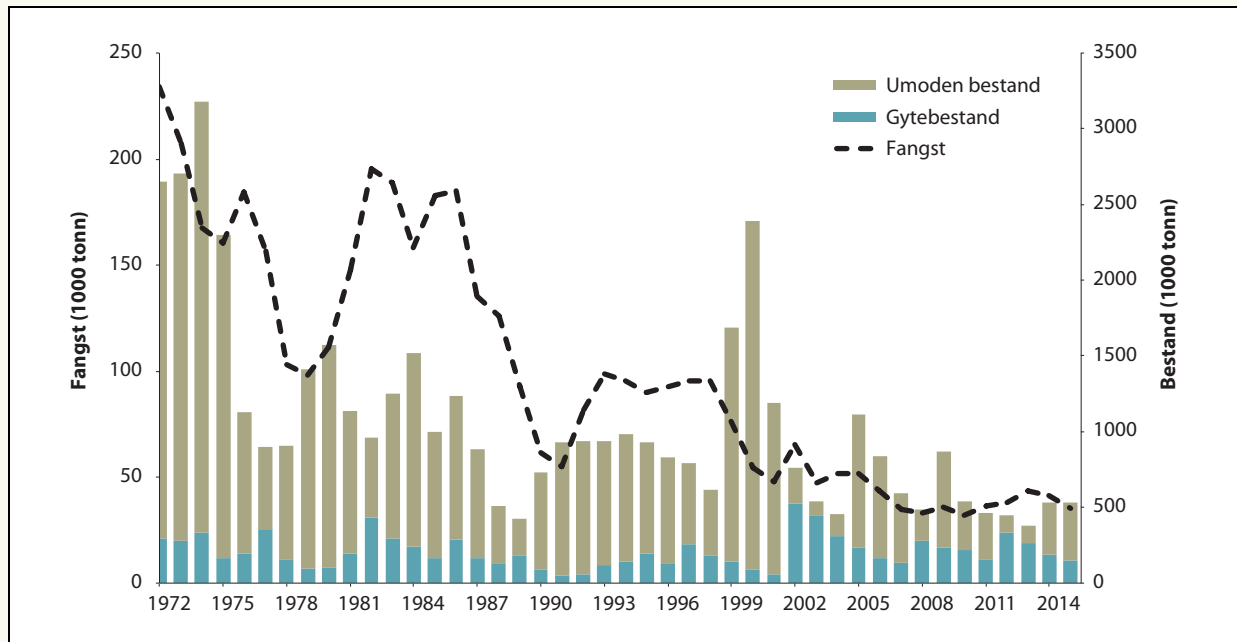
Status og råd

ICES vurderer bestanden til å vere i dårleg stand og ikkje berekraftig hausta. Rekrutteringa har sporadisk vore sterk, men bortsett frå 2005- og 2009-årsklassen som var middels store, har rekrutteringa dei siste åra vore langt under langtidsgjennomsnittet. Det er førebels ikkje utarbeidd nokon forvaltningsplan for heile området. Basert på langtidsutbytte (MSY-tilnærming), meiner ICES at den totale fangsten ikkje bør overstige 39 461 tonn i 2017, jf. tabell 4.13.

Figur 4.47 Utbreiingsområde og gyteområde for hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Boks 4.13 forts.

Figur 4.48 Utviklinga i bestand og fangst av hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Tabell 4.13 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC ¹	Avtalt TAC ¹	Fangst	Gytebestand
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 48	52	47	262
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 41	45	46	185
2015	Maksimalt langtidsutbytte	< 69	48	42	146
2016	Maksimalt langtidsutbytte	< 75	72		108
2017	Maksimalt langtidsutbytte	< 39	39		

¹ Frå og med 2015 representerer tala for tilrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

Boks 4.14 Kviting i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Figur 4.49 Kviting

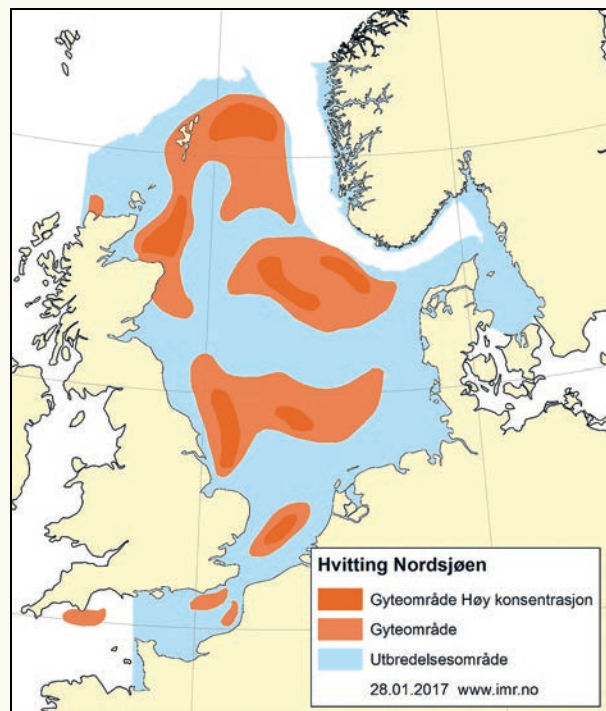
Foto: Jan de Lange, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Kviting – *Merlangius merlangus***Maksimal storleik:** 55 cm og 1,5 kg.**Levetid:** 12 år**Bestandstorleik (2015):** Om lag 490 000 tonn**Kvot for 2017:** 16 003 tonn, av dette 1 600 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2015):** Om lag 7 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Kvitingen er utbreidd i det austlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen på 10–200 meter djup, men kan gå opp i sjøen for å beite. Kvitingen et i hovudsak fisk, som sild, augepål og tobis, og yngel av torsk, hyse og kviting. Det er gytefelt både i den sørlege og nordlege Nordsjøen. Gytinga føregår over ein lang periode om våren og sommaren.*Fisket*

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av kviting i Nordsjøen i perioden 1960–2015 er kring 70 000 tonn, men har dei siste åra lege mellom 20 000 og 30 000 tonn, jf. figur 4.51. Kviting blir fanga i blanda fiskeri der målartane enten er torsk og hyse, flatfisk eller sjøkreps, og som bifangst i industritrålfisket. Bifangsten i industritrålfisket har minka i seinare år på grunn av at meir selektive reiskapar har vore tekne i bruk. Storbritannia, Frankrike og Nederland har vore dei viktigaste aktørane, men i seinare år har også den norske fangsten auka noko.

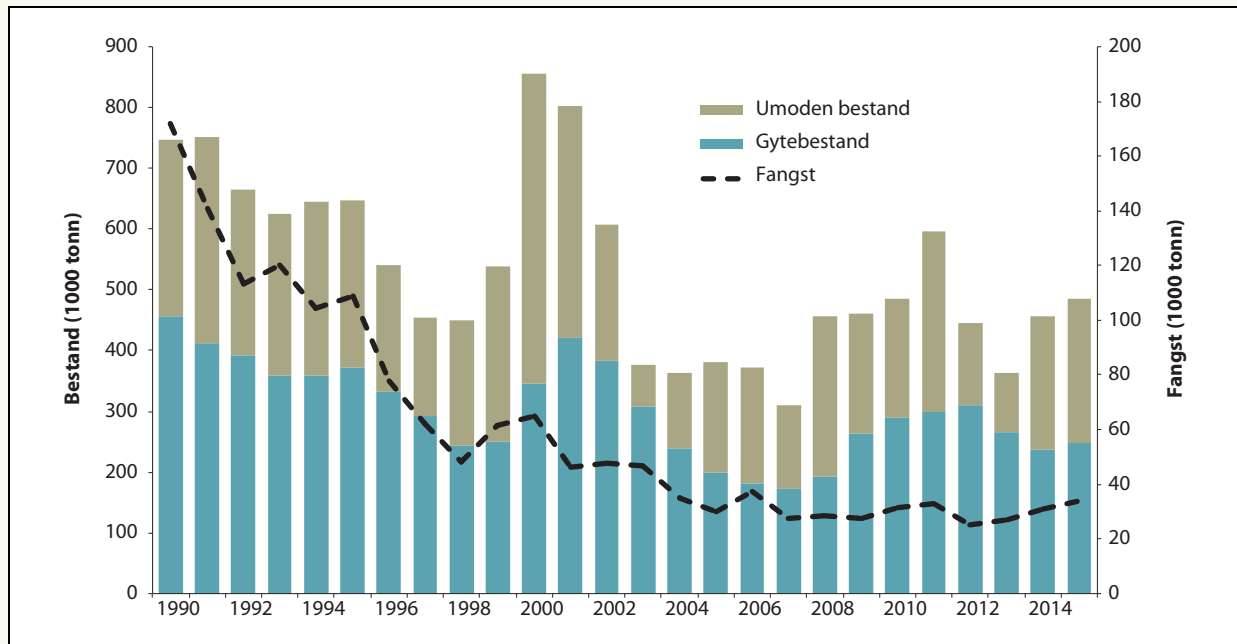
Status og råd

Gytebestanden og fisketrykket har vore relativt stabile sidan 2003, og gytebestanden er no like over føre-var-nivået. Rekrutteringa har vore låg sidan 2003, men var i 2016 over snittet for dei siste åra. Basert på langtidsutbyte (MSY-tilnærming) meiner ICES at totalfangsten ikkje bør overstige 23 527 tonn i 2017.

Figur 4.50 Utbreiingsområde og gyteområde for kviting i Nordsjøen og Den austlege engelske kanalen

Boks 4.14 forts.

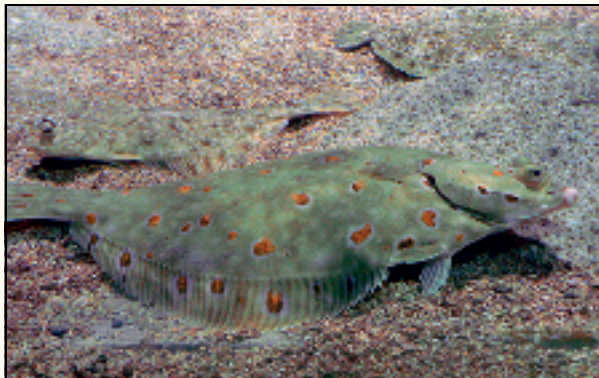
Figur 4.51 Utviklinga i bestand og fangst av kviting i Nordsjøen og Den austlege engelske kanalen

Tabell 4.14 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av kviting i Nordsjøen dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC ¹	Avtalt TAC ¹	Fangst	Gytebestand
2013	Føre-var tilnærming	<26	19	27	265
2014	Føre-var-tilnærming	<21	16	31	238
2015	Følg forvaltningsplanen	<17	15	33	247
2016	Følg forvaltningsplanen	<31	15		267
2017	Maksimalt langtidsutbytte	<24	16		

¹ Frå og med 2015 representerer tala for tilrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

Boks 4.15 Raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Figur 4.52 Raudspette

Foto: Ingunn Bakketeig, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Raudspette – *Pleuronectes platessa*

Maksimal storleik: 70 cm og 3,5 kg.

Levetid: 20 år

Bestandstorleik (2015): Om lag 900 000 tonn

Kvote for 2017: Nordsjøen og Skagerrak: 147 556 tonn, av dette 9 447 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2015): Om lag 2,8 mill. kroner.

Dei siste åra har Noreg berre utnytta ein liten del av kvoten. I 2015 var den norske fangsten på 238 tonn.

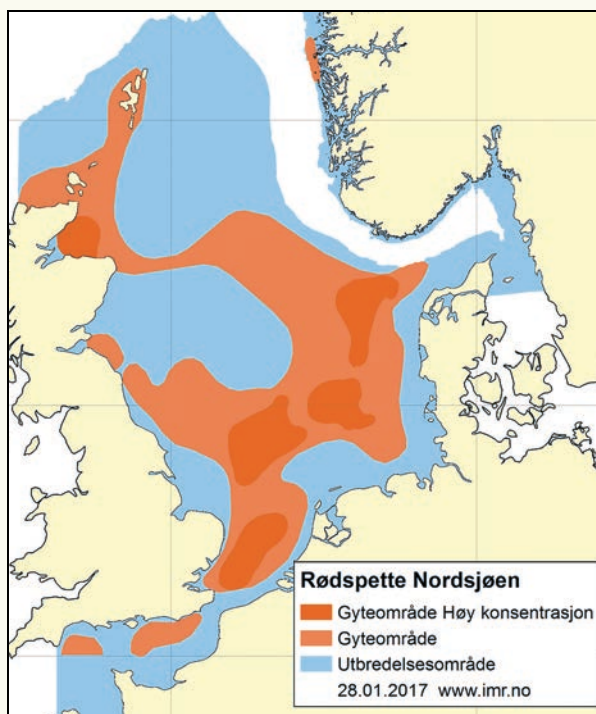
Fakta om bestanden: Raudspette finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet – på austsida frå Middelhavet til Barentshavet, og er delt inn i mange bestandar. Bestanden i Nordsjøen er den største. Raudspetta lever på botnen ned til om lag 200 meter djup. Raudspetta et børstemark, skjel, maneter, krepsdyr, pigghudar og små fisk. Gyteområda finst i dei sentrale og sørlege delane av Nordsjøen, men det er ingen klare skiljelinjer mellom bestandane. Gytinga føregår i januar og februar.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av raudspette i Nordsjøen i perioden 1960–2015 er kring 170 000 tonn, og har variert ein del i takt med utviklinga i bestanden, jf. figur 4.54. Raudspette blir mest fiska med bomtrål i sørlege og sentrale delar av Nordsjøen og i eit blandingsfiskeri med botntrål, i dei sørlege delane av Nordsjøen. Målarten er tunge, og det føregår eit omfattande utkast av undermåls raudspette i blandingsfisket. I Skagerrak blir raudspetta fiska i eit direkte fiskeri med garn og snurrevad, men også i eit blandingsfiske saman med torsk og sjøkreps. Utkastet er likevel avgrensa sidan reiskapen har stor maskevidde og fiskar selektivt. Nederland, Danmark og Storbritannia dominerer fisket. Noreg disponerer 7 prosent av totalkvoten i Nordsjøen og 2 prosent i Skagerrak.

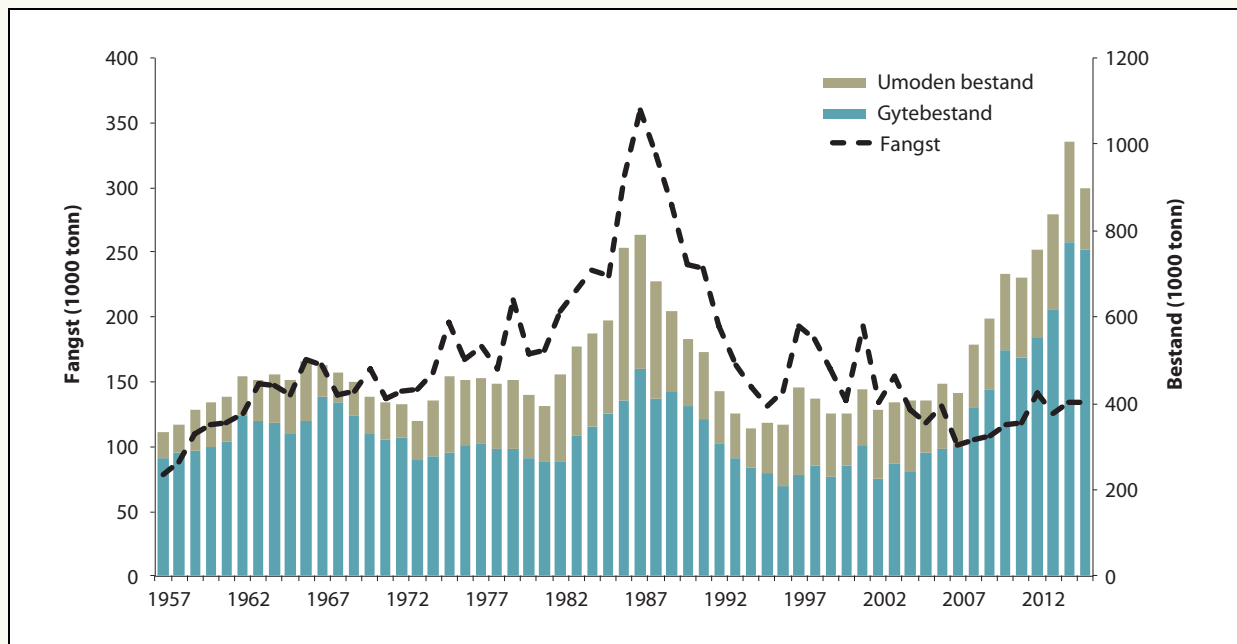
Status og råd

ICES vurderer bestanden til å vere i god stand og berekraftig hausta. Bestanden har auka dei siste åra til eit rekordhøgt nivå i 2014, jf. figur 4.54. Rekrutteringa har vore om lag som langtidsgjennomsnittet, men fiskepresset har minka til nivået for høgt langtidsutbytte. ICES tilrår, basert på maksimalt langtidsutbytte, at fangsten i 2017 ikkje bør overstige 158 201 tonn, jf. tabell 4.15.

Figur 4.53 Utbreiingsområde og gyteområde for raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Boks 4.15 forts.

Figur 4.54 Utviklinga i bestand og fangst av raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Tabell 4.15 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av raudspette i Nordsjøen og Skagerrak dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC ¹	Avtalt TAC ¹	Fangst	Gytebestand
2013	Første steg i forvaltningsplan	< 97	97	126	619
2014	Bestanden i andre steg, forvaltninga i første steg av forvaltningsplan	< 111	112	134	775
2015	Følg andre steg i forvaltningsplanen	< 179	138	134	755
2016	Følg andre steg i forvaltningsplanen	< 216	144		945
2017	Maksimalt langtidsutbytte	< 158	148		

¹ Frå og med 2015 representerer tala for tilrådd TAC fangst, ikkje landingar. Avtalt TAC er landingar.

5 Fisket etter avtalane i 2015 og 2016

Dette kapitlet gjer greie for hovudtrekka i fisket etter fiskeriavtalane Noreg hadde med andre land i 2015 og 2016. Hovudvekta er lagt på norsk utnytting av avtalane og i kva grad partane som får tildele kvotar i norske område, faktisk utnyttar desse kvotane.

Norske fiskarar utnyttar generelt kvotane godt, og for dei kommersielt viktigaste bestandane blir kvotane nytta så godt som fullt ut, jf. tabell 5.1.

Årsaka til at hysekvoten ikkje vart fullt utnytta i 2015 er at totalkvoten vart auka med 25 prosent midt i året som følgje av ein revidert metodikk for bestandsvurderinga. På tross av hyppige reforderingar i 2016 klarte ikkje flåten å nytta heile kvoten dette året heller. Dette skyldas periodevis dårleg tilgang på hysa. Ved årets slutt stod det igjen betydelege kvantum både i trålgruppa, gruppa for konsensjonelle reiskap og open gruppe.

Tabell 5.1 Norsk utnytting av nokre av dei kommersielt viktige kvotane i 2015 og 2016

	Utnyttingsgrad ¹	
	2015	2016
<i>Barentshavet, Noreg – Russland</i>		
Torsk	100 %	99 %
Hyse	85 %	89 %
<i>Nordsjøen og Skagerrak, Noreg – EU</i>		
Sild	102 %	99 %
Sei	107 %	94 %
<i>Fleirpartsavtalar</i>		
Norsk vårgytande sild (nvg-sild)	102 %	102 %
Makrell	100 %	102 %
Kolmule	98 %	103 %

¹ Oversikta tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvotefleksibilitet).

Noreg utnyttar kvotane på dei bestandane som vi deler med Russland godt. Noreg har god tilgang på desse bestandane i eiga sone, og vi nyttar difor lite av sonetilgangen vi har i russiske sone. Russland fiskar store deler av sine kvotar i norsk økonomisk sone (NØS).

Noreg nytta heile den norske sildekvoten og seikvoten sør for 62°N vart brukbart nytta i 2016. Ifølgje offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av fellesbestandane i Nordsjøen; det same gjeld kvotane dei har i norsk sone nord for 62°N.

I EU-farvatna vart dei norske kvotane og sonetilgangen av dei pelagiske artane sild, kolmule og brisling, i tillegg til blåveite og kviting, godt nytta begge åra. Noreg nytta heile augepålkvoten begge åra. Norske linefartøy fiska ein god del av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme både i 2015 og 2016.

Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om reke og sild. EU har fiska mest av artane torsk, raudspette, sild og reker i Skagerrak. Med unntak av hyse og kviting har Sverige har nytta sine kvotar i norsk økonomisk sone godt.

Færøyane har fiska mesteparten av kvotane sine på torsk, hyse og sei i NØS begge åra.

Med unntak av kveite og reker har Noreg hatt godt utbytte av kvotane i Grønlands sone i 2015 og 2016. Det same har Grønland i NØS nord for 62°N. Noreg har også utnytta botnfiskkvotane ved Island godt begge åra. Det same har Island i NØS nord for 62°N.

Alle kyststatane har nytta kvotane sine av dei pelagiske artane norsk vårgytande sild, kolmule og makrell godt.

Både i sesongen 2015/2016 og sesongen 2016/2017 nytta Noreg heile kvoten sin av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen. Heile kvoten vart fiska ved Island om vinteren.

For mange fiskeartar er det dei siste åra innført kvotefleksibilitet over år. Samanlikningar mellom kvotar og fangst i dei enkelte år kan difor vere misvisande. Fiskeslaga dette gjelder er markert i fotnotane i tabell 5.1 og 5.2.

Figur 5.1 Fiskeriminister Per Sandberg promoterer norsk skrei i Hamburg

Foto: Nærings- og fiskeridepartementet

5.1 Tosidige avtalar

5.1.1 Noreg – Russland

Noreg har ei høg utnytting av kvotane på dei fiskebestandane vi forvaltar saman med Russland. Også Russland utnyttar kvotane sine godt; dei fiskar betydelige deler av sine kvotar i norsk økonomisk sone (NØS). Noreg nyttar lite av sonetilgangen vi har i russisk sone, fordi vi har god tilgang på desse bestandane i eiga sone.

I 2015 var Noreg og Russland enige om å innføre kvotefleksibilitet over årsskiftet for 2016. Denne ordninga er ført vidare i 2017.

Årsaka til at hysekvoten ikkje vart fullt utnytta i 2015 er at totalkvoten vart auka med 25 prosent midt i året som følge av ein revidert metodikk for bestandsvurderinga. På tross av hyppige refordelingar i 2016 klarte ikkje flåten å nytta heile kvoten dette året heller. Dette skyldas periodevis dårleg tilgang på hysa. Ved årets slutt stod det igjen betydelege kvantum både i trålgruppa, i gruppa for konvensjonelle reiskap og i open gruppe.

Tabell 5.2 Norske kvotar og fangstar på fellesbestandane i Barentshavet

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Torsk ³	414 920	417 518	413 692	403 898
Hyse ³	111 947	122 394	94 831	108 710
Blåkveite	9 675	11 205	9 989	11 931
Lodde	71 980	0	71 319	0

¹ Etter overføring til tredjeland.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 16. februar 2017, inklusive forskingsfangst og ungdoms- og rekreasjonsfisket.

³ Oversikta tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvotefleksibilitet).

Tabell 5.3 Russiske kvotar og fangstar på felles-bestandene i Barentshavet¹

	Kvotar ² (tonn)		Fangstar ³ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Torsk	389 240	389 240	378 147	394 098
Hyse	99 894	109 700	91 471	115 656
Blåkveite	8 625	9 975	12 953	-

¹ Det blei berre tildelt forskingskvantum til lodde i 2016.

² Etter overføring til Noreg, men før tilbakeføring av ubrukt tredjelandskvote.

³ For 2015 vart fangsttala utveksla i Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen. Fangsttala for 2016 er rapportert frå russiske styresmakter til norske styresmakter. Fangst av blåkveite er ikkje med i dei rapportane.

Tabell 5.4 Norske kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Torsk	200 000	200 000	6 406	3 740
Hyse	40 000	40 000	1 408	1 642
Blåkveite	8 925	10 455	7	2
Lodde	71 880	-	-	-
Reker	4 000	4 000	1 829	725
Grønlandssel ²	7 000	7 000	-	-
Steinbit	2 500	2 500	457	305
Flyndre	200	200	-	-
Bifangstkvote	500	500	15	11

¹ Fiskeridirektoratets register for elektronisk fangst- og aktivitetsdata per 3. januar 2017.

² Talet på dyr.

Tabell 5.5 Russiske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
<i>NØS Nord for 62°N</i>				
Torsk	200 000	200 000	138 602	122 284
Hyse	40 000	47 000	21 270	38 850
Blåkveite	7 875	9 225	4 011	2 156
Lodde	47 920	-	334	-
Sei ²	12 000	12 000	11 968	11 790
Steinbit	4 500	4 500	4 564	3 165
Uer ³	2 000	2 000	592	1 104
Snabeluer ³	7 400	7 400	644	6 807
Kolmule ⁴	21 931	17 545	365	219
Norsk vår-gytande sild ⁴	36 498	40 702	25 289	14 965
Andre artar	3 000	3 000	309	477

Fiskerisone ved Jan Mayen

Norsk vår-gytande sild	-	40 702	526	626
Makrell	-	-	23	-
Kolmule	21 931	17 545	48	32

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 8. februar 2017.

² Av totalkvoten på 12 000 tonn sei kunne inntil 5 000 tonn fiskast i eit direktefiske i 2015 og 2016.

³ For 2015 og 2016 kunne russiske fartøy fiske inntil 7 400 tonn snabeluer i eit direktefiske i NØS nord for 62°N; resterande uer kunne berre tas som bifangst.

⁴ Kolmulekvoten og sildekvoten i NØS nord for 62°N kunne i 2015 òg fiskast i fiskerisone ved Jan Mayen; i 2016 gjaldt dette berre for kolmulekvoten.

5.1.2 Noreg – EU

Tabell 5.8 viser fangstmoglegheitene for norske fartøy i EU-sona. For fleire artar kan kvoten også fiskast i NØS eller i internasjonalt område. Slike fangstar reduserer høvet til å fiske tilsvarende i EU-sona. Det er til dømes tilfellet med makrellen. Avvik kan elles komme av at fisken er vanskeleg tilgjengeleg eller at det er liten interesse for å fiske denne arten.

Noreg får også kvotar i grønlandske farvatn gjennom forhandlingane med EU. Tradisjonelt har kvoten på blåkveite på Vest-Grønland vore best nytta, men dei siste åra har også kvoten på Aust-Grønland vore nytta. Dei siste åra har det vore liten interesse for å fiske reker.

Noreg – EU: fisket i Skagerrak og Kattegat

Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om torsk, reker og sild.

EU har dei siste åra nytta best kvotane på torsk, rødspette og nordsjøsild. Det er i hovudsak Danmark og Sverige som fiskar på desse kvotane, men andre EU-land har mindre kvotar for enkelte artar. På eige grunnlag kvoteregulerer EU og andre bestandar enn dei det er fastsett kvotar på gjennom avtalen om regulering av fiskebestandane i Skagerrak/Kattegat.

Tabell 5.6 Norske kvotar og fangstar på fellesbestandane i Nordsjøen

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Torsk	5 175	6 025	5 346	5 558
Hyse ⁵	5 807	13 538	2 001	1 460
Sei ^{4,5}	33 743	33 532	35 978	31 561
Kviting	428	878	1 088	1 148
Raudspette ⁵	8 386	8 920	168	94
Sild ^{3,5}	130 960	152 512	134 420	150 183

¹ Etter overføringar frå EU og tredjeland, inkl. CCTV tillegg.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 10. februar 2017.

³ Tabellen syner nordsjøsildkvoten inkludert den delen av Skagerrakkvoten som kan takast ut i Nordsjøen, før kvote-fleksibilitet.

⁴ Seikvote i Skagerrak og Nordsjøen.

⁵ Overføringa tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvote-fleksibilitet).

Tabellane 5.10 og 5.11 viser kvotane og fangstane i Skagerrak og Kattegat i 2015 og 2016.

Noreg – EU: Sverige

Noreg har ein såkalla nabolandsavtale med Sverige om fiskeri, som gir svenske fiskarar retten til å fiske i norsk sone i Nordsjøen.

Svenske kvotar og fangstar i norske havområde i 2015 og 2016 er vist i tabell 5.12.

Tabell 5.7 EUs kvotar og fangstar på fellesbestandane i Nordsjøen

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Torsk ³	24 227	27 930	18 157	16 388
Hyse ⁵	31 598	47 688	20 379	16 943
Sei ⁵	31 683	31 284	33 736	24 040
Kviting	12 310	12 610	11 126	8 873
Raudspette ⁵	119 390	122 494	65 211	48 937
Nordsjøsild ^{4,5}	316 131	367 952	286 789	233 684

¹ Etter overføringar mellom Noreg og EU og før overføring til tredjeland.

² Fangsttala for heile 2015 og for 2016 per 31. oktober 2016 var utarbeidd i førebuinga til forhandlingane mellom Noreg og EU hausten 2016.

³ I tillegg kjem 2 907 tonn i 2015 og 3 352 tonn i 2016 som var avsett til forsøk med CCTV.

⁴ I tillegg kjem ein bifangstkvote for sild på 15 744 tonn i 2015 og 13 382 i 2016. Av desse er hhv. 7 396 og 9 449 tonn fisket.

⁵ Overføringa tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvote-fleksibilitet).

Tabell 5.8 Norske kvotar og fangstar i EU-farvatn¹ og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
<i>EU-farvatn</i>				
Makrell	236 938	201 663	19 438	12 933
Sild ³	60 000	60 000	59 133	59 950
Augepål	15 000	15 000	15 802	14 998
Kolmule	102 605	224 506	101 405	214 531
Havbrisling	9 000	20 000	9 065	20 149
Hestmakrell	3 550	3 550	78	642
Torsk ³	5 175	6 025	3 089	3 234
Hyse ³	5 807	13 538	1 141	715
Sei ^{3,4}	34 243	34 032	19 257	14 796
Blålange	150	150	133	91
Lange ⁵	5 500	6 500	6 167	6 512
Brosme ⁵	2 923	2 923	1 863	1 636
Kviting ³	428	878	878	970
Raudspette ³	8 386	8 920	127	19
Sjötunge	10	10	-	-
Blåkveite ⁶	1 000	1 100	889	1 009
Kombinert kvote	140	140	150	109
Andre artar ⁹	4 000	4 750	4 268	4 912
<i>Vest-Grønland</i>				
Blåkveite	575	575	575	575
Kveite	75	-	1	-
<i>Aust-Grønland⁷</i>				
Reker	2 550	2 000	-	-
Blåkveite	575	575	575	575
Kveite	75	-	-	-
Uer ⁷	800	800	800	800
Skolest/Isgalt o.a. ⁸	60	90	84	76

¹ Etter overføringar til EU og tredjeland. Inkluderer ikkje Skagerrak bortsett frå sei.² Fangsttala er henta frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 13. februar 2017.³ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg storleiken på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane maksimalt kan fiske i dei respektive sonene. Norske fartøy kan fiske kvoten i både EU-sona og i NØS.⁴ Inkludert kvote og fangst i ICES-område VIa.⁵ Av den samla kvoten for lange og brosme kan inntil 25 prosent vere bifangst (maksimalt 3 000 tonn). Inntil 2 000 tonn kan føres mellom brosme- og langekvotane.⁶ Kvoten på blåkveite gjeld for ICES-underområder IIa og VIa.⁷ Kvoten på uer ved Aust-Grønland kan òg fiskast i internasjonalt farvatn.⁸ Kvoten på skolest/isgalt kan fiskast både på Vest- og Aust-Grønland.⁹ Område 4 og 2a.

Tabell 5.9 EU sine kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
<i>NØS, Nord for 62°N</i>				
Torsk ²	22 036	19 900	20 333	19 628
Hyse ²	1 288	1 247	1 014	1 188
Sei	2 550	2 550	2 144	2 035
Blåkveite	50	50	85	89
Uer	1 500	1 500	143	1 198
Kolmule	-	149 506	-	26
Makrell	18 852	16 024	9 600	2 630
Norsk vårgytande sild ³	-	18 566	-	12 886
Andre artar	350	350	209	238
<i>NØS, Nordsjøen⁴</i>				
Torsk ⁵	21 439	24 658	8 661	7 739
Hyse ^{2,5}	26 209	36 180	7 748	7 171
Sei ⁵	32 263	32 164	13 815	9 232
Kviting ⁵	9 038	8 733	854	814
Raudspette ⁵	49 114	50 264	8 803	10 063
Makrell	33 839	29 116	5 567	3 798
Nordsjøsild ⁵	51 093	51 184	18 732	22 664
Augepål	-	-	-	-
Kolmule	800	150 306	763	718
Tobis	-	-	-	-
Reker	480	512	146	193
Andre artar ²	11 020	12 495	9 232	9 309
<i>Fiskerisona ved Jan Mayen</i>				
Norsk vårgytande sild		18 566	-	-
Kolmule		149 506	-	2

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 2. mars 2017. Tala er basert på fartøya sine rapporterte soner ved fiske.

² EU bytte i 2015 frå seg lodde ved Grønland, Island og Jan Mayen til Noreg. EU fekk økt kvote av torsk og hyse i NØS nord for 62°N i tillegg til hyse og lange i NØS sør for 62°N i mai 2015. Lange, brosme, breiflabb og sjøkreps ligg under kategorien «andre artar».

³ På grunn av ueinigheit om fordeling av bestanden av norsk vårgytande sild vart det ikkje inngått bilaterale avtalar om fiske i kvarandes sone i 2015. I 2016 vart det i mangel av ein kyststatsavtale om norsk vårgytande sild inngått ein bilateral avtale mellom EU og Noreg der ein blant anna vart samde om soneadgang.

⁴ EU sine kvotar i NØS i Nordsjøen er både i 2015 og 2016 sett saman av tre kvoteavtalar: avtalen mellom EU og Noreg, avtalen mellom Sverige og Noreg og «kolmuleavtalen». Avtalen mellom Sverige og Noreg er presentert i tabell 5.12.

⁵ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg storleiken på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebytte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

Tabell 5.10 EU sine kvotar og fangstar i Skagerrak og Kattegat

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Torsk	4 035	4 651	4 031	3 539
Hyse	2 399	3 761	1 374	1 047
Kviting	1 031	1 031	138	152
Raudspette	9 855	11 531	9 221	8 192
Sild ³	37 788	44 271	35 862	21 033
Brisling	30 784	30 784	12 892	6 901
Reker	4 074	6 519	3 864	3 009

¹ Torsk, raudspette og reker kan berre fiskast i Skagerrak. For dei andre artane gjeld kvotane både i Skagerrak og den nordlege delen av Kattegat.

² Fangsttala for heile 2015 og for 2016 per 31. oktober 2015 var utarbeidd i førebuinga til forhandlingane mellom Noreg og EU hausten 2016.

³ I tillegg kjem ein bifangstkvote sild på 6 659 tonn i 2015 og 2016. Av desse er hhv. 6 944 og 2 586 tonn fisket.

Tabell 5.11 Norske kvotar og fangstar i Skagerrak og Kattegat

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Torsk ⁴	152	175	101	149
Hyse	105	165	63	70
Kviting	19	19	6	13
Raudspette ³	501	535	69	84
Sild ^{2,7}	2 908	3 406	2 475	3 924
Makrell	3 000	3 000	186	159
Brisling	2 496	2 496	299	346
Reker ^{5,6}	6 346	9 317	6 341	7 797

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 13. februar 2017.

² Tabellen viser Skagerrakkvoten ekskludert den overførte delen av Skagerrakkvoten som kan tas ut i Nordsjøen.

³ 300 tonn overført frå Nordsjøen.

⁴ Utanfor grunnlinjene.

⁵ Den delen av rekekvoten som i utgangspunktet kunne fiskast i Skagerrak utgjorde i 2015 og 2016 høvesvis 3 556 og 5 120 tonn. Rekene i Nordsjøen og Skagerrak høyrer likevel til den same bestanden, og rekekvotane i Nordsjøen og Skagerrak forvaltaast derfor som ein. Av den grunn inneheld kvote- og fangsttala også områdekvoten i Nordsjøen og fangstane på denne. I 2015 fiska norske fartøy 4 716 tonn i Skagerrak og 1 625 tonn i Nordsjøen. I 2016 vart det av norske fartøy fiska 5 487 tonn i Skagerrak og 2 310 tonn i Nordsjøen.

⁶ I 2014 vart Noreg og EU einige om at det kunne fiskast inntil 10 prosent på neste års kvote. Denne ordninga er ført vidare. Ved eit underfiske kunne inntil 10 prosent overførast til neste års kvote.

⁷ Overføringa tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvotefleksibilitet).

Tabell 5.12 Svenske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
<i>NØS, Nordsjøen</i>				
Torsk	382	382	376	335
Hyse	707	707	114	108
Sei	880	880	877	880
Kviting	190	190	53	40
Industrifiske ²	800	800	786	724
Makrell	312	338	312	294
Sild	1 093	1 184	916	1 149
Reker	123	172	123	155
Andre artar	-	-	72	88

¹ Fangsttala er basert på innrapporterte tal frå Det svenske fiskeriverket.

² Industrifiskkvoten til Sverige omfattar kolmule, augepål, tobis, brisling og hestmakrell. Av dette kunne det fiskast maksimalt 400 tonn hestmakrell.

5.1.3 Noreg – Færøyane

Færøyane har utnytta botnfiskkvotane godt. Færøyske fartøy har i hovudsak fiska kvoten på makrell i si eiga sone, i EU-sona og i internasjonalt farvatn dei siste åra. Dei har difor ikkje fiska makrell i NØS nord for 62°N, eller i fiskerisona ved Jan Mayen i 2015 eller 2016. Færøyane har ikkje hatt tilgang til å fiske kolmule i norske havområde dei siste åra.

Tabell 5.13 Norske kvotar og fangstar i færøysk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Lange/blålange	1 900	2 000	1 773	1 153
Brosme	1 600	1 700	1 214	889
Sei	500	567	39	29
Makrell	51 625	43 881	5	-
Kolmule	80 000	34 800	78 457	739
Andre artar	800	800	102	106

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 13. februar 2017. Fangst justert som følgje av fiske i det særlege området der fartøy har lisens både hos Færøyane og EU.

Tabell 5.14 Færøyske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
<i>NØS, Nord for 62°N</i>				
Torsk ²	14 121	8 121	13 258	7 910
Hyse	1 800	1 250	1 458	1 088
Sei	800	800	695	707
Kolmule	-	-	-	-
Makrell	46 485	39 512	-	0
Andre artar ³	400	200	236	140
<i>NØS, Nordsjøen</i>				
Kolmule	-	-	-	-
Makrell	46 485	39 512	-	1 140
<i>Fiskerisone ved Jan Mayen</i>				
Kolmule	-	-	-	-
Makrell	46 485	39 512	-	0

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 13. februar 2017.

² Inkluderer færøyske kvotar som dei har fått av Russland som dei får fiske med Noreg.

³ Inkludert uer, sei og blåkveite.

5.1.4 Noreg – Grønland

Noreg sine kvotar og fangstar i grønlandsk sone i 2015 og 2016 går fram av tabell 5.15. I tillegg kan norske fartøy fiske i grønlandsk sone på kvote tildelt av EU (sjå tabell 5.8).

Kvotane på torsk og blåkveite var godt nytta, medan kvoten på kveite er vanskeleg å nytte.

Kvoten på uer er delt i botnlevande og pelagisk uer. Den pelagiske uerkvoten frå Grønland og EU kan fiskast i internasjonalt farvatn. Desse kvotane vart nytta.

Grønland sine kvotar i NØS blir som regel godt nytta.

Tabell 5.15 Norske kvotar og fangstar i grønlandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
<i>Vest-Grønland:</i>				
Blåkveite	900	900	904	876
<i>Aust-Grønland:</i>				
Blåkveite	500	400	586	408
Kveite	160	100	10	5
Uer	800	800	822	869
Brosme	-	200	-	164
Bifangst av andre artar	150	150	84	28
<i>Vest- og Aust-Grønland:</i>				
Torsk	1 200	1 200	1 274	807

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 15. februar 2017.

Tabell 5.16 Grønlandske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
<i>NØS, Nord for 62°N</i>				
Torsk ³	8 600	8 600	8 009	8 605
Hyse	1 400	1 400	1 117	1 382
Sei	700	700	437	616
Andre artar	260	260	125	164

¹ Grønland overførte 5 100 torsk og 500 tonn hyse frå Russland til NØS både i 2015 og 2016.

² Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 15. februar 2017.

³ Inkluderer grønlandske kvotar som dei har fått av Russland som dei får fiske med Noreg.

Figur 5.2 Sildefiske

Foto: Gunn Norvik, Norges sjømatråd

5.1.5 Noreg – Island

Norske fartøy har utnytta kvotane på botnfisk ved Island godt dei seinaste åra. Island har også tradisjonelt fiska opp torskeknoten som dei er tildelt, samstundes som dei i stor grad utnyttar det kvantum som kan fiskast som bifangst. Dei siste åra har Islandske fartøy i hovudsak fiska kvoten på norsk vårgytande sild i si eiga sone og i færøysk sone. Sidan 2015 har dei ikkje hatt høve til å fiske norsk vårgytande sild i norske havområder.

Tabell 5.17 Norske kvotar og fangstar i islandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Brosme, lange, blålange	500	500	426	492
Uer ²	-	-	26	40
Anna ²	-	-	76	76

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 13. februar 2017.

² I tillegg til kvoten på 500 tonn botnfisk hadde norske fartøy og høve til å ha inntil 25 prosent bifangst av andre artar.

Tabell 5.18 Islandske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
<i>NØS, Nord for 62°N</i>				
Torsk	8 158	8 158	8 250	8 155
Hyse ²	-	-	1 816	1 316
Sei ²	-	-	224	407
Nvg-sild	-	-	-	-
Andre artar ²	2 447	2 447	43	47

Fiskerisone ved Jan Mayen

Nvg-sild	-	-	-	-
----------	---	---	---	---

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 13. februar 2017.

² Bifangst inntil 30 prosent.

5.2 Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

5.2.1 Norsk vårgytande sild

I 2007 var kyststatane einige om å innføre kvote-fleksibilitet over årsskiftet for 2008. Denne ordninga er seinare ført vidare. Tabell 5.19 og 5.20 viser kvotane før og etter overføringar mellom partane, og overføringar over år.

Som følge av at Færøyane hausten 2012 fremma krav om ein høgare del norsk vårgytande sild, vart det i åra 2013 og 2014 inngått firepartsavtalar mellom EU, Island, Noreg og Russland om fordeling av norsk vårgytande sild. I avtalane vart

det satt av eit kvantum til færøysk fiske, i samsvar med deira del frå 2007. Det vart ikkje einigheit om ein kyststatsavtale for 2015, men partane vart likevel samde om ein totalkvote i tråd med anbefalinga frå ICES. I 2016 vart det heller ikkje semje om ein avtale, men 15. januar 2016 la Noreg frem eit forslag til forvaltningstiltak i NEAFCs konvensjonsområde for 2016. I forslaget var det blant anna lagt opp til ein TAC ut frå forvaltningsplanen på 316 876 tonn. Tre parter stemte for, ein imot og ein part valde å ikkje stemme. Noregs forslag vart derfor gjeldande. Fordelinga av kvotar for 2016 er attgitt i tabell 5.20.

Færøyane og Island har dei siste åra fiska store delar av kvota si i eiga sone. I 2015 fiska EU

Tabell 5.19 Kvotar og fangstar av norsk vårgytande sild i 2015

STAT	Kvote	Balanse 2014	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹	Balanse 2016
EU	18 242	2 724	0	21 148	14 186	6 962
Færøyane ²	40 000	-856	-12 100	27 044	25 864	1 180
Island	41 063	6 072	419	47 544	42 627	4 927
Noreg	172 638	-11 678	-419	160 541	176 173	-15 632
Russland	36 498	0	10 000	46 498	45 853	645
<i>Totalt</i>	308 623	-3 738	-2 100	302 785	304 703	-1 918
Grønland	20 000	0	2 100	22 100	13 127	8 973

¹ Tala er innrapportert frå deltakande land under fempartsforhandlingane oktober 2016.

² Færøyane har sett ein eigen kvote på 13 prosent av totalkvoten på 308 623 tonn.

Tabell 5.20 Kvotar og fangstar av norsk vårgytande sild i 2016

STAT	Kvote	Balanse 2015	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹
EU	20 629	1 842	0	22 471	13 256
Færøyane ²	56 087	1 180	-12 500	44 767	2 940
Island	45 979	4 106	0	50 085	45 380
Noreg	193 294	-15 632	0	177 662	115 961
Russland	40 624	78	10 000	50 702	29 362
<i>Totalt</i>	356 613	-8 426	-2 500	345 687	206 899
Grønland	20 000	0	2 500	22 500	20 292

¹ Tala er innrapportert frå deltakande land under fempartsforhandlingane oktober 2016.

² Færøyane har sett ein eigen kvote på 15,7 prosent av totalkvoten på 356 613 tonn.

den største delen av kvota si i internasjonalt farvatn; i 2016 tok dei det meste av fangsten i norsk sone.

5.2.2 Lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

Kyststatane vart i mai 2015 einige om ein førebels TAC fastsett til 300 000 tonn for sesongen 2015/2016. Fisket i Grønlands økonomiske sone starta 29. juni medan fisket i Islands økonomiske sone ikkje vart opna før 1. oktober. Eit norsk fartøy gjekk til Grønland men fant ikkje lodde. 19. oktober vart TAC redusert til 44 000 tonn lodde. Norsk kvote vart då redusert til 34 685 tonn. Etter fleire tokt ble TAC den 22. januar 2016 auka til 173 000 tonn lodde. Norsk kvote auka til 58 326 tonn lodde. Dei fyrste fartøya gjekk til Island i slutten av januar 2016. Med bakgrunn i tal frå elektronisk rapportering stoppa islandsk kystvakt det norske loddefisket natt til 22. februar 2016. Då vart kvoten estimert oppfiska.

For sesongen 2016/2017 vart kyststatane juni 2016 samde om å vidareføra dei bilaterale avtala frå mai 2015. På grunn av låge målingar av bestanden hausten 2015 vart det ikkje funne grunnlag for å opne for eit sommarfiske etter lodde. Etter fleire tokt hausten 2016 og januar 2017 vart det i slutten av januar sett ein TAC på 57 000 tonn lodde. Det norske fisket vart opna 30. januar. Island gjennomførde eit nytt tokt i byrjinga av februar, noko som gjorde at det 14. februar vart funne grunnlag for å auka TAC til 299 000 tonn. Norsk kvote auka difor til 59 474 tonn.

Tabell 5.21 Norske kvotar og fangstar av lodde i sesongane 2015/2016 og 2016/2017

	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	15/16 ²	16/17 ³	15/16	16/17
Totalt	58 326	59 474	58 239	59 245
Derav				
Grønland	27 161	28 309	-	-
Derav Jan Mayen	58 326	59 474	-	-
Derav Island	58 326	59 474	58 239	59 245

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 26. februar 2017/Noregs Sildesalslag per 26. februar 2017.

² Norsk kvote vart i juni 2015 samansett av 24 000 tonn frå trepartsavtalen, 31 165 tonn frå avtalen mellom Noreg og Island om fisket i Barentshavet, samt 20 000 tonn i kvotebyte frå EU. Noreg kunne sommaren 2015 fiske totalt 75 165 tonn lodde, der inntil 44 000 tonn kunne fiskast ved Grønland. 19. oktober vart TAC redusert til 44 000 tonn. Kvoteelementet frå EU falt vekk og norsk kvote vart redusert til 34 685 tonn. 22. januar ble TAC auka til 173 000 tonn. Noreg fekk då 13 321 tonn frå EU og norsk kvote auka til totalt 58 326 tonn der alt kan fiskast i IØS.

³ Kvoten vart samansett av 23 920 tonn frå trepartsavtalen, der alt kunne fiskast i IØS, 31 165 tonn frå avtalen mellom Noreg og Island om fisket i Barentshavet, samt 4 389 tonn frå årleg kvoteavtale mellom EU og Noreg knyta til førre sesong.

5.2.3 Kolmule

I tillegg til Noregs kyststatsdel av kolmule, byter også Noreg tradisjonelt til seg kolmule frå EU – samstundes som vi byter frå oss kolmule til Russland.

Frå og med 2013 vart det innført kvotefleksibilitet over årsskiftet i fisket etter kolmule.

Tabell 5.22 Kvotar og fangstar av kolmule i 2015

STAT	Kvote	Balanse 2014	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn)	Balanse 2016
EU	347 087	33 135	-115 605	262 617	193 805	70 812
Færøyane	425 000	-8 224	-67 000	349 776	286 527	63 249
Island	204 458	7 922	0	212 380	214 890	-2 510
Noreg	417 499	-37 207	80 674	460 966	489 439	-28 473
<i>Totalt</i>	1 394 044	-4 374	-101 931	1 287 739	1 184 661	103 078
<i>Russland</i>	93 459	10 350	102 731	206 540	185 763	20 777
Grønland	6 822	0	0	6 822	5 651	1 171

Kjelde: Tala er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om kolmule i oktober 2016.

Tabell 5.23 Kvotar og fangstar av kolmule i 2016¹

STAT	Kvote	Balanse 2015	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹
EU	321 570	34 709	-81 500	274 779	168 125
Færøyane	275 832	71 475	-82 500	264 807	272 569
Island	163 570	-2 510	- 1500	159 560	164 702
Noreg	243 495	-28 473	57 455	272 477	310 064
<i>Totalt</i>	1 004 467	75 201	-108 045	971 623	915 460
<i>Russland</i>	70 714	9 346	100 045	180 105	171 554
Grønland	4 565	96	8 000	12 661	12 864

¹ Kvotetala er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om kolmule i oktober 2016; fangsttala er innrapportert til NEAFC (HOD 17/02).

Noreg fiska både i 2015 og 2016 på forskot på neste års kvote. I 2015 fiska norske fartøy den største delen av kvoten sin i internasjonalt farvatn vestafor Irland; i 2016 fiska dei mest i EU-sona vestafor og nordafor Irland. Sjølv om det ikkje vart semje om ein kyststatsavtale for kolmule i 2015 eller 2016, fekk Noreg gjennom bilaterale avtalar med EU og Færøyane tilgjenge til å fiske deler av kvoten i høvesvis EU-sona og i Færøysona. I 2015 utnytta norske fartøy begge tilgjenga fullt ut; i 2016 vart det fiska svært lite i Færøysona, medan tilgjenget til EU-sona vart nytta nesten til det fulle.

Tabell 5.22 og 5.23 viser kvotane før og etter overføringar mellom partane, og overføringar over år. Dei fleste partane utnyttar kvotane godt.

EU-fartøy og færøyske fartøy har i dei siste åra fiska den største delen av sine kvotar i egne farvatn, medan islandske fartøy i størst grad har fiska i færøysk sone. Russland og Grønland fiskar i hovudsak i Færøysk sone og i internasjonalt farvatn.

5.2.4 Makrell

Frå og med 2011 vart det innført kvotefleksibilitet over årsskiftet i fisket etter makrell. Tabell 5.24 og 5.25 viser kvotane før og etter overføringane mellom partane, og overføringane over år. Noreg fiska både i 2015 og 2016 på forskot på neste års kvote. Noreg fiska storparten av kvoten i 2015 og 2016 i eiga sone. Dei fleste partane utnyttar kvotane godt.

Tabell 5.24 Kvotar og fangstar av makrell i 2016¹

STAT	Kvote	Balanse 2015	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ²
EU	441 586	51 951	338	493 875	432 162
Færøyane	112 892	-1 783	-20 169	90 940	93 266
Island	147 824	11 089	1 300	160 213	167 319
Noreg	201 663	-16 062	4 031	189 632	209 300
<i>Totalt for kyststatane</i>	903 965	45 195	-14 500	934 660	641 549
Russland	108 467		14 500	122 967	120 915
Grønland	85 000	0	0	85 000	35 828

¹ Kvotar er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om makrell i oktober 2016, samt frå bilateral avtale mellom Færøyane og Russland for 2016.

² Fangsttala er basert på innrapporterte tal til NEAFC (HOD 17/02).

Tabell 5.25 Kvotar og fangstar av makrell i 2015¹

STAT	Kvote	Balanse 2014	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn)	Balanse 2015
EU	519 512	59 587	312	579 411	454 915	124 496
Færøyane	132 814	-4 287	-20 940	107 587	109 370	-1 783
Island	172 964	6 161	1 300	180 425	169 336	11 089
Noreg	237 250	-16 133	4 828	225 945	242 007	-16 062
<i>Totalt for kyststatane</i>	1 062 540	11 452	-14 500	1 093 368	973 628	117 740
Russland ²	114 143		14 500	128 643	128 246	397
Grønland	85 000			85 000	30 379	0

¹ Tala er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om makrell i oktober 2016.

² Fangsttala for Russland er basert på innrapporterte tal til NEAFC (HOD 16/16), samt den bilateral avtalen mellom Færøyane og Russland for 2015.

Figur 5.3 Makrellfiske

Foto: Havforskningsinstituttet

5.2.5 Norsk fiske i Irmingerhavet

Deltakinga i fisket i Irmingerhavet har variert frå år til år. I 2015 deltok tre norske fartøy, mens det deltok to fartøy i 2016. Kvotoutnyttinga har òg variert frå år til år. Dei to siste åra har kvoten vorte fullt utnytta.

5.2.6 Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet

Dei siste åra har det vore auka interesse for fiske etter torsk i det nordvestlege Atlanterhavet. I 2015 deltok fire norske fartøy i dette fisket, medan tre norske fartøy deltok i 2016. Kvoten var fullt utnytta i begge åra.

Tabell 5.26 Norske kvotar og fangstar i Irmingerhavet

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ^{2,3} (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Snabeluer	1 166	1 127	1 547	1 396

¹ Den norske kvoten av uer i Irmingerhavet er samansett av tre komponentar: Eit kvantum frå forvaltningsavtalen om snabeluer i Irmingerhavet, og kvantum som Noreg byter til seg frå Grønland og EU.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 15. februar 2017.

³ I fisket etter snabeluer i NEAFC-områder har partane bestemt at omrekningsfaktoren 1,7 skal nyttast ved fangstrapportering til NEAFC-sekretariatet. Det er også dette som ligg til grunn for Fiskeridirektoratets vurdering av når fisket må stoppast. I tabellen ovanfor er likevel dei offisielle norske omrekningsfaktorane nytta. Omrekningsfaktoren på japankutta uer er på 1,95, noko som gjer at dei offisielle norske tala er noko høgare enn det som ligg til grunn for fangstrapportane til NEAFC-sekretariatet.

Tabell 5.27 Norske kvotar og fangstar i det nordvestlege Atlanterhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2015	2016	2015	2016
Torsk	1 276	1 289	1 281	1 318
Reker	-	-	-	-

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 13. februar 2017.

Norske fartøy har ikkje fiska reker i det nordvestlege Atlanterhav sidan 2014; orsaka er ein dårlig bestandssituasjon.

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Nærings- og fiskeridepartementet 31. mars 2017 om Noregs fiskeriavtalar for 2017 og fisket etter avtalane i 2015 og 2016 blir send Stortinget.

Tinging av publikasjonar

Offentlege institusjonar:

Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonane er også tilgjengelege på

www.regjeringen.no

Omslagsfoto: Gunn Norvik, Norges Sjømatråd

Trykk: 07 Xpress AS – 03/2017

